

Mendelova univerzita v Brně

Zahradnická fakulta

Ústav zahradní a krajinářské architektury

ČITELNOST MĚSTA
TVORBA VEŘEJNÝCH PROSTORŮ
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce

Ing. arch. Markéta Krejčí, PhD.

Vypracovala

Bc. Jana Šindlerová

Lednice 2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Bc. Jana Šindlerová**
Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura
Obor: Zahradní a krajinářská architektura
Název tématu: **ČITELNOST MĚSTA – Tvorba veřejných prostorů**
Rozsah práce: 30-40 stran textu + grafická část, formát A3

Zásady pro vypracování:

1. Vyhledejte a prostudujte literární prameny, podněty inspirační a tvůrčí z architektonické teorie i praxe. Ty uchopte jako podklady k řešení problematice se zřetelem k soudobému přístupu a metodikám tvorby veřejných prostorů. Zpracujte literární rešerši ve stanoveném rozsahu. Stanovte metodiku práce včetně časového harmonogramu zpracování diplomové práce.
2. Po dohodě s vedoucím diplomové práce vymezte řešené území konkrétního českého města.
3. Vytvořte analytickou část z hlediska řešené problematiky. Výsledkem zpracovaných průzkumů a rozborů bude problémový výkres / wayfinding mapa.
4. Formulujte nosné tvůrčí principy / myšlenky vlastního návrhu, úprav a proměn systému veřejných prostor se zřetelem na tvorbu čitelné struktury města. Ztvárněte koncept architektonického řešení.
5. Vypracujte návrhovou část diplomové práce v rozsahu architektonické studie se všemi náležitostmi. Použijte grafické prostředky urbanistického vyjadřování.
6. Výsledky zpracování diplomního projektu budou konzultovány alespoň 5x s vedoucím práce.

Seznam odborné literatury:

1. FERNÁNDEZ PER, A. – MOZAS, J. *Strategy public : landscape, urbanism, strategies*. Vitoria-Gasteiz: a+t ediciones, 2010. 317 s. ISBN 978-84-614-2148-0.
2. FERNÁNDEZ PER, A. a kol. *Space : landscape, urbanism, strategies*. Vitoria-Gasteiz: a+t Architecture Publ., 2011. 165 s. ISBN 978-84-615-2923-0.
3. FERNÁNDEZ PER, A. – ARPA, J. *The public chance : nuevos paisajes urbanos = new urban landscapes*. Vitoria-Gasteiz: a+t ediciones, 2008. 419 s. ISBN 978-84-612-4488-1.
4. GEHL, J. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, 2012. 261 s. ISBN 978-80-260-2080-6.
5. HRŮZA, J. *Sovět měst*. Praha: Academia, 2014. 712 s. ISBN 978-80-200-1808-3.
6. HRŮZA, J. *Charty moderního urbanismu*. 1. vyd. Praha: Agora, 2002. 94 s. ISBN 80-902945-4-5.
7. JACOBS, J. – SOLPEROVÁ, J. *Smrt a život amerických velkoměst*. 2. vyd. Dolní Kounice: MOX NOX, 2013. 479 s. ISBN 978-80-905064-4-2.
8. KOOLHAAS, R. S, M, L, XL. New York: Taschen, 1995. 1344 s. ISBN 3-8228-7743-3.
9. KOOLHAAS, R. *Třešticí New York*. Praha: Arbor vitae, 2007. 247 s. ISBN 978-80-86300-77-1.
10. KOUČKÝ, R. *Elementární urbanismus*. Praha: Zlatý řez, 2006. ISBN 80-902810-9-5.
11. KREJČÍ, M. – HRADLOVÁ, I. Spatial orientation in the urban space in relation to landscape architecture. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. 2014. sv. 62, č. 3, s. 543–552. ISSN 1211-8516. URL: <http://dx.doi.org/10.11118/actaun201462030543>
12. KRIER, L. *Architektura – volba nebo osud*. 1. vyd. Praha: Academia, 2001. 189 s. ISBN 80-200-0012-7.
13. LYNCH, K. *Good city form*. Cambridge: MIT Press, 1989. 514 s. ISBN 0-262-62046-4.
14. LYNCH, K. *Obraz města : The image of the city*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2004. 202 s. ISBN 80-7273-094-0.
15. PRINZ, D. *Städtebau*. Stuttgart ;Berlin ;Köln : : Kohlhammer, 1999. 224 s. ISBN 3-17-015691-8.
16. ŠILHÁNKOVÁ, V. *Veřejné prostory v územně plánovacím procesu*. 1. vyd. Brno: VUT Brno, Fakulta architektury, Ústav teorie urbanismu, 2003. 146 s. ISBN 80-214-2505-9.
17. OUŘEDNÍČEK, M. – ŠPAČKOVÁ, P. *Sub urbs : krajina, sídla a lidé*. 1. vyd. Praha: Academia, 2013. 338 s. ISBN 978-80-200-2226-4.
18. WALDHEIM, C. *The landscape urbanism reader*. New York: Princeton Architectural Press, 2006. 295 s. ISBN 978-1-56898-439-1.
19. Periodikum: Zlatý řez, El Croquis, A+U, Topos, Detail

Datum zadání diplomové práce: prosinec 2015

Termín odevzdání diplomové práce: květen 2017

L. S.

Bc. Jana Šindlerová
Autorka práce

Ing. arch. Markéta Krejčí, Ph.D.
Vedoucí práce

doc. Dr. Ing. Dana Wilhelmová
Vedoucí ústavu

prof. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „ČITELNOST MĚSTA, TVORBA VEŘEJNÝCH PROSTORŮ“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použitých zdrojů. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lednici, dne 30. dubna 2017

Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat za odborné vedení a konzultace Ing. arch. Markétě Krejčí, Ph.D.

Dále bych chtěla poděkovat rodině, která mě psychicky podporovala a stála při mně po celou dobu mého studia.

OBSAH

1	ÚVOD.....	7
2	CÍL DIPLOMOVÉ PRÁCE	7
3	VEŘEJNÉ PROSTORY	9
3.1	Obecná charakteristika	9
3.2	Historie.....	9
3.3	Typologie veřejných prostranství:.....	10
3.3.1	Ulice	10
3.3.2	Náměstí.....	10
3.3.3	Náves.....	10
3.3.4	Sídlištní prostory	11
3.3.5	Vnitrobloky	11
3.3.6	Park, městská zahrada, lesopark.....	11
3.3.7	Nábřeží	11
3.4	Pět archetypů náměstí	12
3.5	Náměstí podle tvarů	12
3.6	Navrhování veřejných prostorů.....	12
3.7	Shrnutí pro navrhování.....	14
3.7.1	Rozmanitost a možnost volby	14
3.7.2	Svébytnost	14
3.7.3	Lidské potřeby	14
3.7.4	Podpora zeleně	14
3.7.5	Koncentrace.....	14
3.7.6	Pružnost a hutnost	14
3.7.7	Využitelnost zdrojů energie.....	14

3.7.8	Soběstačnost.....	14
3.7.9	Redukce znečištění	14
3.7.10	Dozor, usměrňování	15
3.8	Zákonné požadavky na veřejné prostory.....	15
4	METODIKA.....	17
4.1	Sběr informací.....	17
4.2	Zapojení veřejnosti.....	17
4.3	Metodika orientace v prostoru	17
4.4	Metodika inventarizace	17
4.5	Návrh řešení	18
5	ANALYTICKÁ ČÁST.....	20
5.1	LOKALIZACE	20
5.2	PŘÍRODNÍ PODMÍNKY	23
5.2.1	GEOMORFOLOGIE, GEOLOGIE A PEDOLOGIE	23
5.2.2	VODSTVO.....	23
5.2.3	KLIMATICKÉ PODMÍNKY.....	23
5.2.4	VEGETACE.....	23
5.3	OCHRANNÉ REŽIMY ÚZEMÍ.....	24
5.4	HISTORIE ÚZEMÍ.....	26
5.5	HISTORIE MĚSTA NOVÝ JIČÍN.....	26
5.6	Územní plán	27
5.7	VÝVOJ OSÍDLENÍ	30
5.8	PROSTOROVÉ ČLENĚNÍ MĚSTA NJ	31
5.9	MENTÁLNÍ MAPOVÁNÍ	32
6	PROBLÉMY V ÚZEMÍ.....	37
6.1	ŠIRŠÍ VZTAHY.....	39
6.2	Situace - stávající stav	39

6.3	Mapa majetků.....	39	14	RESUME	72
6.4	Inženýrské sítě.....	39	15	SLOVNÍK TERMÍNŮ.....	72
6.5	Mapa inventarizace	39	16	SEZNAM PŘÍLOH.....	72
6.6	Problémová mapa.....	39	17	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	73
7	STUDIE NA NOVOU VÝSTAVBU NA DOLNÍ BRÁNĚ	47	18	ZDROJE.....	74
8	VÝCHODISKA ŘEŠENÍ.....	50	18.1	Literární zdroje	74
9	KONCEPT NÁVRHU.....	50	18.2	Zákony a vyhlášky, značení	74
	50	18.3	Internetové zdroje.....	74
10	NÁVRH	53	18.4	Mapy.....	75
10.1	Detaily	69			
11	DISKUZE	70			
12	ZÁVĚR.....	71			
13	SOUHRN	72			

I. ÚVODNÍ ČÁST

ČITELNOST MĚSTA
TVORBA VEŘEJNÝCH PROSTORŮ

1 ÚVOD

Nový Jičín je město mnoha krás, zajímavostí a lidí s chutí cokoli změnit. Je to město, které má velký potenciál ve své urbanistické struktuře. Má dobře čitelnou uliční síť, náměstí v samém srdci města a plochy s vegetačními prvky rozptýlené po celém katastru. Výhodou města jsou služby a možnosti, které nabízejí. Avšak přes všechny tyto výhody má město prostory, které ztratily svou funkci a jenom čekají, až si jich někdo všimne.

Mezi tyto prostory patří např. nevyužitý prostor s vegetačními prvky před gymnáziem a dále parčík s velkým potenciálem do budoucnosti. Diplomová práce pracuje s těmito prostory a s jejich potenciálem, geniem loci a s dominantami, které umožňují lepší orientaci v prostoru.

Práce by měla sloužit jako podklad pro další možné změny v území. Dále by chtěla upozornit na nedostatky, které se v území nacházejí a navrhnout jejich změnu.

2 CÍL DIPLOMOVÉ PRÁCE

Textová část diplomové práce se zabývá historií, vývojem a obecnými charakteristikami města Nového Jičína. Autorka se zaměřuje na celkovou charakteristiku města Nového Jičína, aby ze získaných informací mohla vypracovat analýzy.

Pro průzkum v terénu je použita metodika mentálního mapování, kdy probíhá rozhovor podle předem stanovených otázek k danému tématu. Výsledkem jsou informace, na kterých je založen výběr řešeného území.

Cílem diplomové práce je vytvoření místa, které bude příjemné pro pobyt, bude splňovat předem vytyčené funkce, zejména průchodnost městem, obytnou funkci a zkvalitnění životních podmínek v podobě zahrnutí cyklistické dopravy.

Návrh navazuje na současný nově upravený in-line park a pokračuje k vlakovému a autobusovému nádraží. Snaží se o propojení a větší průchodnost místa, dále o vyhranění cyklistické dopravy, zabydlení prostoru a jeho využívání. Navrhovaná část pracuje s orientačními body a snaží se díky nim vytvořit čitelnější prostor.

II. LITERÁRNÍ REŠERŠE

ČITELNOST MĚSTA
TVORBA VEŘEJNÝCH PROSTORŮ

3 VEŘEJNÉ PROSTORY

3.1 Obecná charakteristika

Veřejné prostory jsou místa, která vytvářejí město – náměstí, parter, nábřeží, ulice, parky, veřejná zeleň a městské pasáže. Jsou to místa, která lidé obývají, tráví zde svůj volný čas, chodí na procházky či za prací, nerušeně pozorují okolní svět a kolemjdoucí a stávají se součástí dění. Jsou to prostory, které slouží každému bez ohledu na vlastnictví, pouze na základě funkce.

Součástí města jsou lidé různých národů, různého vyznání, barvi pleti, zvyků a věku a všichni se snaží o stejnou komunikaci, přestože jsou tak odlišní. Pokud se těchto rozdílů nebojíme a snažíme se je pochopit a začlenit i do přemýšlení při návrzích, může vzniknout skvělé místo. Protože každý člověk díky těmto setkáním a střetáváním s jinými lidmi získává zkušenosti a může se rozvíjet psychologicky i eticky. Lidé se rozvíjejí, pouze pokud jsou v rytmu dezorientace a znovunabytí rovnováhy a pokud prožívají nepohodlná setkání s odlišnými lidmi a vyměňují si názory. Pouze tehdy se člověk rozvíjí a učí se skromnosti a svobodnému projevu.

„Městské prostředí, tedy místo, které svádí tolik různých lidí dohromady a dává jim příležitost vzájemně jednat, plodí cosi, co má rysy demokracie.“¹

Veřejný prostor je sám o sobě tvořen dvěma roviny - fyzickou, která představuje tvar a plochu; a psychickou, představující život, který se tam děje. Podle toho pak můžeme vymezit tři přístupy - smysl, aktivity a fyzickou podobu.²

¹ SENNETT, R., *The World we want to live in* (conference report). Praha 2010, str. 91

² SENNETT, R., KRATOCHVÍL, P., ed. *Architektura a veřejný prostor: texty o moderní a současné architektuře IV*. Praha: Zlatý řez, 2012. ISBN 978-80-903826-4-0., od str. 9 a dále

3.2 Historie

Za velkou změnou tvorby veřejných prostorů stál historický vývoj.

Již Vitruvius ve své knize Deset knih o architektuře říká, že je důležité stanovit, kudy povedou hradby, poté určit průběh ulic a pak nalézt adekvátní místa pro fóra, chrámy a další veřejné prostory. Stejně tak důležité pro kvalitní životní podmínky toto pravidlo považoval Karel IV., když stavěl Nové Město pražské ve 14. století. Byly vyznačeny hradby, trasy ulic a půdorysy náměstí a až poté došlo ke stavbě samotných budov. Založení Nového Města pražského bylo velmi velkorysé – rozměry náměstí i samotného města.

V 19. století dochází k přeměně hlavně v prostorových dimenzích navrhovaných veřejných prostorů. Dochází k novým návrhům a představám, boří se opevňovací hradby, protože už nejsou potřeba, a vznikají široké ulice a parky. Jedním z největších počínů byla přestavba Paříže architektem baronem Haussmannem, kdy došlo ke zboření části Paříže a její nové výstavbě v podobě širokých bulvárů s množstvím jízdních pruhů, chodníků se vzrostlými stromy, kavárnami a mobiliárem. V jeho návrhu však nebylo navrženo ani jedno náměstí, pouze ústřední body – Obelisk a budovy. Tyto ústřední body jsou podřízeny dopravě, jsou v jejím centru, povětšinou jsou křižovatkami.

Touto přestavbou se nechala inspirovat i Vídeň, kde došlo také ke zbourání hradeb a návrhu nových veřejných institucí, širokých ulic a parků. Přes nové inovativní nápady a tvorbu veřejných ploch stále mluvíme o tradičních formách pouze se zvětšováním prostorů.³

Tradiční forma zástavby spočívala v blokové zástavbě s jasně vymezeným průčelím domů, které definovaly koridor

³ KRATOCHVÍL, P. *Městský veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez, 2015. ISBN 978-80-88033-00-4., str. 39 a dále

ulice. Tyto tradiční formy vidíme ve většině měst, jedná se o historická jádra a na ně navazující zástavbu.

Ve 40. letech 20. století přišel na scénu Le Corbusier se svou vizí "zářícího města", kdy došlo k uvolnění zástavby a vznikl veřejný prostor všude kolem solitérních budov. V současnosti dochází k tvorbě sídelní kaše, kde není navržen veřejný prostor kromě ulice, kde se parcelují pozemky a nejsou stanoveny žádné regulační pravidla pro stavbu a utváření veřejných prostorů. Proto je důležité, aby tato pravidla a územní plány byly navrhovány architekty, kteří o tom mají povědomí a vytvoří vhodné podmínky pro příští generace.⁴

V 80. letech 20. století se veřejné prostory rozšiřují, zpřístupňují se uzavřené komplexy železnic, kasáren, továren a vznikají na těchto místech parky a nově využívané prostory. Dále dochází k novému přístupu - útlumu automobilismu jako součásti veřejného prostoru, ale ne jako jeho hlavního prvku jak tomu bylo v letech předcházejících. Vznikají pěší a obytné zóny. Přestože pesimisté tvrdí, že dochází k rušení veřejných prostor, není to podloženo a zpravidla je toto mínění mylné. Veřejných prostranství je dostatek, ale mnohdy musí dojít první k jejich oživení a nalezení nové funkce, kterou by lákaly současné návštěvníky. Nehledejme viníky v minulosti, kdy došlo k rozpadu nebo konci nějakého místa, hledejme oživení a nové výzvy pro budoucnost, která půjde dál.

V posledních letech se projevuje velká snaha vytáhnout lidi do veřejných prostor, právě díky novému zpracování prostoru, kdy dochází k pravidelnému cyklu obnovy od moderních metod zpracování materiálů, nových typů lamp a dlažby až po jejich přežití a vynález nových. Zpevněný povrch ve formě dlažby, asfaltu a betonu je spojován s pevnou fyzickou

⁴ KRATOCHVÍL, P. *Městský veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez, 2015. ISBN 978-80-88033-00-4., str. 45 a dále

oporou, kterou svým návštěvníkům poskytuje. Moderními se stávají podle vývoje a cyklu. V 19. století se na veřejných prostorech chodilo po hlíně či kamenné dlažbě, ve 20. století se začaly dělat lité celistvé povrchy a v 21. století se znovu u mnoha realizací vracíme k dlažbám se spárami a vyvíjí se dlažba, která je schopna propouštět vodu. Tento moderní směr má za cíl zadržet co největší množství srážkové vody. Další nedílnou součástí jsou mobiliáře, které byly v minulosti samozřejmostí, a v současnosti jsou promyšleným symbolismem a úmyslnou volbou.⁵

Další zásadní přeměnou prochází veřejný prostor díky moderním technologiím - internetu, notebookům a mobilům. Stále více se lidé přesouvají do virtuálních dimenzí a nevnímají své okolí. Vzdálenosti se zmenšují a rozdíly se stírají. Člověk sedí na lavičce v parku v České republice a telefonuje s kamarádem, který je v Americe. Je to úžasné, protože jsou lidé více propojeni a v kontaktu, ale zároveň to má svá negativa v podobě toho, že člověk sedící na lavičce je fyzicky tady, ale psychicky je jinde - nevnímá, že si kolem hrají děti, že vedle paní utekl pes. Tento člověk není orientovaný v prostoru a čase a nesoustředí se, nepřipojuje se k tvorbě děje v parku, figuruje pouze jako pasivní návštěvník, který sedí a mluví s někým tisíce kilometrů daleko.

3.3 Typologie veřejných prostranství:

3.3.1 Ulice

Ulice je nejčastější a nejpřirozenější veřejný prostor ve všech městech (obr. 1). Ulice jsou ohraničeny okolní zástavbou a tvoří významné spojnice mezi územími a budovami. Na vesnicích ulice často tvořila i hlavní prvek, kde se lidé scházeli.

⁵ SENNETT, R., KRATOCHVÍL, P., ed. *Architektura a veřejný prostor: texty o moderní a současné architektuře IV*. Praha: Zlatý řez, 2012. ISBN 978-80-903826-4-0., od str. 8 a dále

Máme podkategorie ulic - městská třída, obytná ulice - obytná zóna, zóna tempo 30 a pěší zóna. Městská třída je charakteristická svou polohou v centrální části města, dále pak svým členěním a velkým podílem obchodů a služeb v budovách. Do obytné ulice můžeme zařadit dva typy, a to obytnou zónu a zónu tempo 30. Oba typy se snaží o zpomalení dopravy a větší důraz na obyvatele, kteří zde žijí. V obytné zóně jsou umožněny hry dětí na silnici a všichni účastníci jsou si rovni. Řidiči automobilů smí jezdit pouze rychlostí 20 km/h. Totéž platí pro zónu tempo 30, s tím rozdílem, že je zde povoleno jezdit rychlostí o 10 km/h více. V této zóně se nenavrhují cyklistické pruhy, protože se předpokládá rovnost a ohleduplnost řidičů. Pěší zóna je navrhovaná v centrech měst, kde je největší koncentrace návštěvníků. Do těchto míst nesmí jezdit automobily, pouze v případě nutnosti obsluhy je možné vymezit určité hodiny, kdy je povolen vjezd aut. Taktéž tento zákaz platí pro kola a městskou hromadnou dopravu, pokud to není jinak ošetřeno v dopravním značení vymezujícím prostor. Pěší zóny pokud jsou dobře navrženy, tak vytvářejí velmi atraktivní místa pro procházky a trávení volného času.

3.3.2 Náměstí

Náměstí jsou prostory, do kterých ústí více ulic a vytvářejí místo oddechu. Dále to mohou být prostory před významnými budovami - obecním domem, úřady, divadlem a dalšími. Náměstí mají většinou pravidelné geometrické tvary v půdoryse - čtverce, obdélníky a trojúhelníky.

3.3.3 Náves

Náves je veřejný prostor v malých obcích, který je většinou samostatný, a nemá pravidelný tvar. Často je její součástí vodní plocha, automobilová doprava a tradiční venkovské vegetační prvky. Účel návsi je avšak stejný jako náměstí - sdružovat lidi a vytvořit místo pro kulturní akce.

Obr. 1: 1. Ulice Váci Utca v Budapešti (2013), 2. Svatopetrské náměstí v Římě (autor: R. Schulhauserová, 2012), 3. Citroen park v Paříži (2014)

3.3.4 Sídlištní prostory

Jsou to veřejné plochy, které jsou vymezeny panelovou zástavbou a v prostorech mezi nimi jsou navrhována dětská hřiště, parčíky a komunikace pro procházky. Tato místa jsou často hodnocena jako problémová, jelikož na malé ploše žije velká koncentrace lidí, kteří mají každý jiné nároky na život. Proto je v těchto místech vhodné používat participativní plánování, aby se vyhovělo všem skupinám obyvatel.

3.3.5 Vnitrobloky

Mezi další veřejné prostory patří vnitrobloky, které jsou součástí blokové zástavby. Výhodou těchto prostorů je pravidelně vymezený tvar. V současnosti jsou velmi významným veřejným prostorem, který se dostává do popředí a soustředí se na něj větší pozornost. Jsou navrhované rozsáhlé přeměny, vyloučení automobilové dopravy a návrat klepačů a laviček a herních prvků.

3.3.6 Park, městská zahrada, lesopark

Největší rozmach v tvorbě veřejných parků odstartovalo 19. století, kdy se bořily hradby, a byl navržen Central Park v New Yorku. Od té doby vznikaly parky ve všech městech na světě. Park je významným prvkem ve městě, je to zelená oáza, do které se chodí lidé rekreovat a sportovat. Parky jsou různých typů. Nejčastějšími typy jsou podle docházkové vzdálenosti a velikosti.

Městské zahrady vznikaly ze soukromých zahrad bohatých obyvatel města. V současnosti jsou používány stejně jako parky, pouze některé mají určité otevírací hodiny.

Lesoparky a rekreační lesy jsou většinou v příměstské části a plní funkci rekreační a estetickou.

3.3.7 Nábřeží

Nábřeží jsou prostory v blízkosti vodních toků. Jedná se o velmi atraktivní prostory pro trávení volného času, kde v parných letních dnech je příjemnější klima. Další výhodou je zvukový doprovod tekoucí vody a fyzický kontakt s vodní hladinou. V současnosti se projevuje snaha o propojení cyklostezek a pěších tratí s nábřežími a vytvoření příjemného prostoru pro život a zlepšení životní úrovně. (obr. 2, 1.)

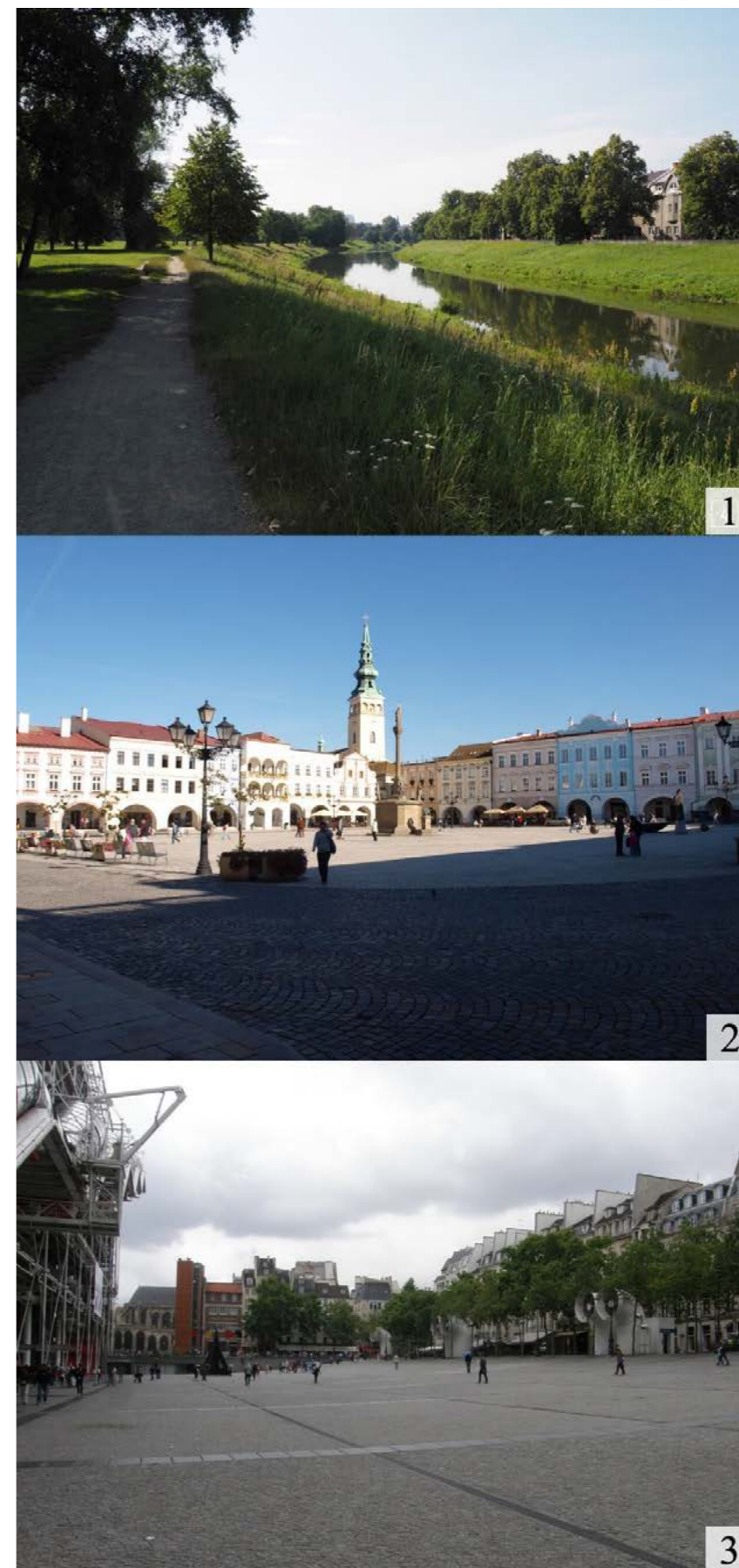
Mezi další veřejné plochy patří poloveřejné nádvoří, atria zahrad a nákupní galerie.

Dalším rozčleněním jsou veřejná prostranství podle hierarchie na nadměstské, celoměstské, okrskové a místní.

Nadměstský význam mají prostranství, které nesou symbolický význam pro region nebo celou republiku. Slouží pro identifikaci a posilování identity. Celoměstské prostory jsou často v centru města. Jedná se o prostory s velkou aktivitou, kde se konají kulturní akce, nachází se zde služby a významné budovy.

Okrskové prostory jsou typické pro určitou městskou část. Jsou to prostory v těsné blízkosti bydlení a s krátkou docházkovou vzdáleností, kde se projevují sousedské vztahy a probíhají neformální uvolněné akce. Nejsou to však místa s "věhlasem", kvůli kterému by zde měli jezdit turisté.⁶

⁶ ČABLOVÁ, M. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1., str. 12 - 24

Obr 2: 1. Nábřeží v Olomouci (2016), 2. Masarykovo náměstí v Novém Jičíně (2016), 3. Place Georges Pompidou v Paříži (2014)

3.4 Pět archetypů náměstí

Náměstí je podle Paula Zuckera vymezeno třemi základními prvky - těmi jsou plocha, okolní průčelí a nebe. Toto rozdělení symbolizuje vnitřní prostory architektury – podlahu, stěny a strop místnosti. Zkoumal dále různorodé formy náměstí a z vypracovaných analýz dospěl k pěti archetypům architektury.

Prvním typem je uzavřené náměstí. Uzavřené náměstí je jasně definovaný a uzavřený prostor, který ze všech stran obklopuje architektura. Vytváří tím prostor v architektuře. Mezi příklady tohoto typu patří např. Plaza des Vosges, náměstí Svobody v Brně či Masarykovo náměstí v Novém Jičíně.

Druhým typem je ovládané náměstí. Ovládaným náměstím jsou místa, která vznikla na podkladě nějaké významné instituce – divadla, úřadu, knihovny, parlamentu, a nebo náboženské budovy – kostel, katedrála, fara. Jsou to veřejné prostory, které zvýrazňují dominantu stavby. Mezi ovládané náměstí můžeme zařadit např. Maria-Theresien Platz ve Vídni a Malinovského náměstí v Brně.

Třetím typem je náměstí se silným jádrem. Jsou to náměstí, která mají v centrální části nějakou estetickou, historickou nebo kulturní dominantu, a tato část je pro ně stejně důležitá jako sama architektura, která prostor vymezuje. Příkladem může být Václavské náměstí v Praze, ale také již zmíněné Masarykovo náměstí v Novém Jičíně.

Čtvrtým typem jsou seskupená náměstí, kdy je více veřejných prostorů spojeno v jednu plochu. Jsou to náměstí netradiční, příkladem je San Marco v Benátkách.

Pátým typem jsou amorfnní náměstí, která nemají jasně definovaný tvar a prostorovou jednotu, ale přesto jsou vnímána jako vymezená a vytvářejí prostor pro trávení času.⁷

3.5 Náměstí podle tvarů

Náměstí můžeme vymežit podle tvaru v půdoryse. Těmito tvary jsou nejčastěji čtverce, obdélníky, trojúhelníky a víceúhelníky.

Čtvercová náměstí jsou zajímavá svoji pravidelností. Často mívají v centrální části dominantní prvek, od kterého je do všech směrů stejná vzdálenost. Tímto dominantním prvkem je často morový sloup a kašna. Největším čtvercovým náměstím v České republice je náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě. Toto náměstí má rozlohu 2 ha, jeho strany ale nejsou úplně stejně dlouhé, měří 153, 147, 134 a 127 metrů. Přesnější čtverec tvoří náměstí Přemysla Otakara II. v Českých Budějovicích.⁸ Dalším zajímavým čtvercovým náměstím je Masarykovo náměstí v Novém Jičíně, které má pod všemi čtyřmi stranami postaveno podloubí.

Obdélníková náměstí jsou nejčastějšími náměstími vůbec. Asi nejznámějším obdélníkovým náměstím je Václavské náměstí v Praze, které má rozměry 700 m × 60 m a rozlohu 42 000 m².⁹ Díky svému velkorysému rozměru se stalo významným místem společenských a kulturních akcí a promenádou. Avšak přes jeho

⁷ ZUCKER, P. *Town and square, from the agora to the village green*. [1st M.I.T. Press paperback ed.]. Cambridge: M.I.T. Press, 1959. ISBN 0262740052., str. 7 a dále

⁸ BRÁZDOVÁ, T. Český rozhlas: Největší čtvercové náměstí v Česku má Vysoké Mýto. *Rozhlas* [online]. Pardubice, 2015 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/pardubice/nej_zprava/nejvetsi-ctvercove-namesti-v-cesku-ma-vysoke-myto--1553203

⁹ KUČERA, P. Nekonečný příběh Václavského náměstí. *Časopis stavebnictví* [online]. Brno, 2014 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://www.casopisstavebnictvi.cz/nekonecny-pribeh-vaclavskeho-namesti_N5295

velikost není největším náměstím v ČR, tím je Karlovo náměstí v Praze s rozlohou 80 550 m².¹⁰

Trojúhelníková náměstí nebyla úmyslně navrhována, ale vznikala rostlým způsobem. Důležitým představitelem tohoto náměstí je náměstí Svobody v Brně nebo Dolní náměstí v Olomouci.

3.6 Navrhování veřejných prostorů

„Kvalita veřejných prostorů podstatným způsobem podmiňuje jak obraz, tak fungování měst a že relativně malé investice do zkvalitnění veřejných prostorů mohou nastartovat spontánní procesy rehabilitace mnohem širších oblastí.“¹¹

Osvěta o veřejných prostorech je všude, v knížkách, médiích a v běžné řeči. Lidé nechtějí žít v nepříjemném prostředí, chtějí změnu k lepšímu, a proto dochází k opravám náměstí, fasád domů, většímu zájmu o zahradu a okolní přírodu. Mladí lidé jsou často iniciátory pro vznik nějakých skupin nebo organizátory akcí. Proč tomu tak je? Mají větší rozhled, zkušenost bydlení v západních městech a vědí, co chtějí. Proto se začíná prosazovat i participativní plánování při tvorbě veřejných prostorů. To znamená, že prostor nenavrhuje pouze specialista na obor - zahradní architekt, architekt, urbanista, ale zapojuje se do tvůrčího procesu i obyvatelstvo - laici. Výhodami zapojení veřejnosti je lepší zadání pro odborníky, společná práce a tím utužování vztahů, ztotožnění se s prostorem, omezení vandalizmu a další. Nevýhodou zůstává náročnost pro projektanta, časová zdlouhavost a organizační náročnost.

¹⁰ KARLOVO NÁMĚSTÍ – NEJVĚTŠÍ EVROPSKÉ NÁMĚSTÍ. *PRAGUE CITY LINE – Poznej Prahu sám* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.praguecityline.cz/prazske-pamatky/karlovo-namesti-nejvetsi-evropske-namesti>

¹¹ SENNETT, R., KRATOCHVÍL, P., ed. *Architektura a veřejný prostor: texty o moderní a současné architektuře IV*. Praha: Zlatý řez, 2012. ISBN 978-80-903826-4-0., str. 8

Veřejné prostory by měly vznikat i na netradičních místech, které ztratily svůj účel a mohly by právě díky vytvoření veřejných míst být znovu používány. Brownfieldy jsou místa, která dříve sloužila jako průmyslové prostory, přístavy a další možnosti. V centrech měst je jich celá řada a bylo by vhodné na tyto prostory nezapomínat a využívat je pro novou funkci. Tímto zkoncentrujeme větší množství lidí na menší plochu a nebude docházet k masivní sídelní kaši. Dále tím podpoříme sousedské vztahy a navázání kontaktů.¹²

Velkým tématem při tvorbě veřejných prostranství nebo prostorů je téma privatizace. Může být myšlena různými způsoby např. automobily, které zaplňují místo ve veřejném prostoru pro soukromé účely. To je jedním ze způsobů pohlížení na věc jako další privatizace soukromých vlastníků veřejných míst. Ale zamysleme se sami, vždyť v minulosti bohatá vrstva lidí vlastnila skoro všechno - přes náměstí až po veřejné budovy, které až časem byly darovány státu. Neděje se v současné době totéž? Nedochozí k tvorbě nákupních center, parteru, náměstí a ulic, právě díky soukromým investorům, kteří to buď dělají z lásky k místu, nebo pro zisk? Protože tyto prostory jsou mnohdy hojně navštěvovány právě díky své rozmanitosti v nabídce a lidé se potkávají, komunikují a vytváří základ města.

Navrhování veřejných prostorů můžeme rozdělit podle 4 typů. Prvním typem jsou veřejné prostory, které již existují, ale dostávají novou podobu. Jejich nejčastější výskyt je v rušných částech města a jejich hlavním cílem je vytvořit reprezentativních prostorů. Druhým typem jsou nově navrhované prostory, které vznikají na nových místech, v různých měřítkách a s různou náplní. Třetí jsou prostory, které kolektivizují. Jsou to veřejné prostory, které se snaží spojit soukromý a veřejný sektor. Jejich

¹² *Veřejný prostor, veřejná prostranství: sborník z konference AUÚP : Znojmo 21. - 22. 11. 2013.* Brno: Ústav územního rozvoje, 2013. ISBN 978-80-87318-27-0., str. 71 a dále

cílem je v převážné většině mentální strategie a politické hodnoty. Čtvrtým jsou projekty, které jsou komplikované a vznikly v netradičních nebo špatně definovaných podmínkách. Můžou se zdařit nebo být pouhým omylem, ale mají vysokou uměleckou hodnotu.

Pro tvorbu kvalitních veřejných prostorů je potřeba splnit několik základních požadavků, protože kdo by nechtěl bydlet a trávit svůj volný čas v živém, bezpečném a ekologicky udržitelném městě? Kvalitní veřejný prostor je záležitost mnoha různých faktorů. V současnosti se mnoho architektů zaměřuje především na design, ale navrženému místu pak chybí jiné aspekty a lidé buď tento prostor nevyužívají anebo používají jako zkrácení cesty a ubírají se rychle pryč. Mezi základní kvality, které bychom se měli snažit vždy naplnit, patří ochrana, vybídnutí a potěšení.¹³

Ochrana je velmi důležitá pro dobrý pocit návštěvníka. Mezi ochranu patří ochrana proti dopravě, dobrý rozhled, nedýchání výfukových zplodin, dobré osvětlení, ochrana proti větru, dešti, úpalu a prachu. Vybídnutí slouží hlavně k nabídnutí volného prostoru k chůzi, přístupnosti a průchodnosti, kvalitní zpevněné plochy, absence překážek, oblastní hranice, místa pro posezení - kvalitní mobiliář, kavárny, možnost rozhlížení se na děj na náměstí, ulici, umožnění fyzických her, sezónní aktivity - bruslení, trhy, noční aktivity - živá hudba, koncerty, kino. Tyto a další možnosti vybízejí lidi pro návštěvu těchto prostorů, pro jejich zkoumání a setrvání v nich. Třetím klíčovým slovem je potěšení. Potěšení by mělo spočívat v lidském měřítku, kdy máme pocit sounáležitosti s prostorem. Dále bychom měli vytěžit co nejvíce pozitivních stránek z klimatického podnebí - prostory na slunci, ve stínu, v závětrí a úkryty před deštěm.

¹³ SENNETT, R., KRATOCHVÍL, P., ed. *Architektura a veřejný prostor: texty o moderní a současné architektuře IV.* Praha: Zlatý řez, 2012. ISBN 978-80-903826-4-0., str. 107 a dále

Obrázek 3: 1., 2. Landschaftspark v Duiburgu (autor: R. Schulhauserová, 2013), 3. Národní knihovna v Paříži (2014)

Posledním aspektem je vnímání a estetický dojem. Tento aspekt je velmi subjektivní, jelikož má každý člověk jiné zkušenosti a díky tomu jiný pohled na svět a jeho krásy. Měli bychom lidem nabídnout pěkné detaily, výhledy a smyslové podněty.¹⁴

3.7 Shrnutí pro navrhování

Kvalitní veřejné prostory znamenají prostory, které jsou lidmi využívány v průběhu celého dne. Pro vytvoření kvalitního prostoru je navrženo deset principů, které tomu mají pomoci. Všechny tyto principy spolu úzce souvisejí, a proto se mohou objevovat ve více principech.

3.7.1 Rozmanitost a možnost volby

Rozmanitosti docílíme návrhem většího množství funkcí v prostoru, dále možností různé dopravy – pěší, cyklo, odstraňováním bariér – překážek, neprůchodnosti, privatizace, bezbariérovosti pro lidi s omezenou schopností pohybu. Dále designem a různými možnostmi.

3.7.2 Svěbytnost

Svěbytnost je myšlena jako vlastní individuální projev, kde podpoříme *genia loci* místa, zanecháním specifických znaků, detailů, budov či celkového rázu.

3.7.3 Lidské potřeby

Naplnění všech základních lidských potřeb jako např. úkryt, pocit bezpečí, pocit harmonie a sounáležitosti s prostorem dosáhneme díky kvalitnímu návrhu, který bude přitahovat hodně lidí a nebudou se zde scházet kriminální živly, dále pak designem.

3.7.4 Podpora zeleně

Obnova stávajících vegetačních prvků a návrhy nových pro udržitelný rozvoj ve městě, zlepšení klimatických

¹⁴ ČABLOVÁ, M. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. Brno: Partnerství, 2013. ISBN 978-80-904918-6-1., str. 48 a dále

a vodohospodářských bilancí ve městě. Podpora tvorby zelených předzahrádek, soukromých zahrad i jako střešních zahrad pro obývání i jenom pro osázení suchomilných rostlin. (obr. 4, 2)

3.7.5 Koncentrace

Větší koncentrace obytných ploch, pěších propojení, docházkové vzdálenosti k místům i k MHD a soustředění více aktivit do jednoho místa. Zabránit uzurpování veřejného prostoru rychle projíždějícími automobily a stále se zvětšujícími parkovišti.¹⁵

3.7.6 Pružnost a hutnost

Použité materiály by měly být vybrány tak, aby byly odolné proti vandalismu a byly snadno udržovatelné. Dále by měly poskytovat možnosti pro více aktivit.

3.7.7 Využitelnost zdrojů energie

Co nejvhodnější využití geografických podmínek, vytvořit posezení v závětrí, místa pobytu na slunci i ve stínu. Používat snadno dostupné lokální materiály. Snažit se o využívání propustných materiálů nebo dlažby se spárami pro zadržování vody. Taktéž neodvádění přebytečné vody do kanalizace, ale do výsadbových mís.

3.7.8 Soběstačnost

Soběstačnost prostoru zajistit tak, aby žil vlastním životem a lákal lidi např. tvorbou maloobchodů a kaváren.

3.7.9 Redukce znečištění

Navrhovat místa se sníženou koncentrací vozidel, nebo s dostatečnou provětrávací schopností místa, tak aby nedocházelo k vysoké koncentraci exhalací. Dále pak zabránit přebytečnému světelnému a hlukovému znečištění. V možných případech používat recyklované materiály.

¹⁵ JUSKOVÁ, K. *Veřejný prostor v městě. Land Management* [online]. 2011 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.la-ma.cz/?p=145>

Obrázek 4: 1. Graben Strasse ve Vídni (2014), 2. střešní zahrada v Klagenfurtu (autor: R. Schulhauserová, 2012), 3. veřejný prostor v Budapešti (2013)

3.7.10 Dozor, usměrňování

Usměrnování dopravy, neustálá kontrola kvality a případné opravy po vandalech. Pravidelná údržba zeleně veřejnou správou města či obce.¹⁶

Důležitou součástí návrhu je zaměření na detail – mobiliář a dlažbu. Mobiliářem jsou myšleny všechny mobilní i nemobilní objekty – lavičky, lehátka, židle, stoly, odpadkové koše, informační tabule a stojany na kola a další. Osvětlení je nepostradatelnou součástí prostoru. V současnosti máme velké možnosti, jak při výběru barevného spektra světla, tvaru, intenzity svítivosti, tak i způsobu použití – uliční lampy až po bodová světla v úrovni terénu. Taktéž je důležitá dlažba, její velikost, barva, tvar, způsob kladení a množství.

3.8 Zákonné požadavky na veřejné prostory

Požadavky na veřejné prostranství jsou zapracovány do vyhlášky 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na užívání území:

§ 3, (5) Obecným požadavkem na vymezení ploch je vytvářet a chránit bezpečně přístupná veřejná prostranství¹⁷ v zastavěném území a v zastavitelných plochách, chránit stávající cesty umožňující bezpečný průchod krajinou a vytvářet nové cesty, je-li to nezbytné.

§ 7, (2) Plochy veřejných prostranství zahrnují zpravidla stávající a navrhované pozemky jednotlivých druhů veřejných prostranství a další pozemky související dopravní a technické infrastruktury a občanského vybavení, sloučitelné s účelem veřejných prostranství. Pro každé dva hektary zastavitelné plochy bydlení, rekreace, občanského vybavení anebo smíšené obytné se

vymezuje s touto zastavitelnou plochou související plocha veřejného prostranství o výměře nejméně 1000 m²; do této výměry se nezapočítávají pozemní komunikace.

§ 22, (1) Nejmenší šířka veřejného prostranství, jehož součástí je pozemní komunikace zpřístupňující pozemek bytového domu, je 12 m. Při jednosměrném provozu lze tuto šířku snížit až na 10,5 m.

§ 22, (2) Nejmenší šířka veřejného prostranství, jehož součástí je pozemní komunikace zpřístupňující pozemek rodinného domu, je 8 m. Při jednosměrném provozu lze tuto šířku snížit až na 6,5 m.

¹⁶ JUSKOVÁ, K. Veřejný prostor v městě. *Land Management* [online]. 2011 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.la-ma.cz/?p=145>

¹⁷ § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

III. METODIKA

ČITELNOST MĚSTA
TVORBA VEŘEJNÝCH PROSTORŮ

4 METODIKA

4.1 Sběr informací

První fáze diplomové práce se týkala sběru informací k danému tématu, četbě odborné literatury a sbírání podkladových materiálů.

Data byla získávána z několika zdrojů - knihy, články, publikace, internetové zdroje a wms služby.

Mezi hlavní zdroje pro mapové podklady patří:

1. Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)
2. Město Nový Jičín
3. Česká geologická služba
4. Národní geoportál INSPIRE (CENIA)
5. Kontaminace

4.2 Zapojení veřejnosti

Veřejnost byla zapojena při analýzách o orientaci a mentálním mapování pro město Nový Jičín, kde výsledkem komunikace s veřejností vznikla wayfinding mapa, která zachycuje místa, jež jsou pro dotazované orientačně významná.

4.3 Metodika orientace v prostoru

Orientaci v prostoru jsem zkoumala jako mentální mapování podle metodiky vypracované Ing. arch. Krejčí, Ph.D. a Ing. Hradilovou z Mendelovy univerzity v Brně, které metodiku publikovaly v odborném článku a vycházely z knihy *Obraz města: Image of the city* od Kevina Lynche.

Metodika mentálního mapování podle Ing. arch. Krejčí, Ph.D. a Ing. Hradilové z Mendelovy univerzity v Brně se skládá ze 4 základních částí - příprava, analýza, mentální mapování a hodnocení výsledků. Mentální mapování je zaměřeno vždy na

určitou část města, kterou pak zkoumá. V mém případě je mentální mapování zaměřeno na celé město Nový Jičín a nebudou zkoumány jenom jeho části. Cílem je získat subjektivní informace od dotazovaných na město, jeho fungování a orientaci v prostoru, členění města, orientační body a prostupnost a celkově na prostor, jak jej vnímají.

Výsledky - odpovědi a wayfinding mapa pak budou sloužit jako podklad pro lokalizování modelového území.

Dále bude objasněno, jak probíhaly již zmiňované 4 základní části.

Přípravná fáze spočívala ve výběru modelové lokality - města Nový Jičín a výběru dotazovaných. Dotazovaní byli vybíráni tak, aby bylo stejné množství mužů a žen. Dále pak aby byla zastoupena co nejširší věková škála - nejstarším dotazovaným byl muž ve věku 81 let a nejmladším dotazovaným byla žena ve věku 19 let. Celkově bylo do mentálního mapování zapojeno 16 osob.

Analytická fáze spočívala v kvantitativním sběru dat. Dotazovaným byly ukázány fotografie s předem vybranými místy, které z analýz vycházely jako potenciální místa modelového území pro návrh. Těmito místy byly prostory u vlakového nádraží, Bezručova ulice a řeka Jičínka. Dotazovaný byl pak vyzván o popis cesty do těchto prostorů a bylo hodnoceno, zda a jak dobře popíše cestu a pomocí jakých prvků se orientuje.

Mentální mapování spočívalo v kreslení mentální mapy dotazovaným a zodpovězením několik doplňujících otázek. Dotazovaný kreslil mentální mapu vybraného města Nového Jičína, tak jak si ji představuje a orientuje se v ní podle zkušenosti a znalosti místa. Dotazovaný kreslil bez jakéhokoliv pomocného materiálu – mapy, GPS a dalších pomůcek. Jediné co

dotazovaný měl, byla tužka a papír. Dále pak byly zaznamenány jednotlivé kreslicí prvky, v jakém pořadí je dotazovaný kreslil. Další požadavek na kreslicího byla orientace ve světových stranách a naznačení do jejich mapy, kde se nachází sever.

Dalším požadavkem bylo zodpovězení předem připravených otázek, které byly částečně převzaty z metodiky mentálního mapování podle Ing. arch. Krejčí, Ph.D. a Ing. Hradilové z Mendelovy univerzity v Brně a knihy *Obraz města: Image of the city* od Kevina Lynche. Tyto otázky byly předem upravené na vybranou lokalitu a zjišťovaly potřeby daného místa a výběr vhodné lokality pro návrh a celkovou orientaci ve městě.

Otázky byly pokládány tak, aby nedocházelo ke zkreslení odpovědí a navádění dotazovaného do určité odpovědi. Byly zaznamenány i subjektivní vjemy - jak rychle odpovídal na otázku a s jakým elánem.

Hodnocení výsledků spočívalo ve srovnání nakreslených mentálních map s reálnou mapou Nového Jičína a hodnocením odborným pohledem na město. Výsledkem tohoto spojení vznikla wayfinding mapa.

4.4 Metodika inventarizace

Metodika inventarizace byla převzatá z metodiky města Nového Jičína.

Byly zjišťovány tyto atributy: taxon, průměr a obvod kmene, výška a šířka taxonu, výška nasazení koruny, sadovnická hodnota, perspektiva, tvar kmene, provozní podmínky, návrhová opatření, fyziologické stáří, vitalitu, stabilitu, zdravotní stav, naléhavost, výskyt organismů, prosychání a dále to bylo doplněno poznámkou.

4.5 Návrh řešení

Navrhované řešení vyplývá z poznatků získaných z terénního průzkumu, kdy bylo osloveno 16 osob, které odpovídaly na dané otázky. Řešené území navazuje na nově navržený park s in-line dráhou, který je veřejností hodně navštěvován. Dále území pokračuje před gymnáziem směrem k autobusovému a vlakovému nádraží.

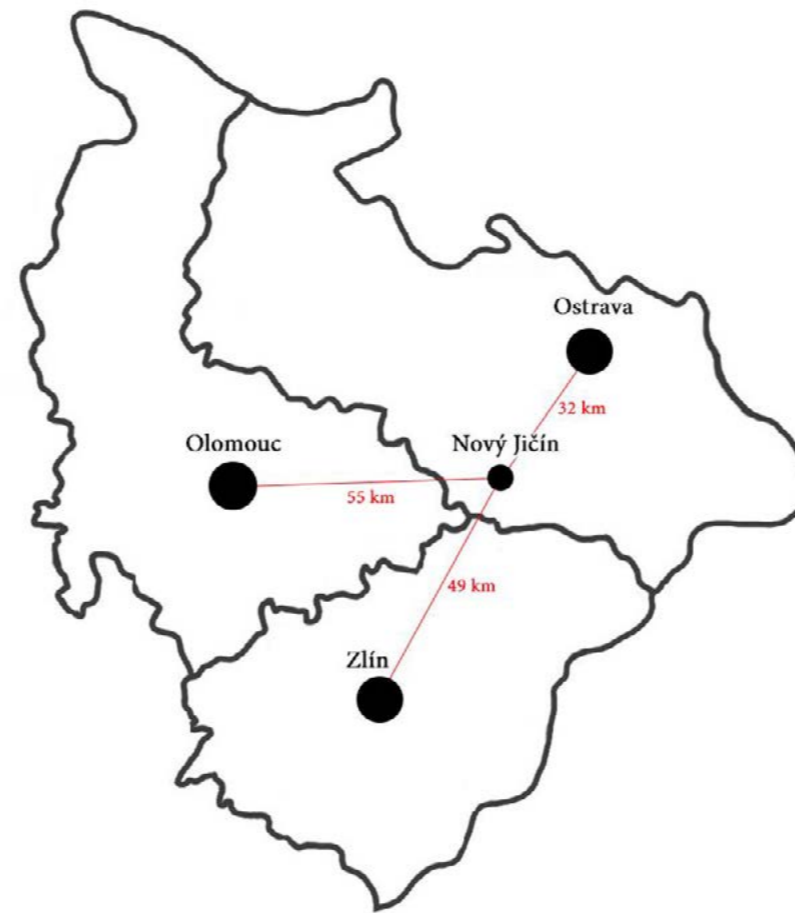
Návrh je vypracován na základě konceptu „Voda jako dárce života“. Návrh se snaží o vytvoření příjemného prostoru, kde budou lidé rádi trávit svůj čas a budou ho využívat i při procházkách či cestě do práce.

IV. ANALYTICKÁ ČÁST

ČITELNOST MĚSTA
TVORBA VEŘEJNÝCH PROSTORŮ

5 ANALYTICKÁ ČÁST

5.1 LOKALIZACE

Obrázek 5: Mapa krajů: Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský

Řešené území města Nový Jičín se nachází v Moravskoslezském kraji. Nový Jičín se nachází asi 32 km jihozápadně od krajského města Ostravy. Moravskoslezský kraj sousedí s Olomouckým a Zlínským krajem. Olomouc se nachází západně od Nového Jičína přibližně 55 km vzdušnou čarou. Město Zlín se nachází jihozápadně od Nového Jičína asi 49 km.¹⁸

Z geomorfologického hlediska se Nový Jičín a jeho okolí nachází v Moravské bráně lemované výběžky Nízkého Jeseníku – Oderskými vrchy a horským pásmem Beskyd. K dominantám města patří Starojický kopec s hradem a kopec Svinec.

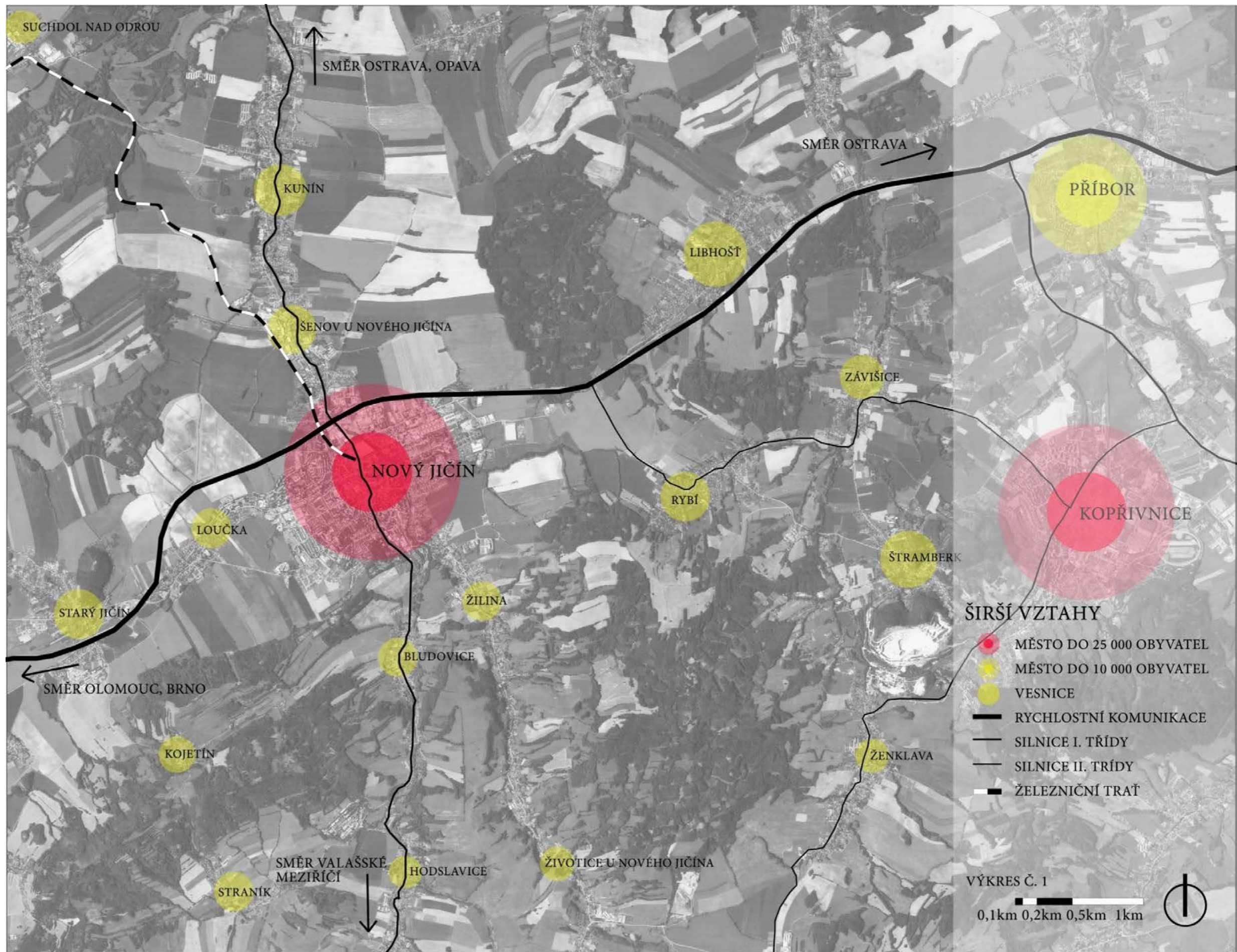
Rozloha okresu Nový Jičín činí 881,59 km², z toho je 65 % zemědělských pozemků (z toho tvoří orná půda 75 %) a 35 % ostatní pozemky (z toho lesy tvoří 65 %). Rozloha města Nový Jičín činí 36,52 km². Současný počet obyvatel je 24 090.¹⁹

V těsné blízkosti města se nacházejí příměstské části – Loučka, Žilina u Nového Jičína a Šenov u Nového Jičína. V minulosti to byly samostatné vesničky, které časem srostly s městem. Dále jsou pak vesnice také v blízké vzdálenosti nejdále 5 km od města - Starý Jičín, Kojetín, Kunín, Bludovice a Bernartice.

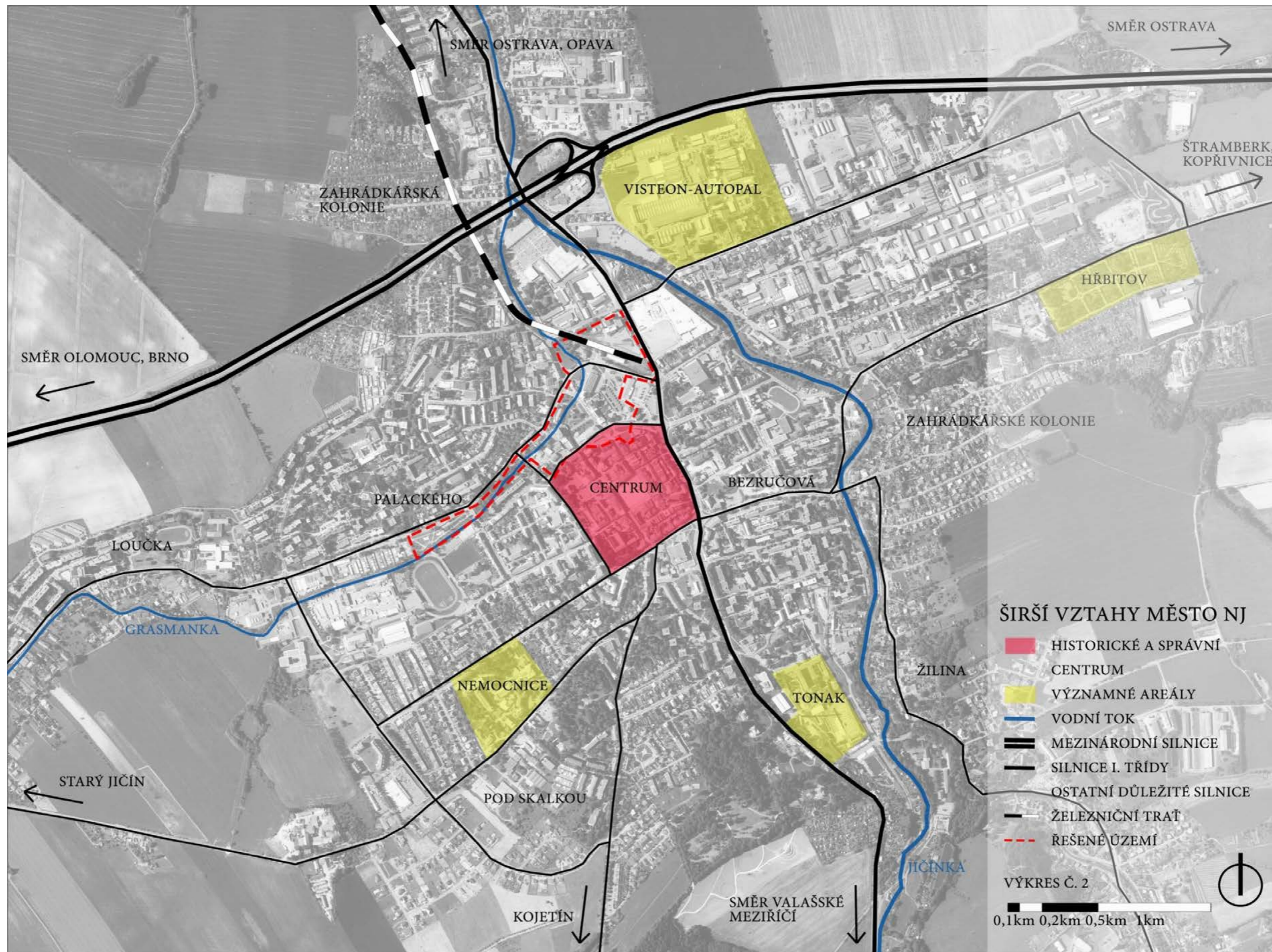
Městem protékají dva vodní toky - Grasmanka v severozápadní části města; a Jičínka protékající celý městem.

¹⁸ Mapy [online]. 2013 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: http://mapy.cz/#!x=14.425459&y=50.087194&z=16&d=addr_9104796_1&rp=m

¹⁹ Základní údaje o městě. *Nový Jičín* [online]. 2016 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/zakladni-udaje-o-meste/>

Obrázek 6: Širší vztahy

Obrázek 7: Širší vztahy pro město Nový Jičín

5.2 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

Přírodní podmínky jsou důležitým faktorem při utváření sídel. Každé sídlo reaguje na tyto podmínky jinak a tím vytváří jedinečnost místa. Mezi přírodní podmínky můžeme řadit geomorfologii, geologii, pedologii, vodstvo, klimatické podmínky a vegetaci.

5.2.1 GEOMORFOLOGIE, GEOLOGIE A PEDOLOGIE

Nový Jičín se nachází v Moravskoslezském kraji na severovýchodě České republiky. Nový Jičín leží v Moravské bráně lemované výběžky Nížkého Jeseníku – Oderskými vrchy a horským pásmem Beskyd. Typickým charakterem pro katastr Novojičínska jsou Skalky a Svinec, který je i nejvyšším bodem se svými 546 m n. m. Město je položeno v rovině a jihozápadně od města jsou mírně ukloněné svahy, silně ukloněné svahy až strmé a velmi strmé svahy - již zmiňovaný Svinec. Katastr se pohybuje v rozmezí nadmořských výšek 280 až 546 m n. m.²⁰

Z geologického hlediska je oblast složena převážně z písčito-hlinitého sedimentu v oblasti města i jeho blízkého okolí, kaminito-písčito-jílovitého sedimentu, kamenitý až hlinito-kamenitý sediment a nivní sedimenty, jíly, jílovci, pískovci, pelity a oblast Skalek a Svince je složena ze slepenců. Geologickou zajímavostí katastru Nový Jičín jsou těšínity, pikrity, tuf a tufit, které se nacházejí v blízkosti vesnice Kojetín.²¹ Toto místo je prohlášeno za přírodní geologickou památku Pikritové mandlovce u Kojetína. Pikrity mají vysoký obsah feromagnéziových minerálů až 90% (převážně olivínu). Hornina je většinou zbarvena do černa a má mandlovcovitou texturu.²²

²⁰ ŠINDLEROVÁ, J. *KOJETÍN - STARÝ JIČÍN - NOVÝ JIČÍN: semestrální práce*. Nový Jičín, 2016.

²¹ Geologická mapa. *Česká geologická služba* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: http://mapy.geology.cz/geocr_50/?center=-492500,-1127200&scale=15000

²² Pikritové mandlovce u Kojetína. *Turistik* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.turistik.cz/cz/kraje/moravskoslezsky-kraj/okres-novy-jicin/novy-jicin/pikritove-mandlovce-u-kojetina/>

Pedologie v území se odvíjí od geologie. V této oblasti převažuje kambizemě, dále pak je zastoupena hnědozemě, fluvizemě v okolí vodních toků a pseudoglej. Oblast Skalek a Svince jsou převážně pararendziny.²³

5.2.2 VODSTVO

Z hydrogeologické mapy byla zjištěna informace o propustnosti podloží. V katastru Novojičínska jsou průlinové kolektory - písky a hlinité písky, dále pak nepravidelné střídání většího počtu izolátorů a puklinových vrstevových kolektorů, regionální izolátory a puklinové kolektory. V místech izolátorů mají horniny minimální propustnost.²⁴

Na území města protékají dva vodní toky – Grasmanka a Jičínka.

Potok Grasmanka

Potok Grasmanka pramení na úbočí Petřkovické hůrky přibližně v 450 m n. m. Petřkovická hůrka se nachází jihozápadně od vesnice Kojetín. Grasmanka stéká směrem na vesnici Starý Jičín, dále pak na Loučku u Nového Jičína, do města Nový Jičín, kde se vlévá do říčky Jičinky. Grasmanka má přírodní charakter až do oblasti Loučky, kde je nábřeží potoka zpevněno technickými prvky. Dále je na Grasmance vybudována malá přehradní nádrž v blízkosti Starého Jičína.²⁵

Řeka Jičínka

Řeka Jičínka pramení pod Velkým Javorníkem v Moravskoslezských Beskydech přibližně v 770 m n. m. Jičínka protéká vesnicemi Veřovice, Životice, městem Nový Jičín, obcemi Šenov a Kunínem, kde se vlévá do řeky Odry. Celková

²³ Půdní mapa. *Česká geologická služba* [online]. 2012 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://mapy.geology.cz/pudy/>

²⁴ Mapové aplikace. *Česká geologická služba* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/extranet/mapy/mapy-online/mapove-aplikace>

²⁵ Grasmanka. *Turistika* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/grasmanka/>

délka toku Jičinky je 25,7 km. Jejimi přítoky jsou potok Zrzávka, Jičina a Stranický potok.

Charakter Jičinky je proměnlivý - u pramene je přírodní, dále pak už je povětšinou řeka regulovaná. Hlavním důvodem regulace jsou povodně, které se opakovaly a způsobily nesmírné škody na majetku a životech. Povodně byly v roce 1958, 1997 a poslední ničivou povodní byla povodeň v roce 2009.²⁶

5.2.3 KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Novojičínsko patří do mírně teplé oblasti MW7, podle Quittovy klasifikace.

Průměrná lednová teplota: -2 - -3

Průměrná dubnová teplota: 6 - 7

Průměrná červencová teplota: 16 - 17

Průměrná říjnová teplota: 7 - 8

Průměrné roční srážky: 790

Délka vegetačního období: 158 dnů

Průměrné srážky vegetačního období: 400 – 450²⁷

5.2.4 VEGETACE

Potenciální vegetace je na území Novojičínska zastoupena zejména ostřicovou dubohabřinou, v okolí města jsou to lipové dubohabřiny a v okolí Skalek a Svince jsou to ostřicové bučiny a suťové a roklinové lesy.²⁸

²⁶ Jičínka. *Povodí Odry: státní podnik* [online]. 2016 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: https://www.pod.cz/atlas_toku/jicinka.html

²⁷ QUITT, E. *Klimatické oblasti Československa*. Praha: Academia, 1971.

²⁸ GEO PORTAL. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2010-2014 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

5.3 OCHRANNÉ REŽIMY ÚZEMÍ

Přírodní park Podbeskydí

Přírodní park Podbeskydí se nachází jižně od města Nový Jičín a zabírá území o rozloze 12 800 ha. Do tohoto území spadá vesnice Kojetín, Bludovice, Žilina a další až ke Štramberku. Park byl vyhlášen v roce 1994.

V krajině můžeme nalézt mnoho zástupců vzácných a ohrožených druhů. Z rostlin jsou jimi např. *Primula veris*, *Cephalanthera longifolia*, *Orchis pallens*, *Orchis mascula*. Ze zvířat jsou jimi např. skokan ostronosý, ještěrka zední, výr velký, chřastal polní a další. K nejvzácnější lokalitě parku patří vrch Kotouč s jeskyní Šipka.²⁹

Přírodní rezervace Svinec

Přírodní rezervace Svinec patří mezi maloplošně zvláště chráněné území a jeho rozloha je 38,25 ha. Rezervace byla vyhlášena v roce 1994 a tvoří ji lesíky, remízky a louky s pestrou květenou. Vzácnými rostlinami se moc neliší od přírodního parku Podbeskydí, ale přidávají se semixerotermní druhy - *Centaurea scabiosa*, *Veronica teucrium*, *Muscari comosum*, *Gentiana cruciata* a rostliny svahových porostů - *Allium ursinum*, *Mercurialis perennis*, *Adoxa moschatellina*, *Isopyrum thalictroides*.³⁰

Dalšími chráněnými lokalitami jsou Pikritové mandlovce u Kojetína. Památné stromy - Stará lípa na Kojetíně, Babyka u Kojetína, Mendlův buk v Novém Jičíně, Liliovník tulipánokvětý v Novém Jičíně a Platan v Novém Jičíně.

²⁹ Přírodní park Podbeskydí. *Kopřivnice: Oficiální web města* [online]. Kopřivnice, 2008 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://zivotniprostredi.koprivnice.org/index.php?art=342>

³⁰ *Viditelný Macek: Přírodní rezervace Svinec* [online]. Nový Jičín, 2003 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://viditelnymacek.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=70074>

ÚSES

Územní systém ekologické stability vznikl pro zajištění ekologické stability v území, vytvářením stanovišť a tras s takovými podmínkami, díky kterým setrvají nebo se navrátí původní druhy rostlin a živočichů. Tato stanoviště se nazývají biocentra a trasy k nim biokoridory. V krajině mohou dále vznikat osamocená stanoviště, která nemají dostatečný rozměr, aby byla biocentrem - interakční prvek. Díky tomuto systému je krajina stabilní a příznivě ovlivňuje své okolí.

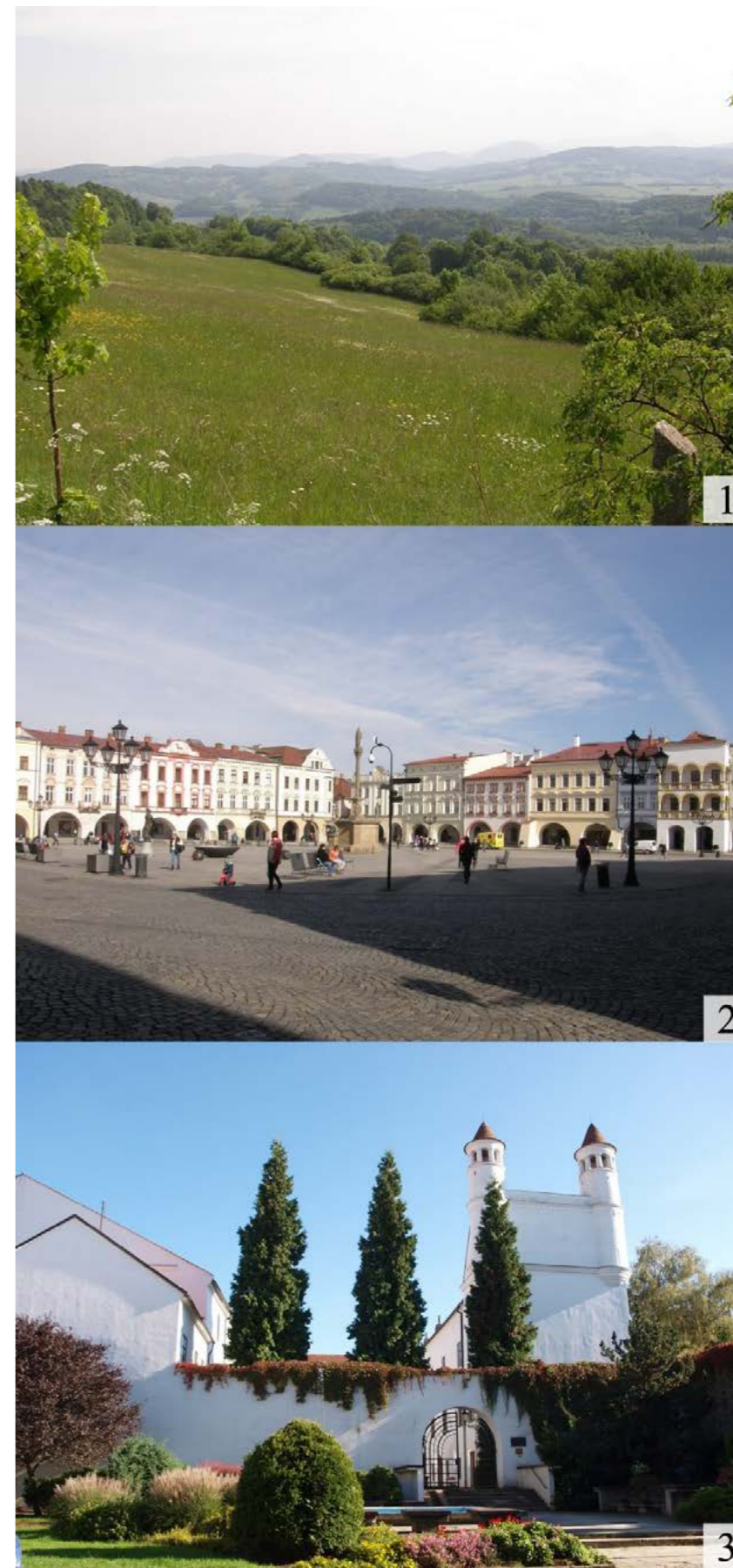
V katastru Nového Jičína je zaznamenáno několik stávajících regionálních biocenter a biokoridorů, lokálních biocenter a biokoridorů, interakčních prvků a biocenter bez biokoridorů. V územním plánu jsou navržena místa pro nové biokoridory i biocentra, aby docházelo k bezproblémovému průchodu zvěře v území. Území Novojičínska se tím stane stabilnějším.

Státem chráněné kulturní památky

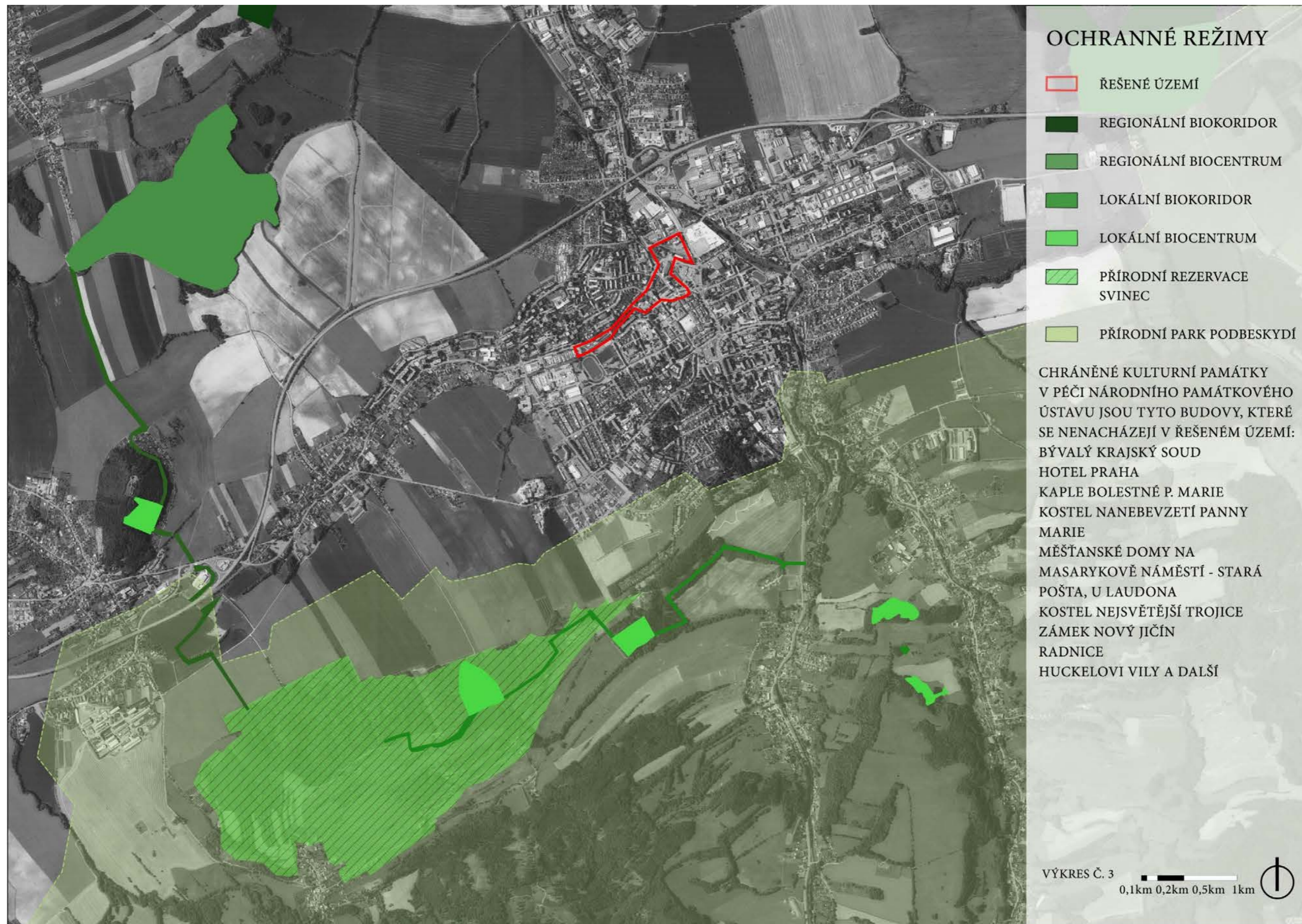
Mezi státem chráněné kulturní památky patří nemovitě památky, o které se stará státní památková péče pod vedením Národního památkového ústavu. Nový Jičín je město s bohatou historií a tudíž s pestrou paletou chráněných budov. Mezi některé z hlavních byly zařazeny tyto: bývalý krajský soud, Hotel Praha, Kaple Bolestné P. Marie, Kostel Nanebevzetí Panny Marie, všechny mešťanské domy na Masarykově náměstí - mezi dominantní patří Stará pošta, U Laudona, kostel Nejsvětější Trojice, zámek Nový Jičín, Radnice, Hückelovy vily a další vily a sloupky, sochy a sousoší.³¹

Vypracovaná mapa ochranných režimů ukazuje, že výše zmíněné ochranné režimy neovlivňují řešenou lokalitu a tudíž nemají vliv na návrh.

³¹ *SEZNAM KULTURNÍCH PAMÁTEK* [online]. Nový Jičín [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/seznam-kulturnich-pamatek/>

Obrázek 8: 1. Přírodní rezervace Svinec (2011), 2. Masarykovo náměstí NJ (2014), 3. Žerotínský zámek v NJ (2016)

OCHRANNÉ REŽIMY

- ŘEŠENÉ ÚZEMÍ
- REGIONÁLNÍ BIOKORIDOR
- REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM
- LOKÁLNÍ BIOKORIDOR
- LOKÁLNÍ BIOCENTRUM
- PŘÍRODNÍ REZERVACE SVINEC
- PŘÍRODNÍ PARK PODBESKYDÍ

CHRÁNĚNÉ KULTURNÍ PAMÁTKY V PÉČI NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU JSOU TYTO BUDOVY, KTERÉ SE NENACHÁZEJÍ V ŘEŠENÉM ÚZEMÍ:
 BÝVALÝ KRAJSKÝ SOUD
 HOTEL PRAHA
 KAPLE BOLESTNÉ P. MARIE
 KOSTEL NANEBEVZETÍ PANNY MARIE
 MĚŠŤANSKÉ DOMY NA MASARYKOVĚ NÁMĚSTÍ - STARÁ POŠTA, U LAUDONA
 KOSTEL NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE
 ZÁMEK NOVÝ JIČÍN
 RADNICE
 HUCKELOVI VILY A DALŠÍ

VÝKRES Č. 3 0,1km 0,2km 0,5km 1km

Obrázek 9: Ochranné režimy

5.4 HISTORIE ÚZEMÍ

Prvním lidským zásahem do krajiny Novojičínska byla procházející Jantarová stezka, která vedla od Jadranu až po Baltské moře. Záhy na to ve 12. st. byl postaven hrad Starý Jičín, který byl postaven na strategické pozici - na Starojickém kopci, odkud byl výhled do celého kraje. Díky této geografické výhodě mohl hrad sloužit k více funkcím - ochranné, vojenské, správní i odpočinkové pro panstvo. V podhradí hradu Starý Jičín byla založena vesnice Starý Jičín, která byla ve své době nejdále zastavěným a trvale obydleným sídlem u stezky. Důkazem je i postavený kostel sv. Václava, který byl považován za patrona státní hranice.

O necelé století později byl založen Nový Jičín a krajina se začala více obydlovat.³²

5.5 HISTORIE MĚSTA NOVÝ JIČÍN

Nový Jičín byl založen na „zeleném drnu“, můžeme tak soudit díky pravidelnému tvaru náměstí. Jeho vznik zapříčinil hrad a panství Starý Jičín, který ho vybuodoval jako své hospodářské středisko.

Nejstarší písemná zmínka o Novém Jičínu je z roku 1313, kdy město získalo právo vybírat clo a mýto, a to díky listině kterou vydal Jan Lucemburský. V té době vlastnil panství i město rod pánů z Kravař. Ti v roce 1373 dali Novému Jičínu právo odúmrti, možnost výročních trhů a základ městského znaku. Ještě za svého působení nechali páni z Kravař postavit „gotickou tvrz“ nynější Žerotínský zámek a městské opevnění. Páni z Kravař drželi město až do roku 1434, kdy zemřel poslední pán z Kravař a daroval město Ctiborovi z Cimburka. Ctibor z Cimburka město pak přenechal svému synovi a ten zase své dceři. Dále se

³² *Hrad Starý Jičín: Z historie hradu* [online]. Nový Jičín, 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.hradstaryjicin.cz/z-historie-hradu>

vystřídalo několik šlechticů až do roku 1500, kdy město koupil rod Žerotínů.

V roce 1523 páni ze Žerotína přikoupili ke svým panstvím ještě panství Štramberské s vesnicemi Libhošť, Mořkov, Veřovice, Hodslavice a Životice. O deset let později si panství rozdělili bratři Bedřich a Vilém. Vilém získal Starý Jičín s okolím a Bedřich získal Nový Jičín se Štramberkem. Díky tomuto aktu zaniká do budoucna spojitost mezi Novým a Starým Jičínem.

Žerotínové věnovali městu jeden ze svých domů, ze kterého se stala radnice.³³

V roce 1503 město zachvátil mohutný požár, který spálil celé dřevěné město na popel. Bohužel byl spálen i archiv se zakládající listinou a dalšími listinami o historii Nového Jičína.

Po požáru město začalo stavět zděné domy, v této době byly postaveny i měšťanské domy na náměstí s podloubím. Město se proslavilo soukenictvím, kdy sukna zde vyrobená byla vyvážena daleko za hranice státu. Vláda Žerotínů upřednostňovala český jazyk a Čechy před Němci a němčinou, proto bylo veškeré písemnictví psáno v českém jazyce. Probíhaly i české mše v kostele Nejsvětější Trojice. Žerotínové nechali přestavět sídlo pánů z Kravař na renesanční sídlo - Žerotínský zámek.

V roce 1558 Jan ze Žerotína chtěl prodat město Janu Kropáčovi z Nevědomí, který byl znám svou tvrdostí. Tak se město s Janem ze Žerotína domluvilo a vykoupilo se samo za 170 000 grošů a vydalo se pod ochranu Ferdinanda I. Nový Jičín se stal svobodným komorním městem. Dle dochovaných záznamů bylo ve městě 277 domů a asi 2 000 obyvatel.

³³ *Město Nový Jičín: Historie* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/historie/>

V roce 1560 Ferdinand I. daroval městu privilegium, že město nebude už nikdy odprodáno a smělo pořádat 4 výroční trhy a 2 týdenní trhy. Ferdinand I. nařídil, že vesnice v panství musí brát pivo jenom z Nového Jičína. Dalším jeho nařízením bylo, aby Židé do roka opustili město.

Ve městě bylo 200 mistrů - soukeníci, krejčí, pekaři, mlynáři a mnoho dalších. Díky rozvoji řemesel město bohatlo a mohlo vykoupit i vesnici Rybí a Ženklovu. Nejbohatší měšťan Ondřej Řepa si koupil Závašice a nechal v Novém Jičíně postavit nejznámější dům - Starou poštu.

V letech 1572 a 1585 postihly město Nový Jičín dvě morové rány.

Bohužel ani následující století 17. není pro město příznivé. Město Nový Jičín se za Českého stavovského povstání připojilo k protestantům s Fridrichem Falckým, který pak město udělal královským. Po bitvě na Bílé hoře ale Fridrich Falcký prohrál a Ferdinand II. město potrestal ztrátou všech privilegií a daroval jej pod správu jezuitů. Tímto se město stalo opět poddanským.

V roce 1621 kníže Jan Jiří Krnovský porazil císařskou posádku. Jezuité vyhnali luterány a rekatolizovali město. Pak město podpořilo protihabsburská vojska, která vyhnala z města katolíky a po nich přišli evangelíci. V roce 1627 se ale znovu vrátily císařské jednotky a vrátily vše do původního stavu.

V letech 1624 a 1680 postihly město Nový Jičín další morové rány. Na obranu před morem byl postaven Morový sloup v roce 1710. Bohužel sloup nepomohl a o pět let později město postihla další vlna moru.³⁴

³⁴ CHOBOT, K. *Nový Jičín historický a současný*. Příbor: Pro město Nový Jičín vydal Grafický ateliér Šamaj Příbor, vydavatelství Everwin, 2010. ISBN 978-80-254-7951-3.

Díky vládě jezuitů byl z města vytlačen český vliv a převažuje všude německý – písemnosti jsou v německém jazyce jako i všechny bohoslužby.

Další katastrofou pro město byl požár v roce 1768, který znovu spálil celé město kromě dolního předměstí. Další požár na sebe nenechal dlouho čekat a 1773 vyhořelo město znovu.

Jedinou dobrou zprávou pro město Nový Jičín bylo v roce 1773, kdy papež zrušil jezuitské řády, a město se obrátilo na Marii Terezii s prosbou o svobodné město. Město získalo svobodu hlavně díky svému obchodu se sukem. 1775 Marie Terezie stanovila město svobodným, avšak muselo zaplatit 3 000 zlatých.

V roce 1785 byla postavena Císařská cesta z Hranic do Příbora. V roce 1787 byl ve městě zřízen hrdelní soud a pošta a ve městě přespal sám císař Josef II. Další známou osobností byl generál Ernst Gideon von Laudon, který zde 14. 8. 1790 umírá. Dalšími významnými osobnostmi, které navštívily město, byli generál Suvorov, maršál Kutuzov a car Alexandr I.

V 18. století se ve města objevily první stroje - 1810 použil mistr Tautz stroj na vlnu. 1832 A. F. Dopner použil první parní stroj a založil první továrnu. Město se i nadále specializovalo na výrobu tkanin. Dalším odvětvím, které zažilo nevídaný obrát, byly bryčky, které se zde vyráběly a podle jména města byly označovány jako "Nojtičanky". Staly se velmi oblíbenými a začaly se vyvážet až za hranice.

Od roku 1841 se obnovoval vliv českého jazyka a vracel se i do bohoslužeb. Městu se dařilo a vzrostl i počet obyvatel na 7 743 (Moravská Ostrava měla v té době jenom 2 000 obyvatel).

V roce 1834 se stavěla silnice směrem na Bludovice a Valašské Meziříčí. V roce 1847 byla v Jeseníku nad Odrou

postavena železnice, bohužel však pro město Nový Jičín jeho obyvatelé si nepřáli napojení na trať.

V 19. století bylo zrušeno ve většině měst a vesnic poddanství a vznikaly nové úřady. V Novém Jičíně tak vznikly okresní a krajské úřady. Byl zde postaven okresní a krajský soud.

V polovině 19. století vzniklo velké množství továren a zanikla ruční výroba, která byla nahrazena stroji.

V roce 1799 přišli do města bratři Hückelové a v roce 1865 založili ve městě první továrnu na strojní výrobu klobouků značky Tonak, která se stala známou po celém světě.

Dalším podnikavým podnikatelem byl F. Pippiga se svojí plynárnou a městským osvětlením plynových lamp. Dále pivovar Bocheta a J. Rotter začal vyrábět kočárové osvětlení - dnešní Autopal. Díky těmto pánům se z města Nového Jičína stalo velké průmyslové centrum kraje.

S rostoucím produkcí průmyslu se začala projevovat neuváženost nenapojení se na hlavní železniční trať. Město se to několikrát snažilo zachránit domluvou a stavbou s okolními městy, bohužel ale kvůli krizi a nedostatku financí z těchto snah nic nebylo. Až v roce 1879 se město domluvilo se Suchdolem nad Odrou a zaplatilo na dluh celé vlakové spojení. Tím bylo zajištěno vlakové spojení na jednu stranu, na druhou stranu směrem na Bludovice - Hodslavice – Hostašovice – Valašské Meziříčí - Frýdlant musela být postavena další vlaková dráha. Zajímavostí je, že se nádraží nachází přibližně 1 km od první nádraží. V minulosti bylo několik spekulací o jejich propojení, ale všechny dohady ukončily povodně v roce 2009, kdy se celá trasa na Valašské Meziříčí zvlhla. Oprava této koleje by byla finančně nevrátitelná, tak se zde se spolufinancováním Evropské unie postavila 11 km dlouhá cyklostezka.

Koncem 19. a začátkem 20. století ve městě několikrát přednášel T. G. Masaryk.

První a druhou světovou válku město přečkalo a osvobození od nacistů se dočkalo 6. května 1945, kdy do města dorazila Rudá armáda.

V současnosti se město snaží o zvýšení turistického ruchu a atraktivnosti památek a okolí. Renovuje památky a snaží se podporovat občany se svých obchodech. V loňském roce bylo ve městě zvoleno Nejkrásnější nádraží a náměstí v České republice a také byla oceněna již zmiňovaná cyklostezka Nový Jičín - Hostašovice.³⁵

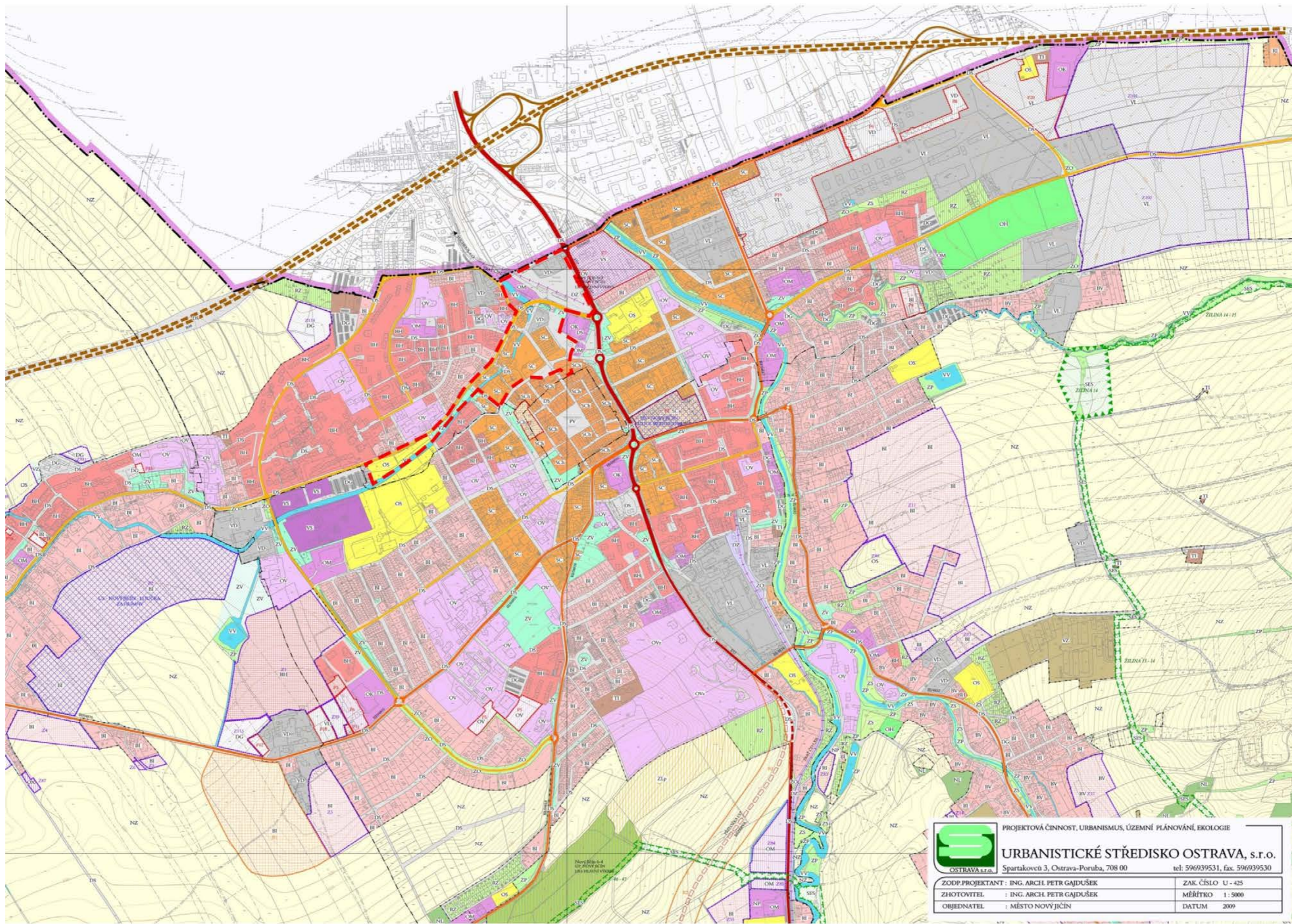
5.6 Územní plán

Z územního plánu vyplývá, jakou funkci mají konkrétní plochy v městě Novém Jičíně. Dále jsou zde zaznamenány nově proběhlé změny např. ve využití, přeměně zemědělské plochy na zastavitelné území a další.

Řešené území diplomové práce se nachází na plochách: občanské vybavení - tělovýchovná a sportovní zařízení, zeleň - na veřejných prostranstvích, smíšené obytné v centru města, občanské vybavení - komerční zařízení malá a střední.

Návrh je v souladu s územním plánem, tudíž tu nevzniká potřeba přeměny území a změny v územním plánu.

³⁵ CHOBOT, K. *Nový Jičín historický a současný*. Příbor: Pro město Nový Jičín vydal Grafický ateliér Šamaj Příbor, vydavatelství Everwin, 2010. ISBN 978-80-254-7951-3.

Obrázek 10: Územní plán města Nového Jičína

LINIOVÉ PRVKY

STAV	NÁVRH	
		ŘEŠENÉ ÚZEMÍ
		HRANICE OBCE
		HRANICE KATASTRU
		HRANICE ZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ K 30.6.2008
		ZASTAVITELNÉ PLOCHY
		PLOCHY PŘESTAVBY A DOSTAVBY
		R1 - ÚZEMNÍ REZERVA ZASTAVITELNÉ PLOCHY R2 - ÚZEMNÍ REZERVA KORIDORU PRO ALTERNATIVNÍ VEDENÍ TRASY OBCHVATU SILNICE I/57
		PLOCHY PRO KTERÉ JE PODMÍNKOU PRO PROVĚŘENÍ ZMĚN URBANISTICKÁ STUDIE

PRVKY ÚSES:

		LOKÁLNÍ BIODORIDOR
		LOKÁLNÍ BIOCENTRUM
		REGIONÁLNÍ BIODORIDOR
		REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM
		NADREGIONÁLNÍ BIODORIDOR
		POPIS ÚSES

DOPRAVA

STAV	NÁVRH	REZERVA	
			RYCHLOSTNÍ SILNICE S OZNAČENÍM
			SILNICE I. TŘÍDY S OZNAČENÍM
			SILNICE III. TŘÍDY
			MÍSTNÍ KOMUNIKACE SBĚRNÉ
			ŽELEZNIČNÍ TRATĚ REGIONÁLNÍ
			VLEČKA
			VÝZNAMNÉ MOSTY A LÁVKY PRO CHODCE

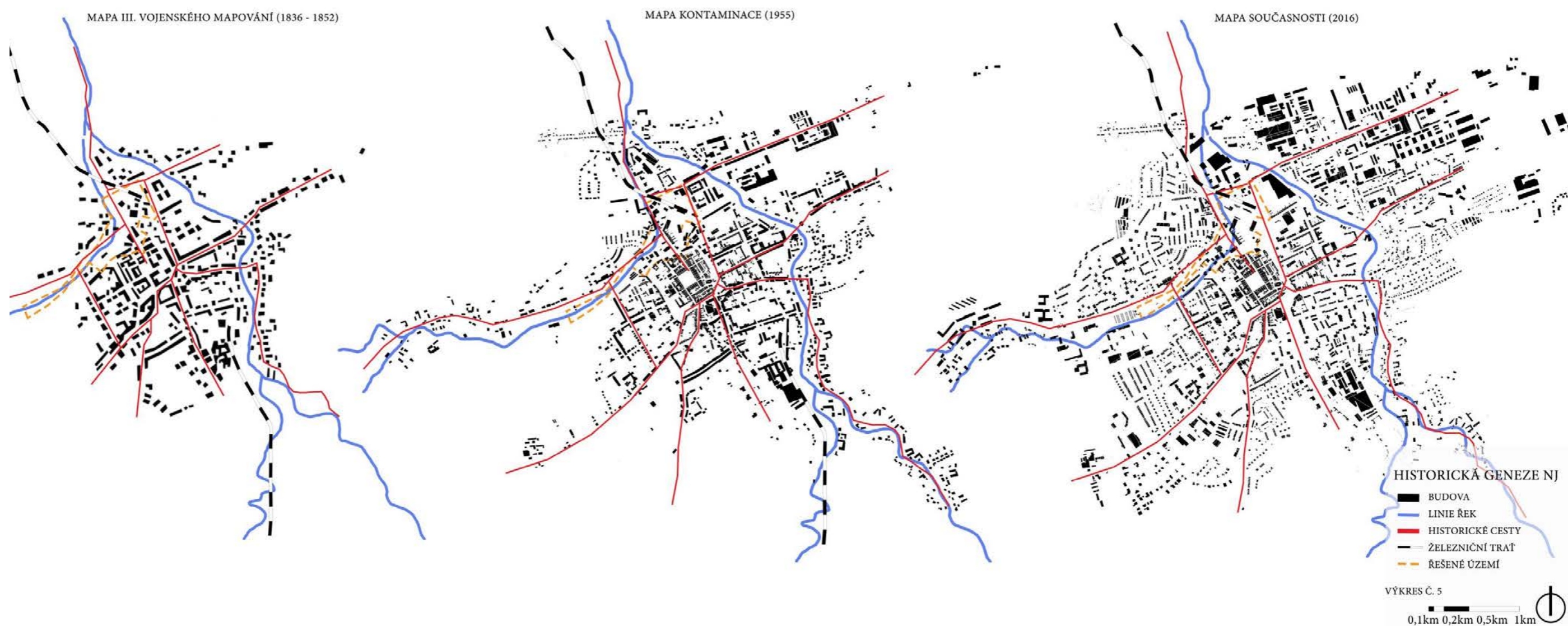
PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ

STABILIZOVANÉ PLOCHY	PLOCHY ZMĚN	REZERVNÍ PLOCHY	
			BH - BYDLENÍ HROMADNÉ - V BYTOVÝCH DOMECH
			BI - BYDLENÍ INDIVIDUÁLNÍ - V RODINNÝCH DOMECH - MĚSTSKÉ A PRÍMĚSTSKÉ
			BV - BYDLENÍ INDIVIDUÁLNÍ - VENKOVSKÉ
			SCh - SMÍŠENÉ OBYTNÉ V CENTRU MĚSTA V HISTORICKÉM JÁDRU SC - SMÍŠENÉ OBYTNÉ V CENTRU MĚSTA
			OV - OBČANSKÉ VYBAVENÍ - VEŘEJNÁ INFRASTRUKTURA OVz - OBČANSKÉ VYBAVENÍ - VEŘEJNÁ INFRASTRUKTURA SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM
			OM - OBČANSKÉ VYBAVENÍ - KOMERČNÍ ZAŘÍZENÍ MALÁ A STŘEDNÍ OK - OBČANSKÉ VYBAVENÍ - KOMERČNÍ ZAŘÍZENÍ PLOŠNĚ ROZSÁHLÁ
			OX - OBČANSKÉ VYBAVENÍ - SE SPECIFICKÝM VYUŽITÍM
			OS - OBČANSKÉ VYBAVENÍ - TĚLOVÝCHOVNÁ A SPORTOVNÍ ZAŘÍZENÍ
			OH - OBČANSKÉ VYBAVENÍ - HRBITOVY
			PV - VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ
			RS - REKREACE - SPORTOVNÍ
			RI - REKREACE - INDIVIDUÁLNÍ POBYTOVÁ
			RZ - REKREACE - ZAHRÁDKOVÉ OSADY
			DS - DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA - SILNIČNÍ
			DZ - DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA - DRÁŽNÍ
			DG - DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA - GARÁŽE
			TI - TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA
			VL - VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - LEHKÝ PRŮMYSL
			VD - VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - DROBNÁ A ŘEMESLNÁ VÝROBA
			VZ - VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA Vzk - VÝROBA A SKLADOVÁNÍ - ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA V KRAJINĚ
			VS - PLOCHY SMÍŠENÉ VÝROBNÍ, KOMERČNÍ, LOGISTICKÉ
			ZV - ZELEŇ - NA VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍCH
			ZS - ZELEŇ - SOUKROMÁ A VYHRAZENÁ
			ZO - ZELEŇ - OCHRANNÁ A IZOLAČNÍ
			ZP - ZELEŇ - PŘÍRODNÍHO CHARAKTERU
			SES - ZELEŇ - PŘÍRODNÍHO CHARAKTERU - SOUČÁST ÚZEMNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY
			ZLp - ZELEŇ - LESOPARK
			VV - VODNÍ PLOCHY A TOKY
			NZ - ZEMĚDĚLSKÉ POZEMKY
			NL - POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

	PROJEKTOVÁ ČINNOST, URBANISMUS, ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ, EKOLOGIE	
	URBANISTICKÉ STŘEDISKO OSTRAVA, s.r.o.	
<small>OSTRAVA s.r.o.</small>	<small>Spartakovců 3, Ostrava-Poruba, 708 00</small>	<small>tel: 596939531, fax: 596939530</small>
ZODP.PROJEKTANT : ING. ARCH. PETR GAJDUŠEK	ZAK. ČÍSLO U - 425	
ZHOTOVITEL : ING. ARCH. PETR GAJDUŠEK	MĚŘÍTKO 1 : 5000	
OBJEDNATEL : MĚSTO NOVÝ JIČÍN	DATUM 2009	

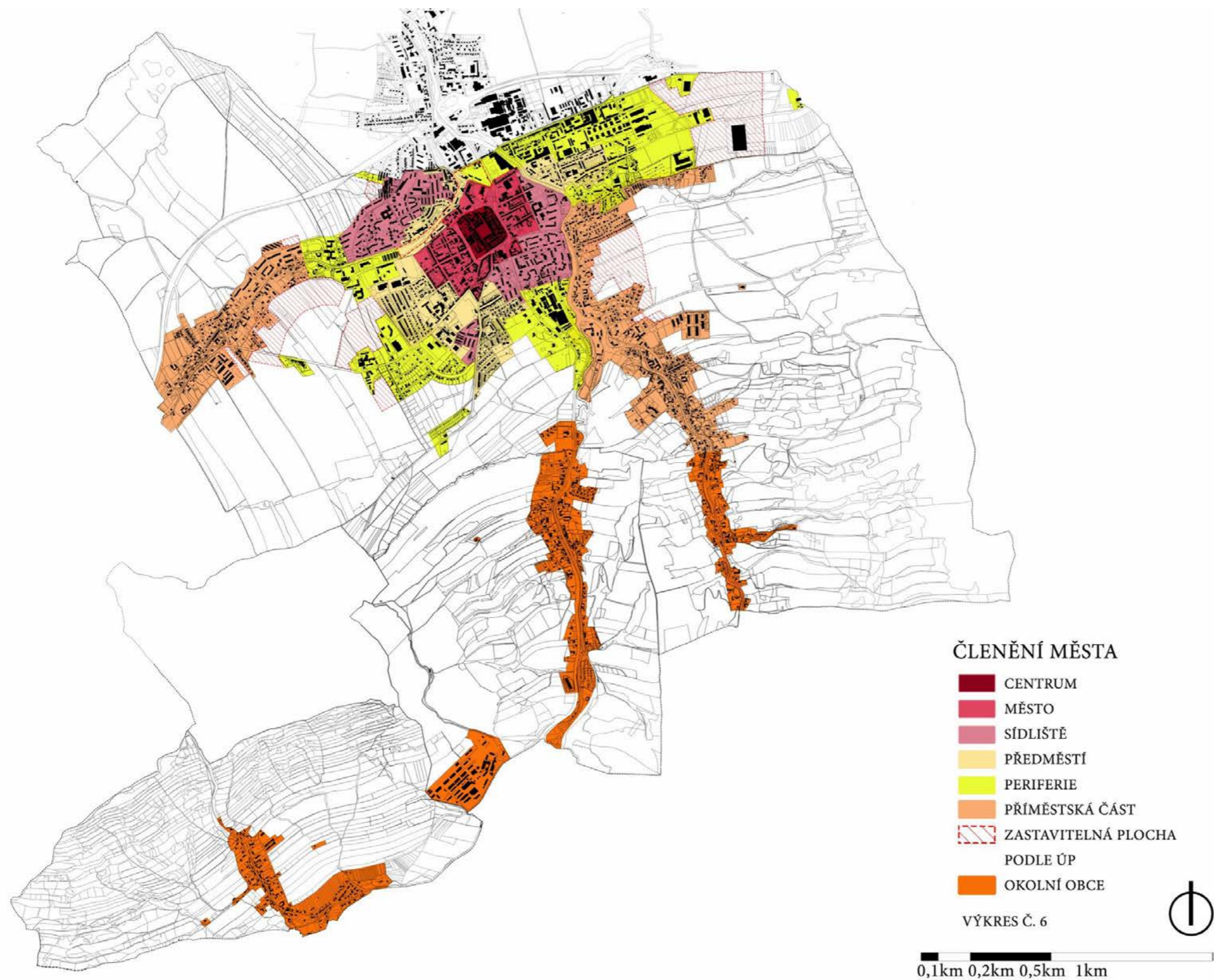
5.7 VÝVOJ OSÍDLENÍ

Je zakreslen vývoj zástavby v 3 různých etapách. První mapa je mapa III. vojenského mapování z let 1836 – 1852, kde je zdůrazněna doprava v postavení města – pěší i vlaková. Druhá mapa je z roku 1955, se stále se rozšiřující zástavbou a třetí mapa je mapa současnosti. Na všech mapách jsou zobrazeny vodní toky – Jičínka a Grasmanka, železniční trať, hlavní trasy dopravy a řešené území.

Obrázek 11: Historický vývoj města

5.8 PROSTOROVÉ ČLENĚNÍ MĚSTA NJ

Obrázek 12: Prostorové členění města

Prostorové členění města vznikalo postupně v čase. Z nejstarší zástavby vzniklo historické jádro.

Mapa prostorového členění město rozčleňuje pomocí urbanistické struktury, která je trvalejší než funkce daných objektů. Pomocnými atributy, kterými je město členěno, jsou centrum, město, sídliště, předměstí, periferie a okolí obce. Dále jsou v mapě znázorněna místa budoucí zástavby podle platného územního plánu.

5.9 MENTÁLNÍ MAPOVÁNÍ

Mentální mapování je nově zavedený pojem ve 40. letech 20. st. v práci slavného amerického psychologa Edward Chace Tolmana. Jeho práce byla zaměřena na zkoumání chování bez znalosti vnitřních duševních stavů osob - snaha zkoumat proces adaptace na prostředí. Prvními zkoumanými objekty byly krysy, na kterých zkoumal, jak se orientují v prostoru, a u těchto pokusů přišel s novým termínem mentální (kognitivní) mapy. Časem se stal velmi inspirativní pro další lidi, kteří jeho práci zkoumali a převáděli ji do jiných odvětví.

Nejčastěji používanými typy mentálního mapování v urbánním prostředí jsou tyto dva typy – lynchovský a gouldovský.

Lynchovský typ vymyslel Kevin Lynch v roce 1960. Lynchovský typ je založen na prostoru, jak ho dotazovaní vnímají - prostor, orientaci, tvar, velikost a orientační body a výsledek je rovnou mentální mapa. Gouldovský typ vymyslel Peter Gould v roce 1974. Gouldovský typ zobrazuje obraz atraktivitu k daným místům - jak kladný, tak záporný a až pak vzniká mentální mapa.

Pro tuto diplomovou práci byl zvolen lynchovský typ mentálního mapování a je aplikován na 16 dotazovaných – 8 mužů a 8 žen v různém věku. Nejstarší dotazovaný je ve věku 81 let a nejmladší ve věku 19 let.

Mentální mapování je založeno na 4 fázích - přípravná, analytická, samotné mentální mapování a hodnocení výsledků. Dotazovaní kreslí mentální mapu a odpovídají na předem strukturované otázky, které vycházejí z metodiky Ing. arch. Krejčí, Ph.D. a Ing. Hradilové z Mendelovy univerzity v Brně. Komplettní metodika mapování je popsána v metodice na začátku diplomové práce.

Dotazovaným byly předkládány tyto strukturované otázky:

1. Co si představíte pod pojmem „Nový Jičín“?
2. Charakterizujte město Nový Jičín – pár větami.
3. Nakreslení mentální mapy a orientace dotazovaného na sever na jeho mapě.
4. Orientujete se ve městě Nový Jičín? Proč?
5. Jaké části/část Nového Jičina považujete za nejvýraznější? A podle čeho se tam orientujete? Nebo podle čeho tak soudíte?
6. Popište tato místa (Když vám sundají šátek z očí na tomto místě, jak poznáte, kde jste?)
7. Je podle vás město Nový Jičín přizpůsobené pěší a cyklistické dopravě? Podle odpovědi doptávání se, co jim tu chybí.
8. Jakým způsobem dopravy jezdíte do práce? Jak si volíte cestu?
9. Kam se chodíte rekreovat?
10. Co se za tu dobu, co tu žijete, změnilo? (pozitiva i negativa)
11. Víte, co se v okolí plánuje do budoucna?
12. Ve kterých městech se dále dobře orientujete a podle čeho?³⁶

Hodnocení odpovědí

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 1: Lidé odpovídali rychle, pohotově bez zádrhelů a všechny odpovědi byly pozitivního charakteru, kdy město bylo vyzdvihováno pro své kvality.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 2: Odpovědi se různily, jak v rychlosti odpovídání, tak zde byla i větší škála

³⁶ KREJČÍ, M. a HRADILOVÁ I. *Prostorová orientace v urbánním prostředí ve vztahu ke krajinářské tvorbě*. Brno: Interní grantová agentura ZF MENDELU pro rok 2013, 2013, str. 1 - 13

odpovědí. Odpovědi byly spíše slovními spojeními než charakteristikou města celými větami. Poprvé byly zaznamenány i negativní odpovědi – nevhledné sportovní areály a hustě zabydlené sídliště. Nejčastější odpovědí bylo náměstí.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 3: Kreslení mapy bylo zcela individuální – někteří dotazovaní byli nadšení a s chutí a energií začali kreslit jak mapu tak např. i obrazy budov, jiní se nechali přemlouvat a kreslili pouze bodově. U této činnosti byl i zcela osobitý způsob provedení, protože každý vnímá prostor a jeho vazby jinak podle svých zkušeností a vztahům k místům. Celkově bych hodnotila dobrou orientaci lidí v prostoru. Převážná většina lidí byla schopná popsat i nakreslit město s jeho prostorovými vazbami i město zasadit správně ke světovým stranám. Bylo ale i pár lidí, většinou lidé kolem 60 let věku, kteří si město pamatují za minulých dob a nebyli schopni úplně charakterizovat budovy ani světové strany. Bylo mnoho lidí, kteří se hodně rozkreslili a považovali za důležité nakreslit 30 prvků do mapy. Ze záznamů, které dotazovaní kreslili a v jakém pořadí, byla sestavena tabulka (tabulka č. 1). Nejčastěji se objevujícím a kreslícím (ve většině případů na prvním místě) se stalo Masarykovo náměstí. Druhým nejčastěji zmiňovaným i v pořadí často zmiňovaným jako druhý byl kostel Nanebevzetí Panny Marie. Mezi další odpovědi patří nemocnice, radnice, Svinec a Smetanovy sady. Další odpovědi se vyskytovaly méně často až na zcela výjimečné odpovědi, které dotazovaný zdůraznil úplně sám.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 4: Všichni odpověděli rychle a bez zaváhání a odpovědi se často opakovaly. Proto hodnotím, že město Nový Jičín je pro jeho obyvatele dobře čitelné a orientovatelné, jak z důvodů, že je to malé město, ve kterém vyrůstali, tak že je značené a má záchytné orientační body.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 5: Dotazovaní se převážně shodli na nejvýraznější části města, a to na Masarykově náměstí, kde převažuje atraktivita budov, soch a dalších prvků.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 6: Masarykovo náměstí bylo lehce poznatelné, lidé neměli problém s rozpoznáním místa, dále při této fotografii převažovaly pozitivní reakce a hodnocení celého místa. Náměstí považovali za atraktivní a přátelské prostředí, kde rádi tráví čas, i když nejsou kulturní akce.

Místo u fotbalového stadionu bylo také pro všechny dobře rozpoznatelné a jednoduché na poznání. Pocity byly smíšené, ale převažovaly znovu pozitivní reakce. Hodně byl zdůrazňován nově vzniklý park pod gymnáziem, kam lidé chodí za rekreací a sportem.

Bezručova ulice byla špatně poznatelná, dotazovaným chvíli trvalo, než fotografii zařadili, následně pak ale všichni správně určili, kde jsou. Poznávací znaky jsou napsány v odpovědi na otázku č. 6. Převažoval negativní postoj k místu – většina dotázaných se shodla na smutném a škaredém dojmu prostoru, kde je obrovské parkoviště, které není udržované, ani zpevněné a působí ošuntělým dojmem. Dále dotazovaným vadily výrazné odpadkové koše na tříděný odpad, které přímo bijí do očí. Jedna dotazovaná se rozpovídala, že si pamatuje, jak tam stály z obou stran malé domky a chodila tam, jako malá za babičkou do Jednoty. Dále pak říkala, že město mělo v plánu na jedné straně (parkoviště) obnovit zástavbu k protějšímu sídlišti, ale kvůli nezájmu investorů z celého projektu sešlo a dotyčné zde domy vizuálně chybí.

Prostor u vlakového nádraží je velká oplocená nevyužívaná parcela uprostřed města. Dotazovaní odpovídali různé – že jim to nevadí, jelikož to z hlavní cesty od kruhového objezdu nejde vidět přes zelenou stěnu stromů, další odpovídali,

že jim vadí protáhlé koleje s rozpadlou a nevzhlednou budovou bývalého skladu zboží českých drah. Dále jim zde vadí oplocení a nemohou si tak zkrátit cestu do nově vzniklého nákupního střediska Tabačka. Další negativum pocítují v obrovských billboardech při vjezdu do města.

Prostor Dolní brány byl také velmi lehce poznatelný, v rychlosti odpovědi časově srovnatelný s poznáváním Masarykova náměstí. Dotazovaní zde našli hned několik orientačních bodů, podle kterých se orientovali. Na tento prostor byly nejrozporuplnější odpovědi – jedni ji považují za relativně pěknou, pokud se opraví zchátralé domy po levé straně a zbourá se velká betonová zeď, jiní ji považují za neutrální a další ji považují za nejošklivější ulici v celém Novém Jičíně. Negativní reakce vyvolávají zchátralé budovy, opravná auta, množství stále stojících aut po obou stranách ulice a neudržovaný park, který je nehostinný a má vzrostlé keře, ve kterých bydlí bezdomovci a válejí se odpadky. Dále dotazovaní mluvili o původním záměru vrátit do ulice i druhou stranu budov, a že ani neví, proč z toho nakonec sešlo, že jim tam tyto budovy chybí. Někteří ale přiznali, že jim vyhovuje, že je tak blízko náměstí zeleň, ale že by chtělo ji nějak jinak upravit, aby tam mohli chodit i „normální lidi“.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 7: Dotazovaní vyjádřili spokojenost s dobrou docházkovou vzdáleností po městě i zajištění bezpečnosti pomocí všude přítomných chodníků. Bohužel u cyklistické dopravy už jednotný názor nepřevažoval. Mnoho lidí se nad otázkou zamyslelo a chvíli přemýšleli, než odpověděli. Někteří se přiznali, že mají strach na kolo sednout, pokud jsou nuceni jet po hlavní silnici ve společnosti automobilové dopravy. Proto mnoho z nich ani nejede na kole do práce. Dokonce pokud bydlí na druhé straně města, než začíná cyklostezka, nejedou ani na cyklostezku, protože mají strach projet městem a kruhovými objezdy. Někteří se dokonce i jako

Obrázek 13: 1. Dolní brána v roce 1907, 2. Dolní brána současnost 2017

sami automobiloví řidiči přiznali, že mají cyklisté raději v křižovatce slézt z kola a přejít je jako chodci.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 8: Převažující počet dotazovaných v celkovém součtu 6 hlasů, chodí do práce pěšky a nejkratší možnou cestou. 5 hlasů získala doprava automobilová. 3 dotazovaní jezdí do práce MHD a 2 dotazovaní podle okolností a počasí střídají automobil a pěší dopravu. Je velmi dobře, že je tak velká míra lidí, co chodí do práce pěšky. Ale je smutné, že nikdo z dotazovaných nejede do práce na kole, přičemž tato otázka jenom utvrzuje odpovědi z předchozí otázky, že lidé se na kole jezdit bojí.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 9: Odpovědi z dotazovaných přímo sršely a nejčastějšími byly procházky po okolí a rekreace na soukromých zahradách. Pak se odpovědi různily, velkou měrou v rekreaci hraje i věk – u dotazovaných po 60 let byla i odpověď, že nechodí nikam, protože mají dýchací problémy, ale pak přiznali malé vycházky v okolí bydliště.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 10: Dotazovaní odpovídali s nadšením, někteří se rozpovídali až do svých mladých let, kdy v Novém Jičíně nebyly žádné paneláky a zástavba byla malá a koncentrovaná do středu. Dále jsem se dozvěděla, že bylo zbouráno mnoho ulic s malými domečky a místo nich vznikala sídliště. Další mohutnou přestavbou Nového Jičína byl plánovaná demolice budovy na zpracování kožek. Pamětníci si vzpomínají, jak z budovy vycházel hrozný

zápach a jak se na výbuch šli podívat s rodiči. Místo této budovy a okolních malých domů byl vystavěn krytý a venkovní bazén. Další změnou byl přesun autobusového nádraží z ulice Sokolovské na současné místo. S velkou nelibostí lidé mluvili o zbourání historické budovy Tabačky a na jejím místě výstavbě hypermarketu. Dále jsou nespokojeni se zrušením letního kina a zchátráním Hükelových vil. Vyzdvihovali opravy fasád domů, sídliště, nemocnici a rozvoj služeb – kulturních i sportovních.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 11: Podle odpovědí dotazovaných se převážná většina i ze starších dotazovaných stále aktivně zajímá o vývoj města. Někteří dokonce pravidelně sledují oficiální stránky Nového Jičína a například se zmiňovali o běžící anketě, která zjišťovala zájem

lidí o rozhlednu na Svinci – nakonec v anketě převážily hlasy, které nechtějí tuto stavbu na Svinci.

Hodnocení k odpovědím na otázku č. 12: Dotazovaní hodně znají a orientují se ve vesnicích a městech v okolí Nového Jičína, dále se pak orientují ve městech s velkou kulturní hodnotou. Zajímavostí byla jedna paní, která bydlí v Novém Jičíně už několik let, ale původem pochází z Velkých Bílovic.

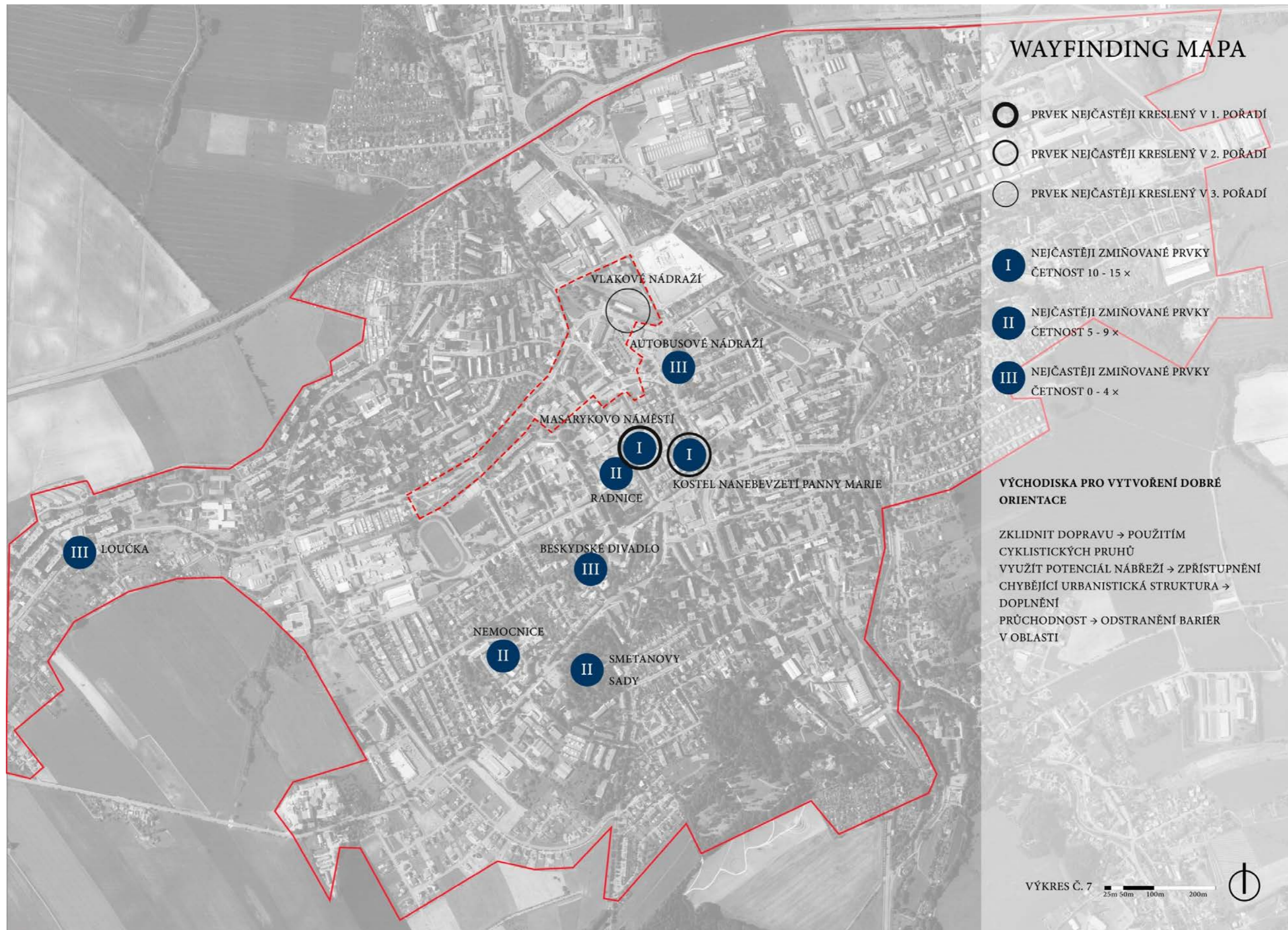
Celkové hodnocení:

Lidé odpovídali celkem s nadšením, ve většině případů to byli rodáci z Nového Jičína a jeho okolí. Odpovídali se zájmem o město a byli orientovaní v prostoru. Dále je město zajímalo a zajímaly je i nové plány, které město chystá.

Pořadí kreslených prvků	Dotazovaný 1	Dotazovaný 2	Dotazovaný 3	Dotazovaný 4	Dotazovaný 5	Dotazovaný 6	Dotazovaný 7	Dotazovaný 8	Dotazovaný 9	Dotazovaný 10	Dotazovaný 11	Dotazovaný 12	Dotazovaný 13	Dotazovaný 14	Dotazovaný 15	Dotazovaný 16
	žena 51 let	žena 28 let	muž 51 let	žena 47 let	žena 19 let	muž 47 let	žena 20 let	muž 74 let	žena 73 let	muž 81 let	muž 37 let	žena 50 let	muž 66 let	muž 23 let	žena 27 let	muž 25 let
1 prvek	Masarykovo náměstí	hranice zastavěného území	Masarykovo náměstí	Masarykovo náměstí	Loučka	Masarykovo náměstí	Loučka	Masarykovo náměstí	Masarykovo náměstí	Masarykovo náměstí	Masarykovo náměstí	Masarykovo náměstí	hranice zastavěného území	vlakové nádraží	Masarykovo náměstí	cesta na Kojetín
2 prvek	kostel Nanebevzetí Panny Marie	Masarykovo náměstí	kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	hl. cesta Palackého	kostel Nanebevzetí Panny Marie	Masarykovo náměstí	kostel Nanebevzetí Panny Marie	ulice Pod Lipami	Hükelovy vily	radnice	ulice z náměstí	Masarykovo náměstí	hl. cesta k <u>bezénu</u>	ulice Kostelní	Kojetín
3 prvek	autobusové nádraží	fotbalový stadion	kruhové objezdy	radnice	historické centrum	kino Květen	kostel Nanebevzetí Panny Marie	ulice z náměstí	nemocnice	kopec Puntík	kostel Nanebevzetí Panny Marie	radnice	Smetanovy sady	hl. cesta k <u>lidlu</u>	Svinec	<u>Čerták</u>

Obrázek 14: Ukázky mentálního mapování

Obrázek 15: Wayfinding mapa

6 PROBLÉMY V ÚZEMÍ

Problémy v území jsou zaznamenány do problémového výkresu, který je shrnutím všech pozitiv a negativ v území, které byly zjištěny na základě dotazování a mentálního mapování s obyvateli Nového Jičina.

Jako pozitivum a nejčastěji zmiňovaný prvek bylo Masarykovo náměstí, které lidé vnímají jako střed celého města. Je pro ně historickým centrem s *geniem loci*. Dále je pro ně snadno orientovatelným místem s charakteristickými prvky, které nelze splést - dominanta kostela Nanebevzetí Panny Marie, radnice, měšťanské domy, čtvercové náměstí s podloubím po celém obvodu a morový sloup s kašnou. Okolní domy kolem náměstí jsou hodnoceny pozitivně. Problém nastává až za „hranicí městského historického centra“, které je ze všech stran limitováno pozemní komunikací. Negativem je silnice s velkým množstvím kruhových objezdů, která je rušnou spojkou jedné strany města s druhou stranou.

Jako velké negativum je považována nepropojenost cyklostezky s okolními částmi měst. Cyklostezka navazuje na bývalou železniční trať, ze které byly odstraněny koleje a byly nahrazeny novým asfaltovým povrchem pro cyklisty. Výhodou cyklostezky je její délka a návaznost na okolní obce. Nevýhodou je již zmiňovaná nekontinuita s městem. Taktéž ve městě není nikde navržen cyklistický pruh, tudíž se nezkušení cyklisté bojí vyjet na silnici. Město má v plánu úpravu silnice na ulici Palackého, kde bude zakomponován cyklistický pruh.

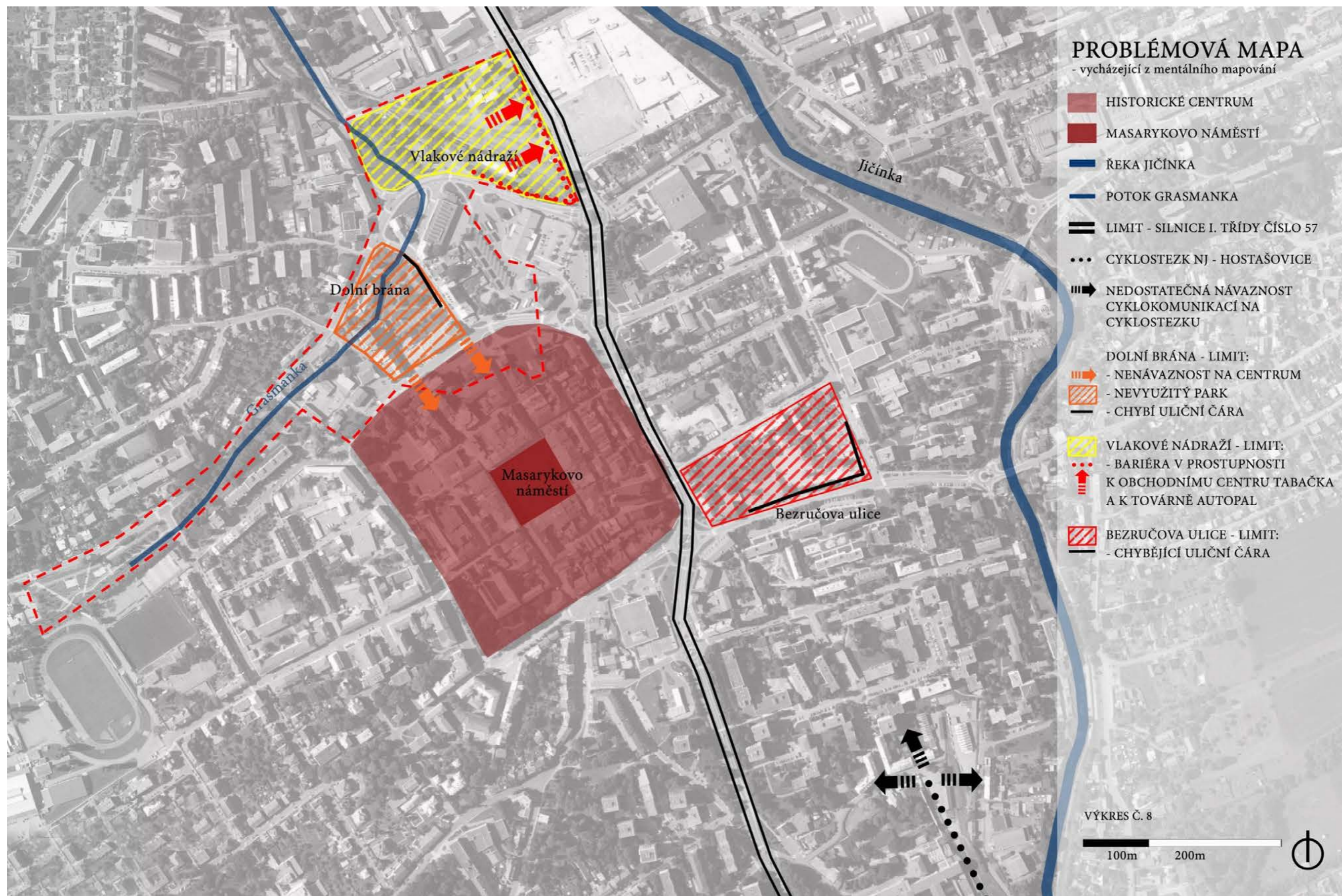
Dolní brána je velkým rozporem mezi názory. Jak již bylo zmíněno, někteří považují ulici za nejhorší ulici ve městě. Jedná se o ulici, ve které chybí uliční čára z jedné strany a z druhé strany dochází k jejímu vynechání v prostoru bývalého zbořeného domu. Dále je zde park, který nesplňuje obytnou funkci, pouze funkci zeleně města. Tato ulice má velký potenciál,

jelikož se nachází v těsné blízkosti autobusového a vlakového nádraží. Další její výhodou je přímá vazba na historické centrum s Masarykovým náměstím a dále velká plocha zeleně u potoka Grasmanky.

Součástí vlakového nádraží je nově opravená budova nádraží s přílehlými pozemky. V těsné blízkosti stojí budova bývalého skladu, která chátrá a v současné situaci je využívána jako domov pro lidi bez domova. Oba tyto areály jsou v docházkové vzdálenosti od centra a jsou oploceny. Jedná se o další místo s potenciálem, kdy by mohlo vzniknout propojení mezi nádražím a obchodním centrem Tabačka, tak i snadnější docházka pro lidi docházející do továrny na výrobu světel Autopalu.

Bezručova ulice je také problémovým místem, kde chybí celý blok zástavby. V tomto území byla už i zpracována urbanistická studie, která zde zástavbu doplňovala a navrhovala zde podzemní parkování. Funkce byla navržena jako obytná. Bohužel byla tato studie odložena, kvůli malé poptávce po nových bytech v této lokalitě. Díky tomu zde vznikl volný prostor, který okupují volně parkované automobily, majitelů bydlících v protějších panelových domech.

Pozitivně hodnocený nově navržený sportovní okruh v parčíku pod Gymnáziem na ulici Palackého.

Obrázek 16: Problémová mapa vycházející z mentálního mapování

6.1 ŠIRŠÍ VZTAHY

Řešené území se nachází v území s většinovým zastoupením funkce bydlení, pouze v těsné blízkosti in-line parku pod gymnáziem se nachází sportovní areály, a pak velká část Dolní brány a okolí je se smíšenou funkcí - bydlení a služeb. Je zde zaznamenáno také napojení na historické centrum s Masarykovým náměstím.

Dalším zaznamenaným aspektem jsou plochy zeleně a liniová zeleň v území.

Doplněním širších vztahů pro část města Nového Jičína vzniká zklidněná doprava, kde se účastníky provozu stávají i cyklisté a je jim vyhrazen vlastní jízdní pruh. Dále je zpřístupněno koryto řeky Jičínky a navržen zelený tah městem pomocí liniové zeleně.

6.2 Situace - stávající stav

Řešené území je před gymnáziem rozděleno komunikací na dvě části. První část je nově navržený in-line park, který si občané města velmi chválí (z dotazníku u mentálního mapování). Je zde ovocný sad, který je tvořen převážně starými stromy. Druhá část je bývalý soukromý pozemek, kde byl také ovocný sad se zahradou. V současnosti je tento pozemek majetkem města a je nevyužit. Obě tyto části spojuje vodní prvek - potok Grasmanka, která prochází celý řešeným územím. V další části území je potok uvězněn v soukromých pozemcích až do oblasti Dolní brány. Zde je v současnosti městský park, který je nevyužíván a lidé zde dobrovolně netráví svůj volný čas. Směrem k Masarykovu náměstí jsou roztržštěné plochy, které jsou vyplněny vegetací. V návaznosti na Dolní bránu je autobusové nádraží, které je propojené s vlakovým nádražím pomocí vyšlapané pěšiny. V poslední části řešeného území se nachází zelená plocha u potoku Grasmanky.

6.3 Mapa majetků

Většina majetků v řešeném území patří městu Novému Jičínu. Vodní tok Grasmanka patří České republice. Prostory u nádraží patří v případě autobusového nádraží ČSAD Ostrava, v případě vlakové nádraží Českým drahám. Diplomová práce je zpracována jako studie na řešeného území, tudíž neklade primární důraz na majetkové vztahy.

6.4 Inženýrské sítě

Jelikož se řešené území vyskytuje v těsné blízkosti centra města, nachází se zde celá řada inženýrských sítí. Jsou zde zaznamenány ty hlavní - elektřina, vodovod, kanalizace a plynovod.

6.5 Mapa inventarizace

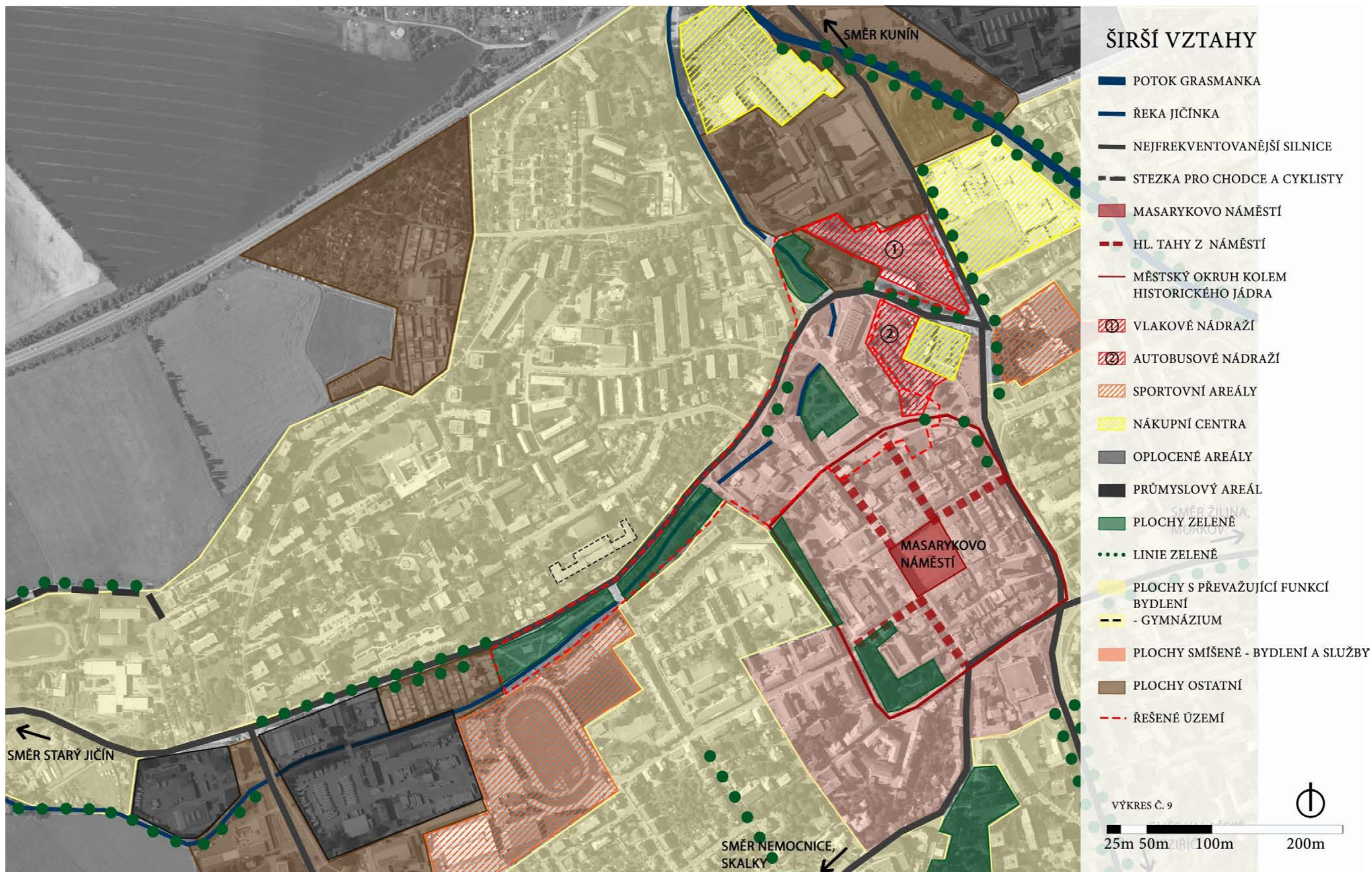
Byl proveden terénní průzkum a zjištěn stav stávající vegetace. V bývalých ovocných sadech pod gymnáziem je velké zastoupení ovocných stromů s neperspektivní stavem. Část inventarizace proběhla v bezlistém stavu. Inventarizace sloužila jako podklad pro vyhodnocení stavu a následnému návrhu.

6.6 Problémová mapa

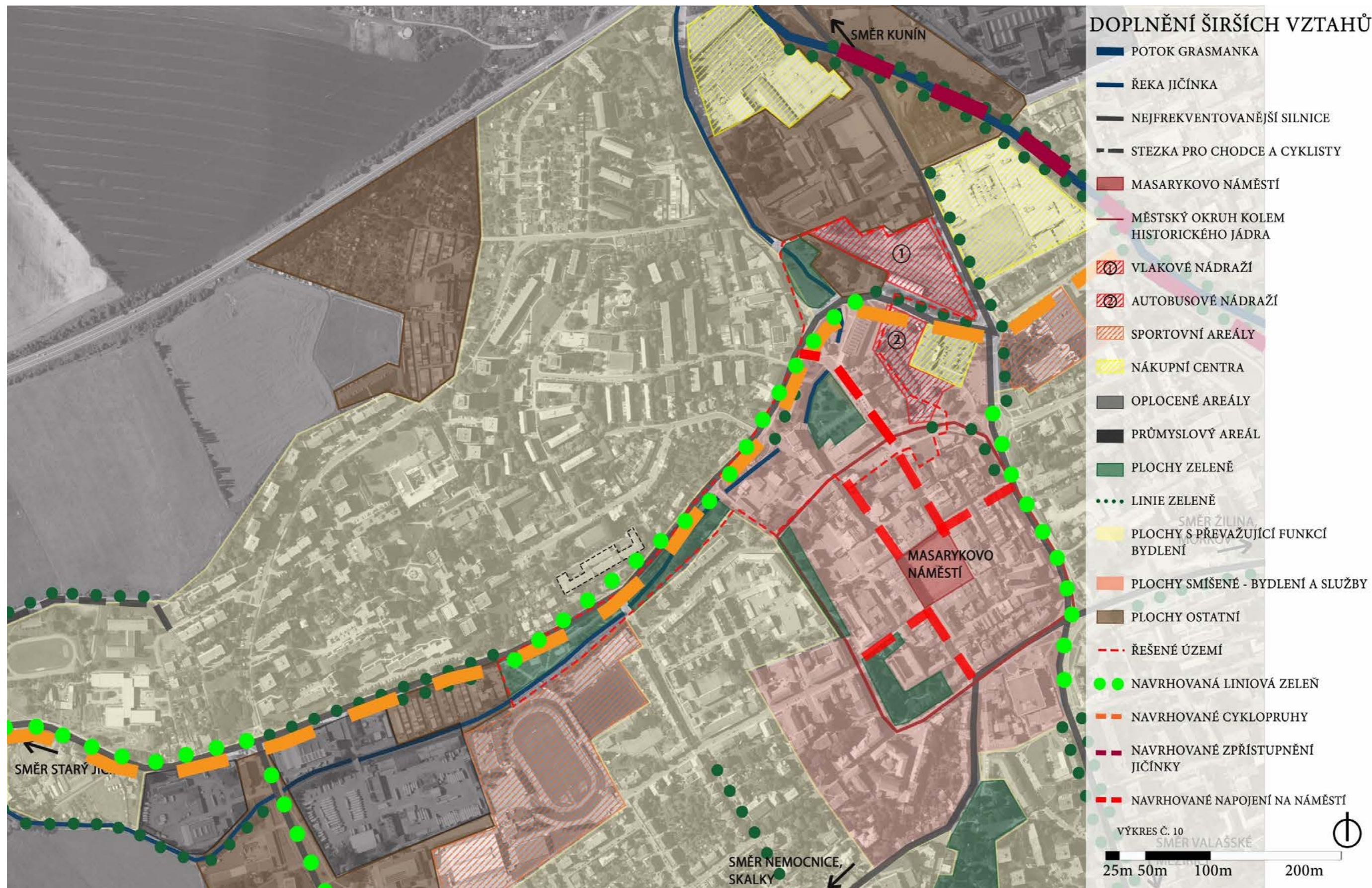
Problémová mapa shrnuje většinu analýz a doplňuje je o klady a zápory. Řešené území se nachází v těsné blízkosti vodního toku a tudíž se zde objevuje záplavová zóna, která při Q100 zasahuje do půlky území Dolní brány. Mezi klady jsou označeny výhledy na kostel Nanebevzetí Panny Marie a na budovu vlakového nádraží, které v roce 2015 vyhrálo titul Nejkrásnější nádraží v ČR. Dále vzrostlé stromy a nové in-line hřiště. Mezi zápory je zdůrazněn nevyužívaný park, velká křižovatka, nepřístupnost k vodní hladině a nepřízřivost pro cyklisty.

Obrázek 17: 1. Výhled na kostel Nanebevzetí Panny Marie, 2. budova vlakového nádraží, 3. nevyužívaný park na Dolní bráně

Obrázek 18:Širší vztahy

Obrázek 19: Širší vztahy doplněné o návrh

SITUACE - STÁVAJÍCÍ STAV

Obrázek 20: Situace stávající stav

Obrázek 21: Mapa majetků

INŽENÝRSKÉ SÍTĚ

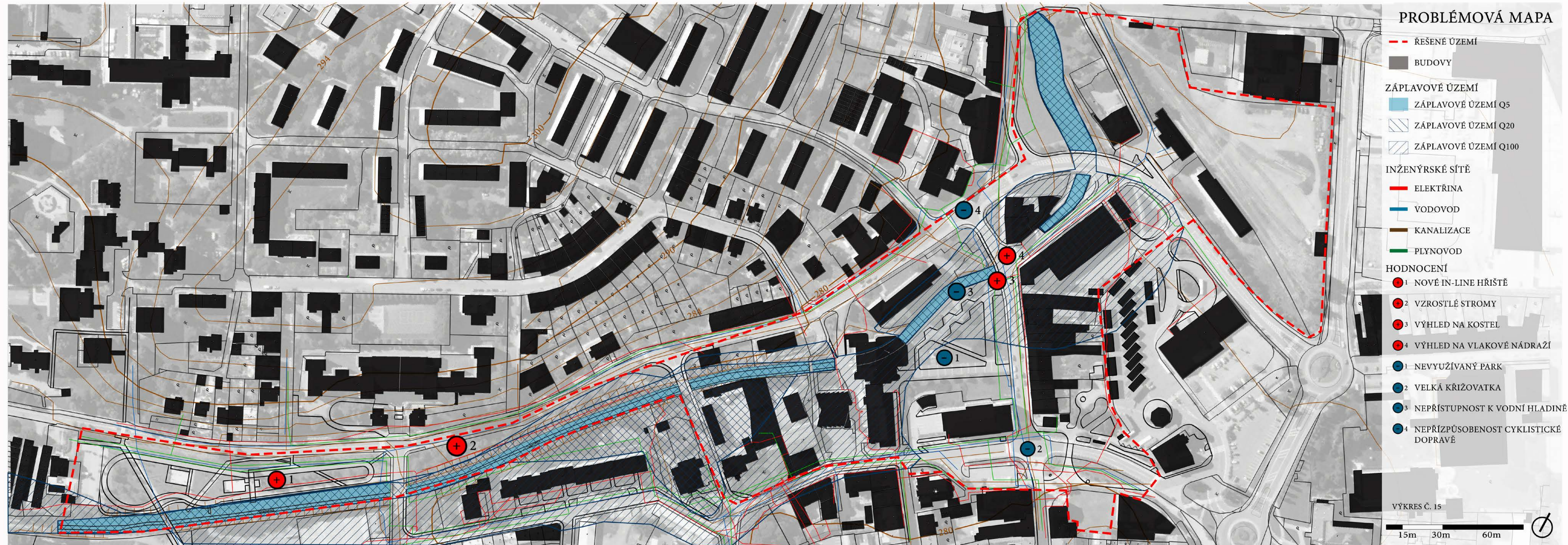
- ELEKTRINA
- VODOVOD
- KANALIZACE
- PLYNOVOD

VÝKRES Č. 13
15m 30m 60m

Obrázek 22: Mapa inženýrských sítí

Obrázek 23: Mapa inventarizace

Obrázek 24: Problémová mapa

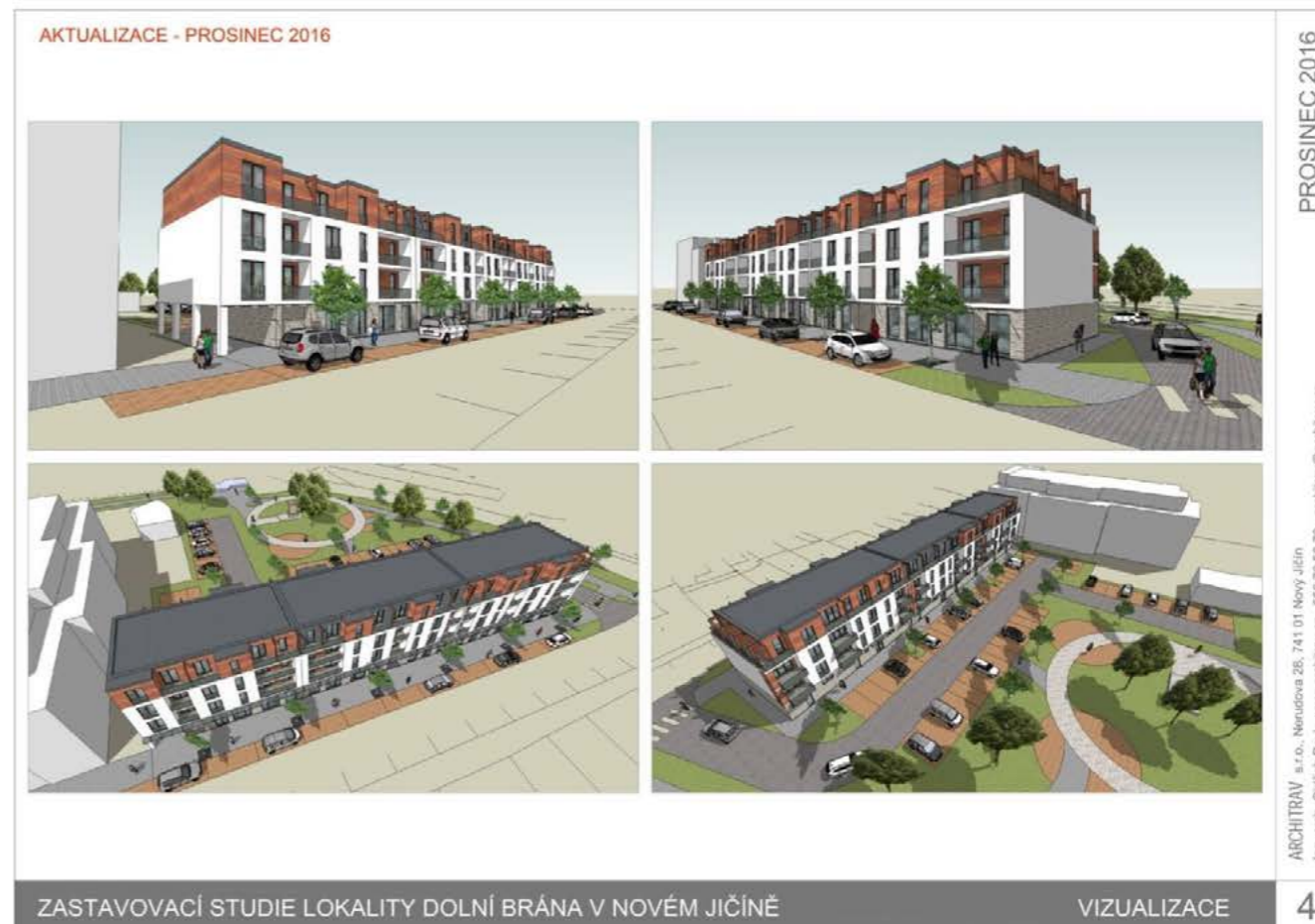
7 STUDIE NA NOVOU VÝSTAVBU NA DOLNÍ BRÁNĚ

„Studie zpracovává území dané pozemkem parc. č. 28/1 a částí pozemku parc.č. 28/8 v k.ú. Nový Jičín - Dolní Předměstí. Při řešení byly zohledněny návaznosti na okolní území, zejména původní zástavbu ulice Dolní Brána a stávající objekt České spořitelny. Studie vychází z platného Územního plánu města Nový Jičín, dle kterého je předmětné území zařazeno do plochy SC – smíšené obytné v centru města. Při zpracování studie byly rovněž zohledněny limity využití území vyplývající z aktuálních územně analytických podkladů obce s rozšířenou působností Nový Jičín.“³⁷

„Cílem návrhu bylo doplnění uliční fronty a celková obnova ulice Dolní Brána, proto byla navržena zástavba bytovými domy. Tyto bytové domy respektují původní uliční čáru a navazují na stávající objekt České spořitelny. Výškově jsou tyto obytné domy navrženy jako čtyřpodlažní. V přízemí těchto domů je uvažováno s drobnými obchody a službami. Ve 2., 3. a 4. nadzemním podlaží jsou navrženy byty.“³⁸

³⁷ POUL, Ing. Arch. Oldřich. ZASTAVOVACÍ STUDIE LOKALITY DOLNÍ BRÁNA V NOVÉM JIČÍNĚ: Průvodní zpráva. Nový Jičín, 2016., str. 1

³⁸ POUL, Ing. Arch. Oldřich. ZASTAVOVACÍ STUDIE LOKALITY DOLNÍ BRÁNA V NOVÉM JIČÍNĚ: Průvodní zpráva. Nový Jičín, 2016., str. 1

Obrázek 25: Část zpracované studie

Obr. 26: 1. In-line park u gymnázia (2016), 2. Nevyužitá plocha pod gymnáziem (2016), 3. Uvězněný vodní tok mezi soukromými pozemky (2016), 4. neprůchodnost ke Grasmance (2016), 5. zpevněný vodní břeh Grasmanky na Dolní bráně (2016), 6. Park na Dolní bráně (2016), 7. Ulice 5. Května (2016), 8. křižovatka u KB (2016), 9. vyšlapaná pěšina k vlakovému nádraží (2016)

V. NÁVRHOVÁ ČÁST

ČITELNOST MĚSTA
TVORBA VEŘEJNÝCH PROSTORŮ

8 VÝCHODISKA ŘEŠENÍ

Město Nový Jičín se nachází v Moravské bráně v blízkosti města Ostravy. Nový Jičín má dobré spojení s okolními městy a vesnicemi. Město je atraktivní pro širokou skupinu lidí ve všech věkových kategoriích – je zde dostatek pracovních míst díky průmyslu – Tonak, Autopal; a službám. Dalším důvodem je krátká docházková vzdálenost přímo do volné krajiny – lesy na Skalkách, Svinci a ve vzdálenosti 4 km od Nového Jičina i zřícenina hradu Starého Jičina. Městem protékají dva vodní toky - Grasmanka a Jičinka, oba tyto vodní toky jsou regulovány. Ve městě se nachází dva významné parky - Smetanovy sady a Janáčkovy sady. Dále byl ve městě nově zrealizován in-line park pod Gymnáziem.

Cílem bylo vytvořit ve městě příjemný prostor pro pobyt a trávení svého volného času na čerstvém vzduchu. Prostor, který budou lidé rádi navštěvovat a vracet se do něj, bude pro ně atraktivní a bude vybízet ke zlepšení svého životního stylu a cestě ke zdraví.

Prostor řešeného území vychází z metodiky mentálního mapování, kde dotazovaní odpovídali na předem nachystané otázky a svými odpověďmi podpořili a dotvořili navrhovanou lokalitu. Návrh vychází z potenciálu zvolené lokality, která je z větší části v okolí potoku Grasmanka, která je v současné době nezajímavá a nepřístupná. V jedné části prostoru před Gymnáziem vznikl nový in-line park, na který navazuje nevyužitá plocha zeleně. Je to plocha v mírném terénu se vzrostlými převážně ovocnými stromy, v minulosti toto místo sloužilo jako sad. Další část je prostor Dolní brány, kde byl za komunismu vytvořen malý park, avšak tato plocha není

využívána pro svůj účel. Dále je do řešeného území zahrnuta velká křižovatka před budovou České spořitelny. Tato plocha je z velké části pokrytá asfaltem a je používána jako komunikace a částečně jako parkoviště. V těsné návaznosti na tuto křižovatku je napojena komunikace, na které je stanoviště městské hromadné dopravy. V blízkosti je autobusové a vlakové nádraží s velkou betonovou plochou.

Návrh využívá skrytého potenciálu místa, prostorů s vodním tokem a jejími nábřežími a propojenosti s centrem, které je celé průchozí.

9 KONCEPT NÁVRHU

Hlavní myšlenkou návrhu je „Voda jako dárce života.“ Kdy je voda myšlena jako zrod všeho života na zemi, bez vody by nevznikl život a pokud voda dojde i život zanikne. Voda je nepostradatelnou součástí všech živých organismů např. lidský organismus je vodou tvořený z 60 %. Proto je voda v návrhu znázorněna symbolicky i prakticky.

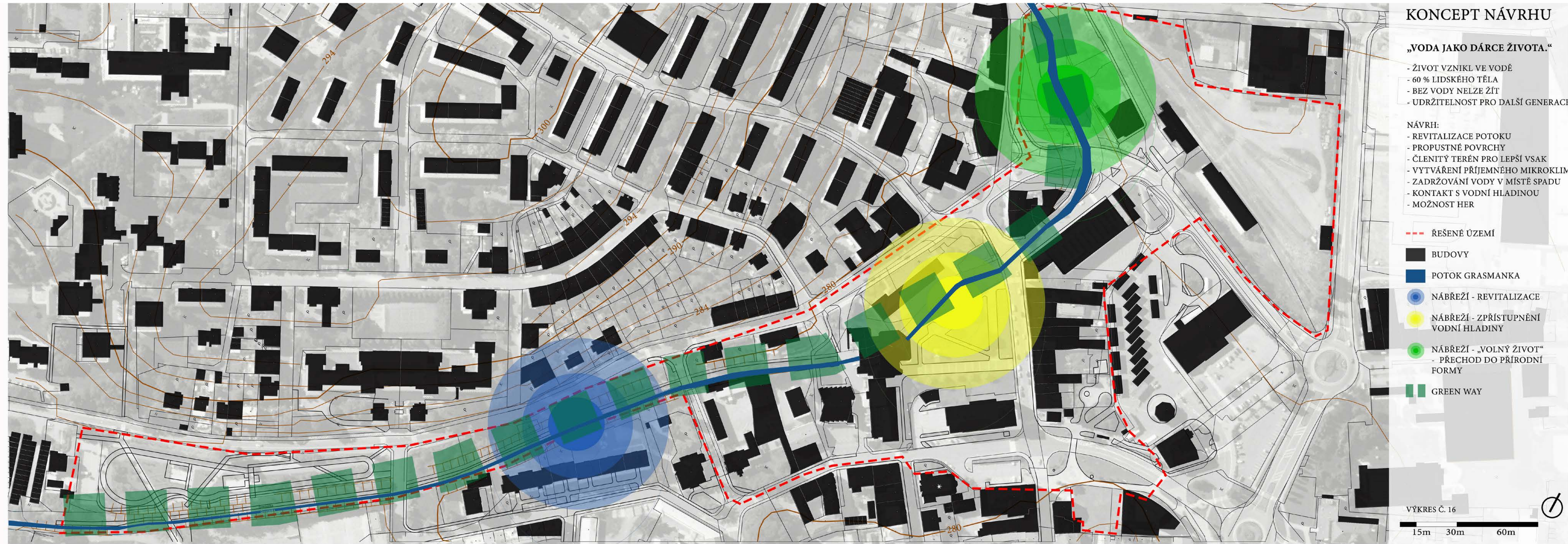
Kvůli globálnímu oteplování a stále větší koncentraci velkých betonových a asfaltových ploch dochází k nedostatkům vody. Voda se co nejrychlejším způsobem odvádí z města, na což návrh reaguje tvorbou pouze propustných povrchů, které vodu zachytí a v místě podrží. Dalšími navrhovanými opatřeními pro setrvání vody v území je vytvoření mělčin a tůňek na vodním toku. Díky vodě dochází i k zmírnění teplotních výkyvů a tvorbě mikroklimatu. Zadržením vody dostáváme do prostoru život - jak lidský, tak zvířecí.

Tématem je tedy voda, její udržitelnost a zadržení v prostoru. Odolnost a praktičnost materiálů.

Vodní tok je rozdělen do třech částí, protože každý se vyvíjí a proměňuje, proměňuje se i vodní tok – první část je revitalizovaná, druhá část je přizpůsobena člověku, který se může dotýkat vodní hladiny a třetí část je přírodní, kde hlavní slovo dostávají stromy a trávy.

Obrázek 27: Skica konceptu

KONCEPT NÁVRHU

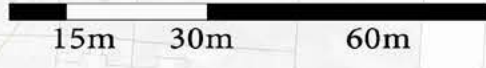
„VODA JAKO DÁRCE ŽIVOTA.“

- ŽIVOT VZNIKL VE VODĚ
- 60 % LIDSKÉHO TĚLA
- BEZ VODY NELZE ŽÍT
- UDRŽITELNOST PRO DALŠÍ GENERACE

- NÁVRH:
- REVITALIZACE POTOKU
 - PROPUSTNÉ POVRCHY
 - ČLENITÝ TERÉN PRO LEPŠÍ VSAK
 - VYTVÁŘENÍ PŘÍJEMNÉHO MIKROKLIMA
 - ZADRŽOVÁNÍ VODY V MÍSTĚ SPADU
 - KONTAKT S VODNÍ HLADINOU
 - MOŽNOST HER

- - - ŘEŠENÉ ÚZEMÍ
- BUDOVY
- POTOK GRASMANKA
- NÁBŘEŽÍ - REVITALIZACE
- NÁBŘEŽÍ - ZPŘÍSTUPNĚNÍ VODNÍ HLADINY
- NÁBŘEŽÍ - „VOLNÝ ŽIVOT“ - PŘECHOD DO PŘÍRODNÍ FORMY
- GREEN WAY

VÝKRES Č. 16

Obrázek 28: Koncept návrhu 1

Obrázek 29: Koncept návrhu 2

10 NÁVRH

Návrh vychází z hlavní myšlenky „Voda jako dárcce života“ a do návrhu jsou zapracovány všechny výše uvedené koncepční myšlenky. Celé řešené území spojuje vodní tok Grasmanka. Jelikož je řešené území příliš protáhlého tvaru, je území rozděleno na několik samostatných situací. Celkově je tedy 5 dílčích částí - Situace in-line parku, Situace pod gymnáziem, Dolní brána, Předprostor a Prostor u nádraží.

V situaci in-line parku je ponechána stávající cestní síť, kterou si obyvatelé Nového Jičína pochvalují. Dále je zde dětské hřiště a venkovní hřiště pro posilování. Tato dráha vznikla na pozemku bývalého ovocného sadu, ze kterého jsou zachovány ovocné stromy a je zde navržena obnova a dosadba ovocných stromů. Na hlavní silnici jsou navrženy cyklistické pruhy, které zajišťují bezpečný průjezd cyklistů. Šířka cyklistického pruhu je 1,5 m.

V prostoru před gymnáziem je navržen zvýšený parter, který vytváří předprostor významné instituci a zároveň je protažen a vytváří bezbariérovou spojnici in-line parku s nově navrženou částí. V prostoru je navržena mlatová komunikace, která umožňuje průchod z in-line parku až k navržené dřevěné lávce, která propojuje uzavřený prostor Grasmanky s Dolní bránou. Dřevěná lávka má šířku 2,5 m a délku 90 m.

Dále je zde navržena revitalizace vodního toku, rozšíření koryta a vytvoření mělčiny s nášlapnými kameny pro hry. Přístup k vodě umožňuje dřevěné schodiště. Po stranách schodiště je navržen porost z různých barevných šeriků - *Syringa vulgaris*, která je zajímavá především v jarním období svými květy a opojnou vůní. V těsné blízkosti schodů a přístupové cesty je navržena pergola s houpačkami. Tato pergola je porostlá popínavou vistárií - *Wistaria sinensis* a záda ji budou tvořit trvalkové záhony s okrasnými trávami s výsadbou cibulovin a květnatá louka.

Trvalky budou navrženy tak, aby v každém období aspoň jedna kvetla, mezi nimi jsou např. tyto druhy: ořechoplodec (*Caryopteris x clandonensis*), třapatka (*Echinacea purpurea*), rodgersie (*Rodgersia aesculifolia*), šanta (*Nepeta racemosa*), bohyšky (*Hosta sp.*), dochan (*Pennisetum alopecuroides*), ostřice (*Carex sylvatica*) a mnoho dalších. Tato diplomová práce je studie, takže se nezabývá podrobným řešením osazovacích plánů a detailním výčtem sortimentu.

Taktéž je zde navržena zklidněná doprava, kterou lemují stromořadí z javoru babyka - *Acer campestre*, pod kterým bude vysázen živý plot, který se bude udržovat na max výšce 1 m. Plot bude tvořen z tavolníku (*Spiraea japonica*), mochny (*Potentilla fruticosa* 'Goldteppich'), dřišťálu (*Berberis x lologensis* 'Apricot queen'), kdoulovce (*Chaenomeles speciosa* 'Rubra').

Dolní brána je zpřístupněna ze směru od gymnázia pomocí mlatové cestičky a mostku. Otevírá se tím pohled na nově navrženou zástavbu, která bude mít v horních patrech bydlení, a v přízemí budou služby. Kvůli těmto funkcím musí být zachována parkovací stání v prostoru za budovou. Je zde však navržena zvýšená terasa (výška je 3 m), která bude plnit funkci zelené střechy a bude pochozí. V centru výhledu na terasy je navržen umělecký prvek - socha vody. Dalším dominantním prvkem, se kterým korespondují navržené terasy, je nábreží, které tvoří sedací schody z pohledového betonu a travních ploch a umožňují přímý kontakt s vodní hladinou. Výška schodu je 50 cm, šířka schodu je 1 m. Budou se pravidelně střídát schody z betonu a schody z trávníků, tak aby si každý návštěvník našel svoje.

Prostor Dolní brány je jednoúrovňový a je zde navržena sjednocující dlažba, která navádí návštěvníka do centra města. Ulice Dolní brány je zklidněna pomocí jednosměrné ulice se

zónou tempo 30. Dále jsou zde navržena parkovací stání s řadami stromů okrasných třešní - *Prunus serrulata* 'Kanzan', který je taktéž navržen do aleje u nábreží. Dále jsou v prostoru Dolní brány navrženy 2 pergoly, které jsou vyplněny závěsnými houpačkami, jež mohou využívat děti i dospělí a užívat si. V blízkosti těchto pergol je také vysázeno stromořadí z okrasných třešní a za nimi je ještě navržena výsadba 6 stromů javoru mléče - *Acer platanoides*, tak aby směřovaly všechny pohledy na sochu vody.

Předprostor je prostor, který vytváří uvedení do historického centra města pomocí zvýšené komunikace na úroveň chodníku. Dále je zde taktéž navržena sjednocující dlažba, která navádí lidi z autobusového a vlakového nádraží do centra města. Dominantním prvkem předprostoru je symbolika vody v podobě modrého světla, které představuje znázornění divoké vody v propojení s uzavřeným koloběhem vody - symbolem neustále se opakujícího života, vzniku a zániku. V předprostoru jsou zachována umělecká díla, pouze jsou přemístěna. Mezi díla patří fontána Karla Kryla, socha Hřebce a socha Význačných rodáků. Je zde navržen rastr stromů, který je pravidelně vynecháván. Skupiny rastrů jsou navrhovány vždy z jednoho druhu stromu, tak aby stejný druh vytvářel rastr a nedošlo k chaosu. V rastru u autobusového nádraží je navržena výsadba lípy srdčité - *Tilia cordata* 'Winter orange', v rastru u vodního prvku je navržena výsadba ambroně - *Liquidambar styraciflua*, a v prostoru před Komerční bankou je navržen jasan - *Fraxinus ornus*.

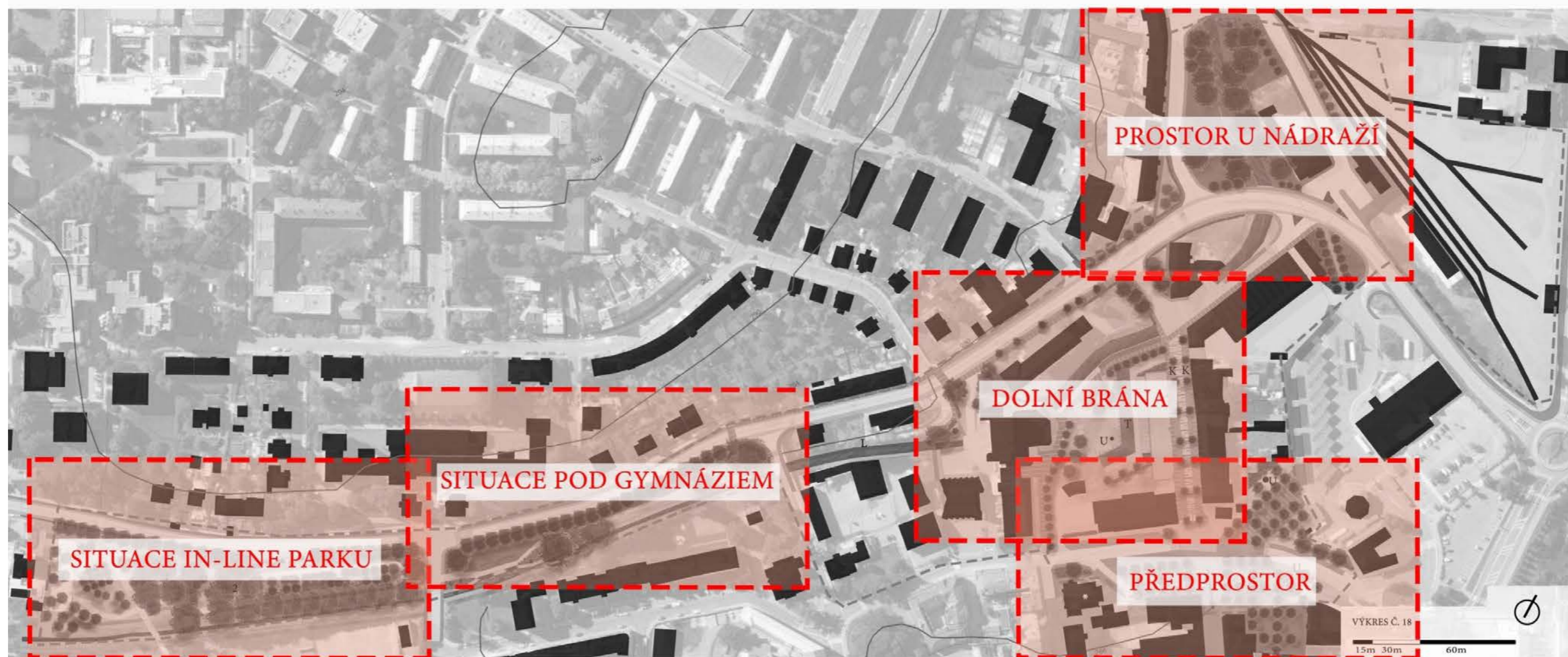
Propojení autobusového a vlakového nádraží je navrženo tak, aby byl umožněn výhled na budovu vlakového nádraží a zároveň aby splňoval i další aspekty jako např. rozkvetlé květiny, stín stromů - je zde navržena okrasná hrušeň - *Pyrus calleryana* 'Chanticleer'.

Poslední situací je prostor u nádraží. Je zde navržen volný přechod do přírodní formy - kolem vodního toku jsou navrženy skupinky stromů, pásy zeleně a solitery. Mezi navrženými druhy jsou javor klen - *Acer pseudoplatanus* a turecká líska - *Corylus colurna*. V severní části je také navržen porost ze šeříků (*Syringa vulgaris*). Dále je zde vedena sjednocující dlažba celého prostoru,

která nás navádí k budově vlakového nádraží. Také je navržena přístupová cesta z autobusového nádraží, kterou tvoří alej stromů jeřáb muk (*Sorbus aria 'Magnifica'*) s trvalkovým záhonem na jedné straně a květnatou loukou na straně druhé.

Květnatá louka je navržena z již hotové směsi Rozkvetlá louka (*Agrostis*).

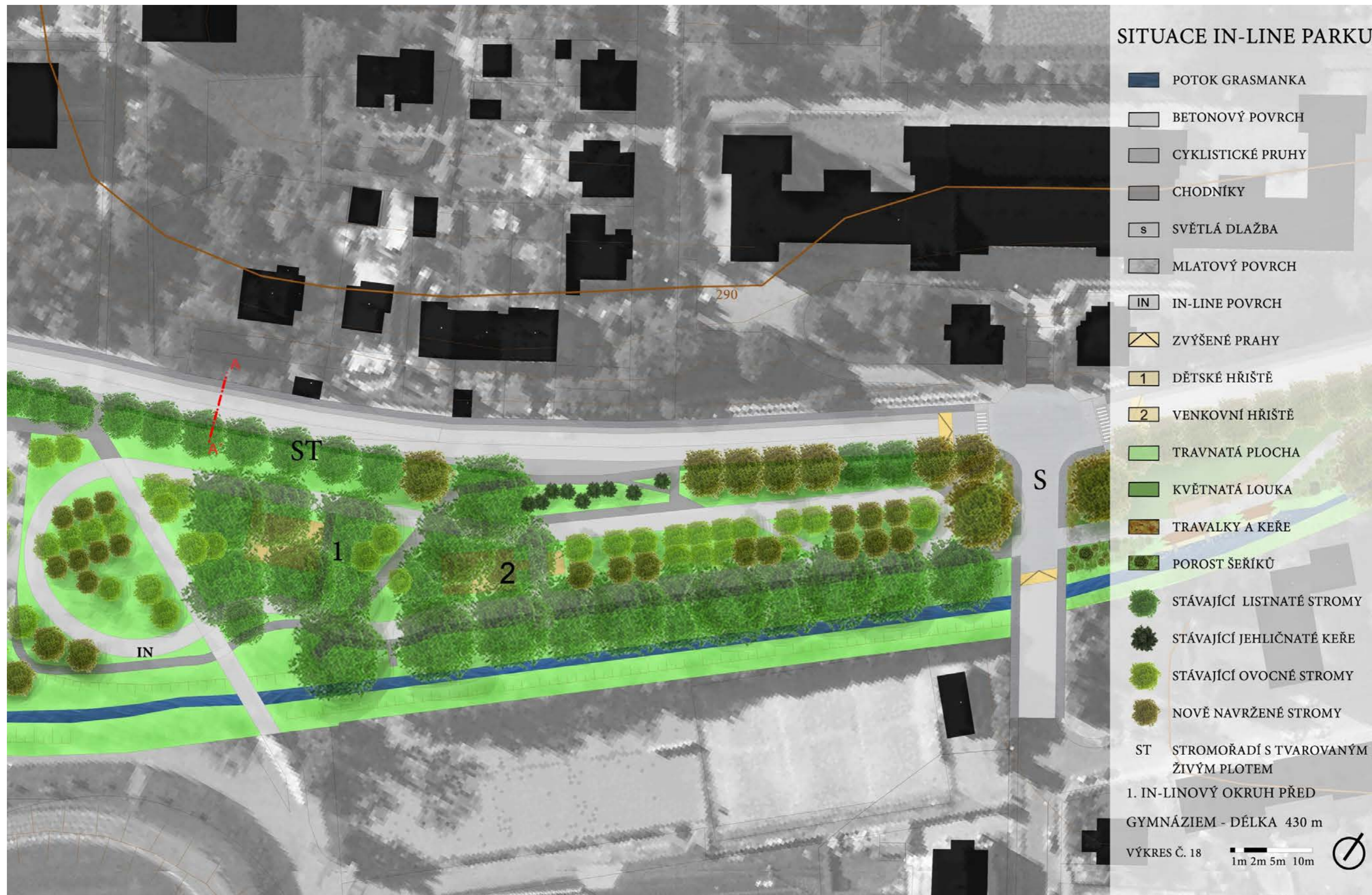
Celkově je navrženo na kácení 150 ks stromů, z důvodů bezpečnostních a z důvodů estetických. Nově je celkově navržena výsadba 209 ks stromů.

Obrázek 30: Schématické rozčlenění řešeného území

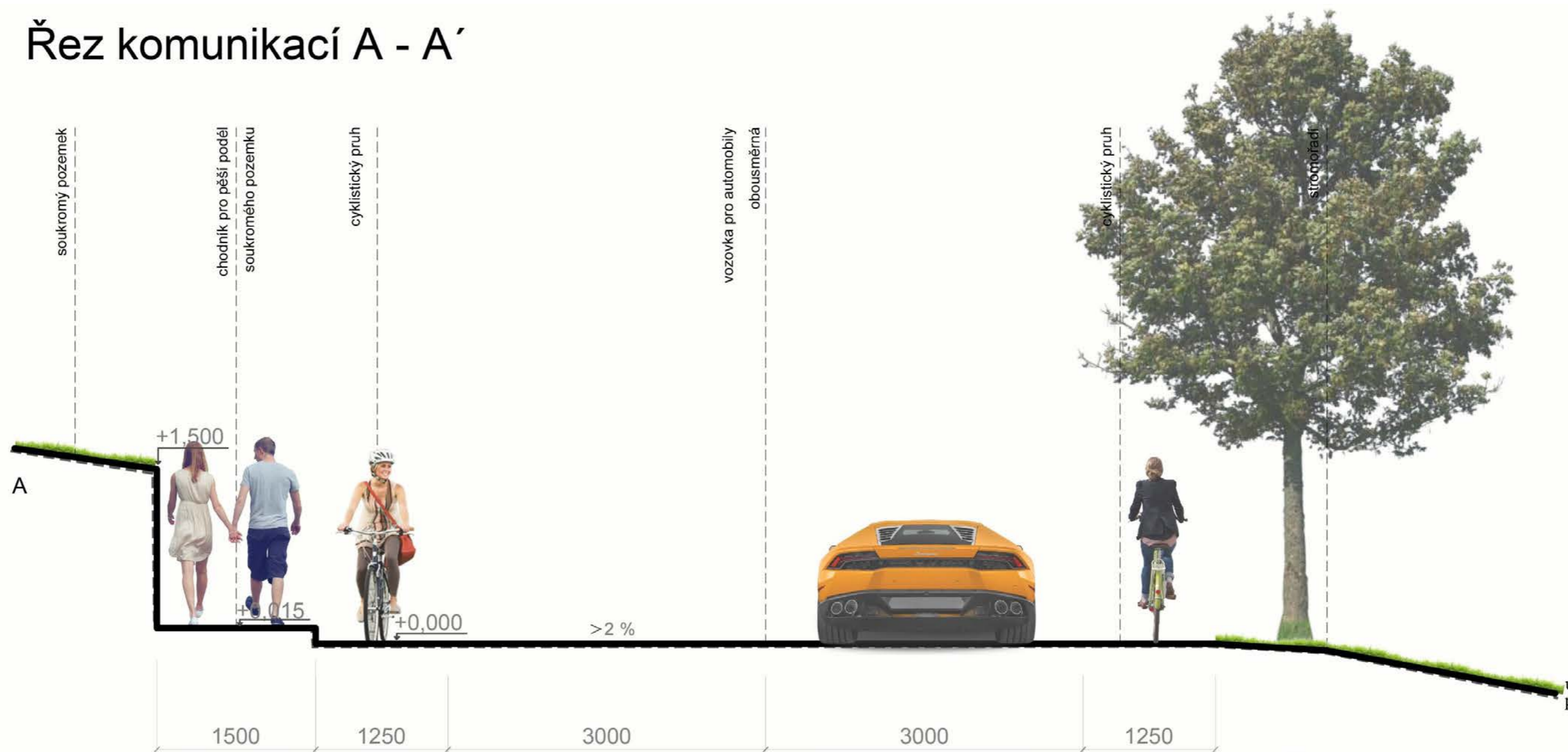

Obrázek 31: Celková situace

Obrázek 32: Situace in-line parku

Řez komunikací A - A'

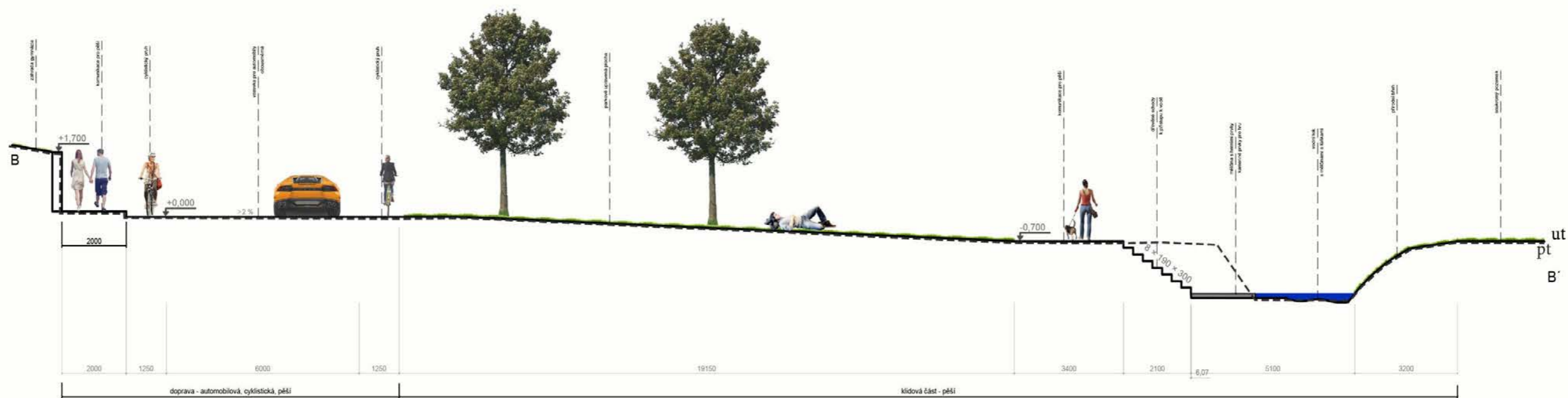

Obrázek 33: Řez komunikací

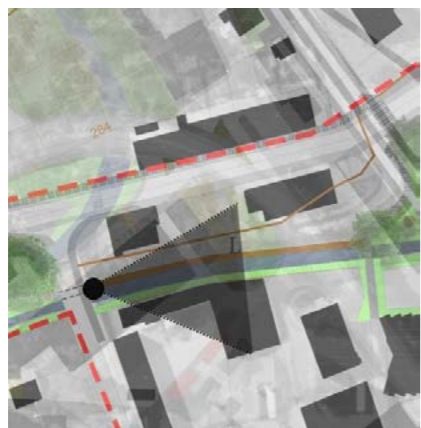

Obrázek 34: Situace pod gymnáziem

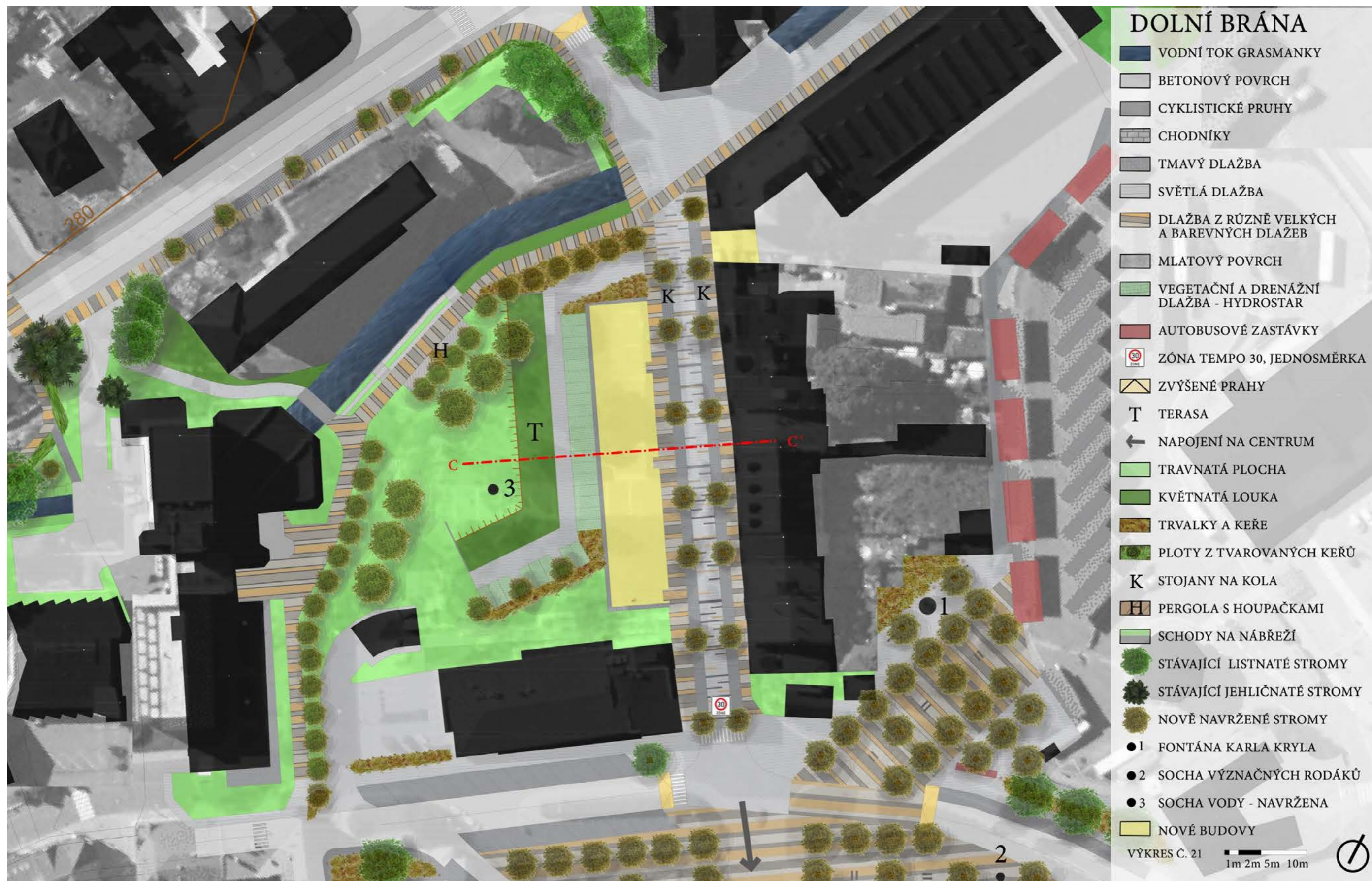
Řez B - B'

Obrázek 35: Řez celým prostorem

Obrázek 36: Pohled na dřevěnou lávku

Obrázek 37: Situace Dolní brána

Řez C - C'

Obrázek 38: Řez Dolní bránou

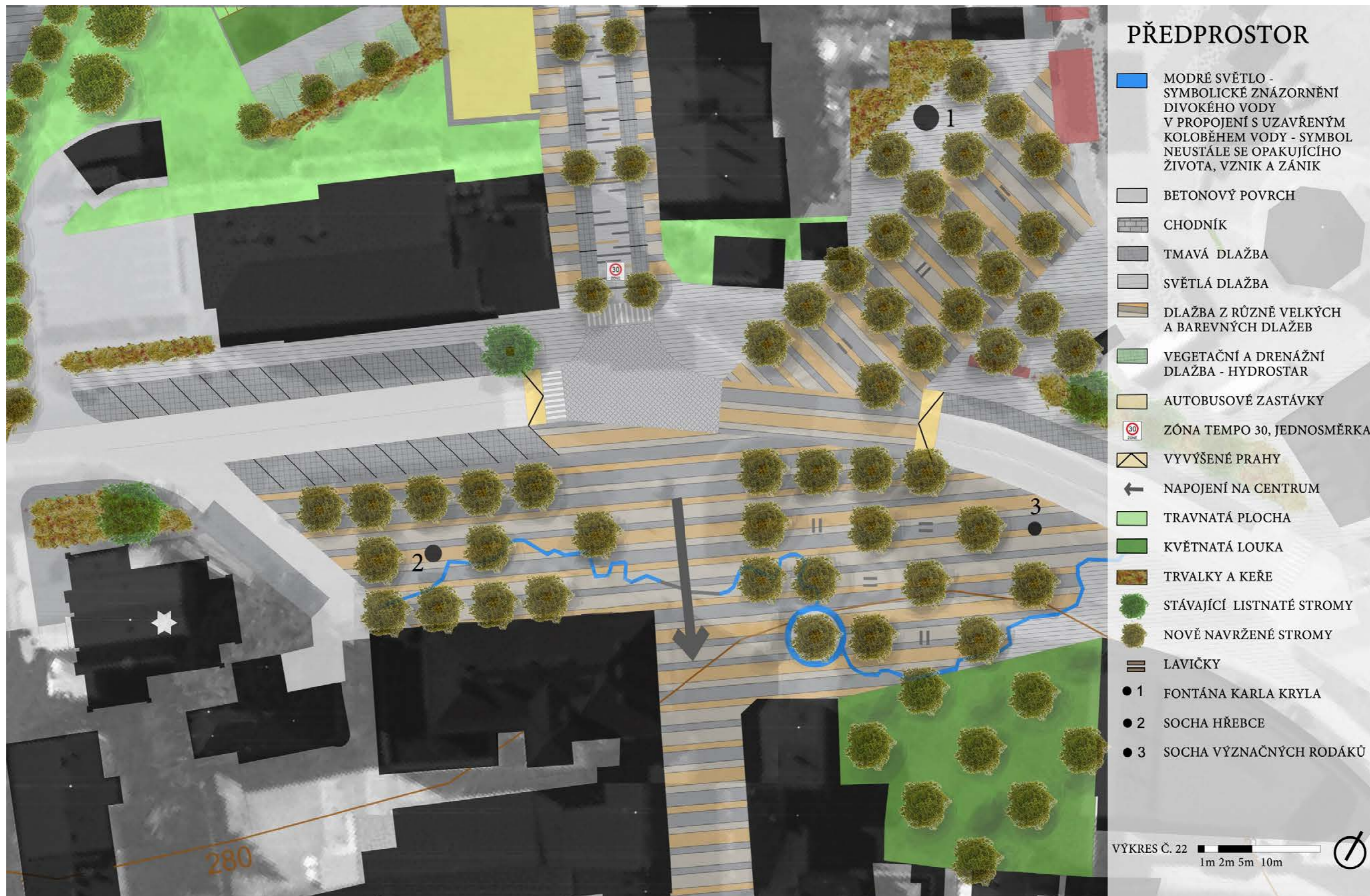
Obrázek 39: Ptačí pohled na Dolní bránu

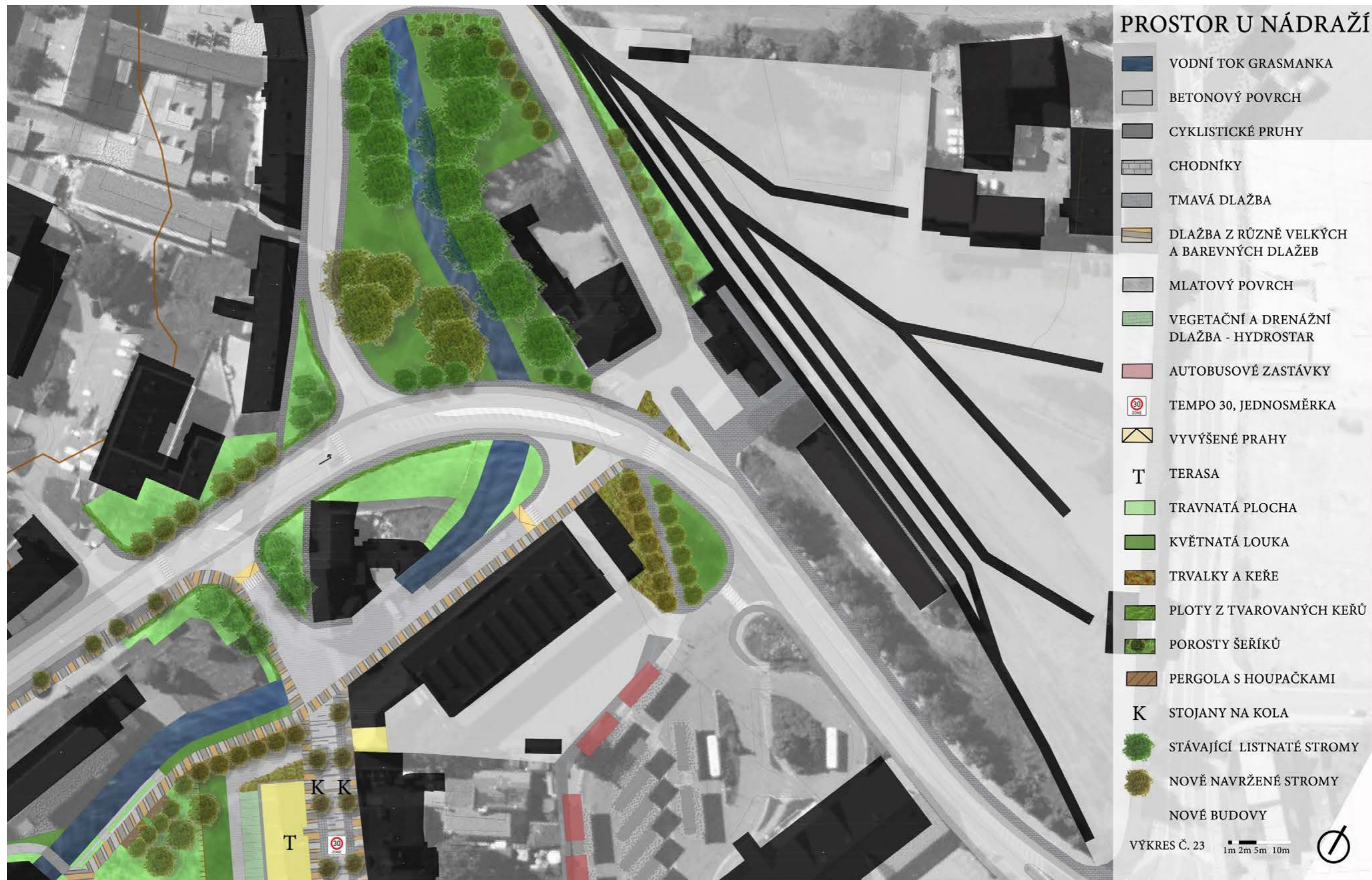
Obrázek 40: Průchod na Dolní bránu

Obrázek 41: Pohled na pergoly s houpačkami

Obrázek 42: Předprostor historického centra

Obrázek 43: Prostor u nádraží

Obrázek 44: Propojení autobusového nádraží s vlakovým nádražím

10.1 Detaily

V řešeném území se nachází 3 umělecká díla, která zůstanou zachována, pouze dojde k jejich mírnému přemístění pro kompoziční účely návrhu. Na obrázku 1 je socha Hřebce, na obrázku 2 je socha Význačných rodáků, kteří se v těchto místech narodili a na obrázku 3 je Fontána Karla Kryla, kterou vytvořil místní umělec Jan Zemánek.

Dále bylo navrženo umístění nového uměleckého díla do prostoru teras na Dolní bráně, dílo se jmenuje socha Vody. Je navržena v ostrých hranách, protože sama voda hrany nemá a nemá se jak bránit proti zásahům, které na ní děláme. Přesná podoba sochy Vody by měla být předmětem samostatné studie zadané umělci.

Prostor řešeného území je sjednocen pomocí dlažby, kterou vidíme na obrázku 4. Jsou to různé druhy dlažby, které mají různou velikost, barvu a jsou spojeny v jeden celek. Na obrázku 5 je ukázka navržené vegetační a drenážní dlažby Hydrostar, která je použita v prostoru Dolní brány u nové zástavby. Na obrázku 6 je navrhovaná světlá dlažba z žuly a na obrázku 7 je ukázka dlažby použité k doplnění hlavní dlažby (obr 4). V prostoru před gymnáziem je navržena mlatová cesta.

Obrázek 45: 1., 2. a 3. umělecká díla, 4., 5., 6. a 7. použité dlažby

11 DISKUZE

Městská struktura je pro každé lidské sídlo jedinečná, a musíme pochopit její styl, vývoj a charakter - musíme přecházet prostor, tak abychom mohli začít s tím prostorem pracovat. V současnosti se městská struktura a její řád v mnoha městech podceňuje a dochází ke vzniku sídelní kaše. Proto se diplomová práce zabývá čitelností a tvorbou veřejných prostranství. Na základě vytypovaných lokalit, které byly následně předkládány obyvatelům města ve výzkumu mentálního mapování, vznikl ucelený charakter řešeného území. V řešeném území vznikla studie o zástavbě, která v daném prostoru viditelně chybí a je zapracována do návrhu. Celkově má diplomová práce představit možnost využití prostoru u nábřeží a vytvořit průchodnost a prostupnost v celé řešené části města. Autorka v území vidí velký potenciál, který je třeba naplnit.

Je možné studii zrealizovat?

Studie předkládá komplexní řešení vybraného prostoru a jeho provázanost a průchodnost. Případná realizace by mohla oživit celý prostor o pobytová místa s možnostmi procházek.

Vznikl by prostor se zklidněnou dopravou, s pěší průchodností z jedné části města až k historickému jádru - Masarykovu náměstí, přístupné nábřeží a kontakt s vodní hladinou.

Mohly by nastat komplikace při budování dřevěné lávky v prostoru koryta potoku Grasmanky, kde je z obou stran soukromý majetek. Musela by také proběhnout debata s povodím, zda by jim zmíněné těleso nevadilo. Dále pak prostor přechodu z autobusového nádraží k vlakovému nádraží není majetkem města a muselo by dojít ke směně či domluvě s vlastníkem.

Byly v návrhu řešeny nějaké problémy?

Z technického hlediska byla řešena studie s již vypracovaným parkovacím stáním, s určitou kapacitou, která byla vypočítána z bytových a kancelářských jednotek a obsluhy. Z důvodů záplavové zóny bylo nevhodné využít možnosti podzemního parkování. Proto zde bylo navrženo „kryté“ parkování, které splňuje počet míst i estetickou funkci.

Byl problém při používání metody Mentálního mapování?

Metodika Mentálního mapování je dobře uchopitelná a přizpůsobitelná pro změnu na různé lokality. Tato metodika je dobrá pro zjištění názorů obyvatel, jejich postojů k vybraným místům – zda něco preferují, něco se jim líbí či nikoli, zjištění jejich orientace v prostoru a vztahu k městu. Bohužel je tato metodika ale velmi časově náročná, jelikož s každým dotazovaným strávíte minimálně 30 min, kdy mu pokládáte otázky a necháváte ho kreslit. Dalším problémem je stanovení optimálního množství dotazovaných tak, aby nedocházelo ke zkreslení, a zároveň aby byl výsledek objektivní.

12 ZÁVĚR

Diplomová práce na téma Čitelnost města a tvorba veřejných prostranství je součástí velkého tématu veřejných prostranství, kterými se autorka zabývá v literární rešerši.

Po zpracování a zamyšlení se nad tématem byly vypracovány analýzy k širšímu okolí – celému městu a řešené lokalitě. Mezi nimi jsou širší vztahy, ochranné režimy, prostorové členění města, vývoj a historie, zkoumání územního plánu a pak podrobnější analýzy pro řešené území, jako je mapa inventarizace, inženýrských sítí a problémová mapa. Jednou z nejdůležitějších analýz pro celé město bylo vypracování mentálního mapování s 16 občany Nového Jičína, kteří odpovídali na předem stanovené otázky a kreslili mentální mapu pro město. Tito občané dostali předem vytypované lokality, které autorka podle svého odborného mínění vybrala – území, ve kterém viditelně chybí uliční zástavba; prostor, kde chybí návaznost a propojení. Na podkladě takto získaných informací se jenom utvrdila o správném výběru některých lokalit, takže zde navrhovala jejich vzájemné propojení a na další napojení s nejvíce chváleným nově vybudovaným in-line parkem ji navedli občané. Tak vznikl ucelený prostor řešeného území, který začíná in-line parkem pod gymnáziem, pokračuje nevyužitým zeleným prostorem na druhé straně pod gymnáziem, Dolní brána, předprostor k historickému centru města – Masarykovu náměstí, a prostor u vlakového nádraží. Celým řešeným územím protéká potok Grasmanka.

Koncepční myšlenka propojující celý návrh je „*Voda jako dárce života*“. Kde je kladen důraz na vodu, bez které by život ani nevznikl a ani nepokračoval, tudíž je potřeba se o vodu starat a udržet ji i pro následující generace. V minulosti bylo nejdůležitější co nejrychleji odvádět vodu ze zastavěného území,

zatímco v této diplomové práci je snaha o pravý opak - o zadržení vody v místě dopadu a jejího využití pro městské klima použitím propustných materiálů, dlažeb se spárami a návrhem velkých zelených ploch.

Dále jsou do návrhu zapracovány problémy z problémových map – špatná přístupnost pro cyklisty a jejich strach z rychle jedoucích automobilů, dále pak průchodnost celým řešeným územím a přístupnost vodní hladiny a zeleného tahu městem.

Do návrhu je zahrnuta i městem schválená studie na stavbu nové zástavby na Dolní bráně.

Návrh je postaven na konceptu s nábřežím potoku Grasmanky spojujícím celý návrh. Je navržen přístup k vodní hladině, možnost her, bezpečného procházení z jedné části města do druhé části, je umožněn volný pohyb cyklistů, zklidněná komunikace a vytvořen prostor, který zlepšuje životní podmínky pro své obyvatele.

Dosavadní zkušenosti s tématem díky nastudované literatuře jsou velké, přesto by však bylo potřeba se tématu dále věnovat a rozvíjet jej v našem prostředí. Je mnoho úžasných příkladů, jak je možné s veřejným prostranstvím naložit a jak by měl fungovat. My se však stále bojíme a stavíme si mantinely, které nám v tom brání. Proto bychom se neměli bát a měli bychom se snažit prosadit názor odborníka na danou problematiku s využitím poznatků ze zahraničí, jelikož v západních zemích jsou stále před námi. Začít přemýšlet více udržitelně, v souladu s přírodou a zároveň do toho propojit design a genius loci. Měli bychom mířit k vyšším cílům a lepším životním podmínkám, a toho dosáhneme pouze lepšími veřejnými prostory.

13 SOUHRN

Diplomová práce „Čitelnost města a tvorba veřejných prostranství“ je urbanisticko-architektonická studie na řešené území v Novém Jičíně. Řešené území bylo pečlivě vybráno a podloženo pomocí metodiky mentálního mapování a odpovědí dotazovaných.

Prostor disponuje velkým potenciálem, který v současnosti není naplněn. Jedná se o nevyužité, v některých případech neprůchodné prostory se zdůrazněnou automobilovou dopravou, a mnoho jiných problémů, jimiž se návrh zabývá. Návrh přistupuje k prostoru s invencemi a snahou o vytvoření lepší životní úrovně a architektonicky zajímavého prostoru.

Návrh reaguje na problémy v daném území a nabízí jejich řešení. Je vytvořen zelený tah podél nábřeží, který umožňuje pěší propojení z jedné části města až k historickému centru. Dále je navržen přístup k vodní hladině a zpracování architektonické studie na zástavbu na Dolní bráně. Hlavním cílem návrhu je vytvoření městského prostoru, který by plnil svoji funkci a byl využíván v kontextu s hlavní myšlenkou studie.

Klíčová slova: veřejné prostory, mentální mapování, zelený tah, průchodnost, propojení

14 RESUME

Dissertation thesis „*Legibility of the city and creation of public environments*“ is urban-architectural study on certain space in Nový Jičín. Selected space was chosen thoroughly and was supported by the method of mental mapping and by the answers of interviewed individuals.

Selected environment bears great potential, which is currently not fulfilled. These are unutilized, in some cases impassable spaces with highlighted automobile traffic and many other issues that are dealt with in the study. The environment is in study approached with invention and great care to create better standart of living and architecturally interesting space.

The study reacts on problems in selected area and offers solutions. There is a greenway designed along the shore that enables pedestrian interconnection from one part of city all the way to historic center. Futhermore there is an approach to wather surface designed and realization of architectural study on building construction in the area of Dolní brána. Main objective of the study is to create urban environment that would fulfill its purpose and was used in context with the main idea of thy study.

Key words: public environment, mental mapping, green way, continuity, interconnection

15 SLOVNÍK TERMÍNŮ

1. Wayfinding mapa – je to mapa analýz, do které jsou zaznačeny výsledky z mentálního mapování, co nejčastěji zmiňovali dotazovaní, co nejčastěji kreslili a jaká z toho vyplývají východiska
2. In-line park – park, obsahující dráhu se speciálním povrchem pro bruslaře na kolečkových bruslích
3. Sídelní kaše – nepravidelná zástavba např. rodinných domů, bez regulací

16 SEZNAM PŘÍLOH

1. Metodika inventarizace a inventarizační tabulky
2. Výsledky odpovědí na strukturované otázky

17 SEZNAM OBRÁZKŮ

Všechny výše uvedené obrázky jsou mým vlastním dílem.

Obr. 1: 1. Ulice Váci Utca v Budapešti (2013), 2. Svatopetrské náměstí v Římě (autor: R. Schulhauserová, 2012), 3. Citroen park v Paříži (2014).....	10
Obr 2: 1. Nábřeží v Olomouci (2016), 2. Masarykovo náměstí v Novém Jičíně (2016), 3. Place Georges Pompidou v Paříži (2014).....	11
Obrázek 3: 1., 2. Landschaftspark v Duiburgu (autor: R. Schulhauserová, 2013), 3. Národní knihovna v Paříži (2014).....	13
Obrázek 4: 1. Graben Strasse ve Vídni (2014), 2. střešní zahrada v Klagenfurtu (autor: R. Schulhauserová, 2012), 3. veřejný prostor v Budapešti (2013).....	14
Obrázek 5: Mapa krajů: Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský	20
Obrázek 6: Širší vztahy	21
Obrázek 7: Širší vztahy pro město Nový Jičín.....	22
Obrázek 8: 1. Přírodní rezervace Svinec (2011), 2. Masarykovo náměstí NJ (2014), 3. Žerotínský zámek v NJ (2016).....	24
Obrázek 9: Ochranné režimy	25
Obrázek 10: Územní plán města Nového Jičína	28
Obrázek 11: Historický vývoj města.....	30
Obrázek 12: Prostorové členění města.....	31
Obrázek 13: 1. Dolní brána v roce 1907, 2. Dolní brána současnost 2017.....	33
Obrázek 14: Ukázky mentálního mapování.....	35
Obrázek 15: Wayfinding mapa	36
Obrázek 16: Problémová mapa vycházející z mentálního mapování	38
Obrázek 17: 1. Výhled na kostel Nanebevzetí Panny Marie, 2. budova vlakového nádraží, 3. nevyužívaný park na Dolní bráně	39
Obrázek 18:Širší vztahy	40
Obrázek 19: Širší vztahy doplněné o návrh	41
Obrázek 20: Situace stávající stav	42

Obrázek 21: Mapa majetků	43
Obrázek 22: Mapa inženýrských sítí.....	44
Obrázek 23: Mapa inventarizace.....	45
Obrázek 24: Problémová mapa.....	46
Obrázek 25: Část zpracované studie	47
Obr. 26: 1. In-line park u gymnázia (2016), 2. Nevyužitá plocha pod gymnáziem (2016), 3. Uvězněný vodní tok mezi soukromými pozemky (2016), 4. neprůchodnost ke Grasmance (2016), 5. zpevněný vodní břeh Grasmanky na Dolní bráně (2016), 6. Park na Dolní bráně (2016), 7. Ulice 5. Května (2016), 8. křižovatka u KB (2016), 9. vyšlapaná pěšina k vlakovému nádraží (2016).....	48
Obrázek 27: Skica konceptu	50
Obrázek 28: Koncept návrhu 1	51
Obrázek 29: Koncept návrhu 2	52
Obrázek 30: Schématické rozčlenění řešeného území.....	54
Obrázek 31: Celková situace.....	55
Obrázek 32: Situace in-line parku.....	56
Obrázek 33: Řez komunikací.....	57
Obrázek 34: Situace pod gymnáziem.....	58
Obrázek 35: Řez celým prostorem.....	59
Obrázek 36: Pohled na dřevěnou lávku	60
Obrázek 37: Situace Dolní brána	61
Obrázek 38: Řez Dolní bránou.....	62
Obrázek 39: Ptačí pohled na Dolní bránu	63
Obrázek 40: Průchod na Dolní bránu.....	64
Obrázek 41: Pohled na pergoly s houpačkami.....	65
Obrázek 42: Předprostor historického centra.....	66
Obrázek 43: Prostor u nádraží.....	67
Obrázek 44: Propojení autobusového nádraží s vlakovým nádražím	68
Obrázek 45: 1.,2. a 3. umělecká díla, 4., 5., 6. a 7. použité dlažby.....	69

18 ZDROJE

18.1 Literární zdroje

1. CULEK, M. *Biogeografické členění České republiky*. 1.vyd. Editor Jaromír Demek, Peter Mackovčín. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005. 589 s. ISBN 80-860-6482-4
2. ČABLOVÁ, M. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. Brno: Partnerství, 2013. 123s. ISBN 978-80-904918-6-1.
3. GEHL, J. *Cities for people*. Washington, DC: Island Press, 2010. 269 s.
4. GEHL, J. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. 1. vyd. Brno: Nadace Partnerství, 2000. 202 s. ISBN 80-85834-79-
5. HRŮZA, J. -- ZAJÍC, J. *Vývoj urbanismu I. díl*, 1. vyd. Praha: ČVUT, 1997. 115 s. ISBN 80-01-01342-1
6. HRŮZA, J. -- ZAJÍC, J. *Vývoj urbanismu: II. díl*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 1999. 137 s. ISBN 80-01-01549-1
7. CHOBOT, K. *Nový Jičín: historický i současný*. 1. vydání. Příbor: Erwin, 2010, 192 s. ISBN 978-80-254-7951-3
8. KRATOCHVÍL, P. *Městský veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez, 2015. 191s. ISBN 978-80-88033-00-4.
9. KREJČÍ, M. a I. HRADILOVÁ. *Prostorová orientace v urbánním prostředí ve vztahu ke krajinářské tvorbě*. Brno: Interní grantová agentura ZF MENDELU pro rok 2013. 2013 13 s.
10. LYNCH, K. *Obraz města: Image of the city*. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2004. 202 s. ISBN 80-7273-094-0.
11. POUL, O. *ZASTAVOVACÍ STUDIE LOKALITY DOLNÍ BRÁNA V NOVÉM JIČÍNĚ*: Průvodní zpráva. Nový Jičín, 2016. 2 s.
12. PROMINSKI, M., STOKMAN A., ZELLER S., STIMBERG D. a VOERMANEK H. *River, space, design: planning strategies, methods and projects for urban streams*. Basel: Birkhäuser, 2012. ISBN 978-3-0346-0687-5.

13. QUITT, E. *Klimatické oblasti Československa*. Praha: Academia, 1971. 73 s.
14. SENNETT, R., *The World we want to live in (conference report)*. Praha 2010
15. SENNETT, R., KRATOCHVÍL, P., ed. *Architektura a veřejný prostor: texty o moderní a současné architektuře IV*. Praha: Zlatý řez, 2012. 165 s. ISBN 978-80-903826-4-0.
16. ŠINDLEROVÁ, J.. *KOJETÍN - STARÝ JIČÍN - NOVÝ JIČÍN: semestrální práce*. Nový Jičín, 2016.
17. *Veřejný prostor, veřejná prostranství: sborník z konference AUÚP : Znojmo 21. - 22. 11. 2013*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2013. 84 s. ISBN 978-80-87318-27-0.
18. VÍTEK, J., STRÁNSKÝ D., KABELKOVÁ I., BAREŠ V. a VÍTEK R.. *Hospodaření s dešťovou vodou v ČR*. Praha: 01/71 ZO ČSOP Koniklec, 2015. 127 s. ISBN 978-80-260-7815-9.
19. ZUCKER, P. *Town and square, from the agora to the village green*. [1st M.I.T. Press paperback ed.]. Cambridge: M.I.T. Press, 1959. ISBN 0262740052.

18.2 Zákony a vyhlášky, značení

1. ČSN 73 6005 Prostorové uspořádání sítí technického vybavení, 1994
2. ČSN 73 6110 Projektování místních komunikací, 2006
3. Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
5. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
6. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

18.3 Internetové zdroje

1. *Atlas hlavních vodní toků povodí Odry: Jičinka* [online]. Povodí Odry, 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: https://www.pod.cz/atlas_toku/jicinka.html
2. BRÁZDOVÁ, Tereza. Český rozhlas: Největší čtvercové náměstí v Česku má Vysoké Mýto. *Rozhlas* [online]. Pardubice, 2015 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z:

- http://www.rozhlas.cz/pardubice/nej/_zprava/nejvetsi-ctvercove-namesti-v-cesku-ma-vysoke-myto--1553203
3. Grasmanka. *Turistika* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/grasmanka/>
 4. *Hrad Starý Jičín: Z historie hradu* [online]. Nový Jičín, 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.hradstaryjicin.cz/z-historie-hradu>
 5. Jičínka. *Povodí Odry: státní podnik* [online]. 2016 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: https://www.pod.cz/atlas_toku/jicinka.html
 6. JUSKOVÁ, Kateřina. Veřejný prostor v městě. *Land Management* [online]. 2011 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.la-ma.cz/?p=145>
 7. KARLOVO NÁMĚSTÍ – NEJVĚTŠÍ EVROPSKÉ NÁMĚSTÍ. *PRAGUE CITY LINE – Poznej Prahu sám* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.praguecityline.cz/prazske-pamatky/karlovo-namesti-nejvetsi-evropske-namesti>
 8. KUČERA, Petr. Nekonečný příběh Václavského náměstí. *Časopis stavebnictví* [online]. Brno, 2014 [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://www.casopisstavebnictvi.cz/nekonecny-pribeh-vaclavskeho-namesti_N5295
 9. Mentální mapy: předmět a prostředek k hodnocení. *Mentální mapy* [online]. 2009 [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://jackdaniel.cz/mentmap/>
 10. *Město Nový Jičín: Historie* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/historie/>
 11. *Město Nový Jičín: Základní údaje o městě* [online]. Nový Jičín [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/zakladni-udaje-o-meste>
 12. Nový Jičín. *Atlas Česka* [online]. 2007 [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.mesta.atlasceska.cz/novy-jicin/>
 13. Okres Nový Jičín. *Wikipedia* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_Nov%C3%BD_Ji%C4%8D%C3%ADn

14. Pikritové mandlovce u Kojetína. *Turistik* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.turistik.cz/cz/kraje/moravskoslezsky-kraj/okres-novy-jicin/novy-jicin/pikritove-mandlovce-u-kojetina/>
15. Přírodní park Podbeskydí. *Kopřivnice: Oficiální web města* [online]. Kopřivnice, 2008 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://zivotniprostredi.koprivnice.org/index.php?art=342>
16. *Turistik: Okres Nový Jičín - Krajina - Přírodní zajímavosti* [online]. 2000 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.turistik.cz/cz/kraje/moravskoslezsky-kraj/okres-novy-jicin/kategorie/krajina/prirodni-zajimavosti/>
17. *Viditelný Macek: Přírodní rezervace Svinec* [online]. Nový Jičín, 2003 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://viditelnymacek.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=70074>
18. Základní údaje o městě. *Nový Jičín* [online]. 2016 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/zakladni-udaje-o-meste/>

18.4 Mapy

1. ČÚZK. *Nahlížení do katastru nemovitostí* [online]. 2004-2015 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://sgi.nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&MarExtent=-990320.44597457629%20-1239836%20-346646.55402542371%20-923033&MarWindowName=Marushka>
2. GEO PORTAL. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2010-2014 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
3. Geologická mapa. *Česká geologická služba* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: http://mapy.geology.cz/geocr_50/?center=-492500,-1127200&scale=15000
4. Google mapy [online]. 2014 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <https://maps.google.cz/>
5. Mapové aplikace. *Česká geologická služba* [online]. 2017 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/extranet/mapy/mapy-online/mapove-aplikace>
6. Mapy [online]. 2013 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: http://mapy.cz/#!x=14.425459&y=50.087194&z=16&d=addr_9104796_1&rp=m
7. Půdní mapa. *Česká geologická služba* [online]. 2012 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://mapy.geology.cz/pudy/>